SIR ARTHUR CONAN DOYLE

KIZIL SORUŞTURMA

SHERLOCK HOLMES

avrupa yakası

SHERLOCK HOLMES

KIZIL SORUŞTURMA

Sir Arthur Conan Doyle

Çeviri
Deniz Akkuş

avrupa yakası

Cep Yayın No: 17
Sherlock Holmes-Kızıl Soruşturma
Sir Arthur Conan Doyle
Genel Yayın Yönetmeni / Ahmet İzci
Çevirmen / Deniz Akkuş
Editör / Yeşim İskender
İç Tasarım / Çelebi Şenel
Kapak / Yunus Karaaslan
© Avrupa Yakası Yayıncılık 2010
Avrupa Yakası Yayınları, İlgi Yayınlarının markasıdır.Avrupa Yakası Yayıncılık
Çatalçeşme Sokak. No: 27/10
Cağaloğlu / İSTANBUL
Tel: 0212 526 39 75
Belgegeçer: 0212 526 39 76
www.avrupayakasiyayinevi.com
ilgiyayinevi@gmail.com

BİRİNCİ KISIM

BİRİNCİ BÖLÜM

BAY SHERLOCK HOLMES

(Sağlık Hizmetleri Bölümünden emekli,

Doktor John H. Watson'un anılarından derlenmiştir)

1878 yılında Londra Üniversitesinden Tıp Doktoru ünvanıyla mezun olduktan sonra, orduda cerrah olmak için öngörülen kursa katılmak üzere Netley'e gittim. Orada çalışmalarımı tamamladıktan sonra, Cerrah Yardımcısı olarak Beşinci Northumberland Piyade Alayına tayin edildim. O zamanlar, Hindistan'da konuşlandırılmış olan alaya ben katılmadan, İkinci Afgan Savaşı patlak verdi. Bombay'a vardığımda, bağlı bulunduğum müfrezenin düşman hatlarını aşıp, ülkenin iç kesimlerine kadar ilerlediğini öğrendim. Benimle aynı durumda olan birçok subayın peşinden gidip alayımın bulunduğu Candahar'a[1] sağ salim varmayı başararak, yeni görevime en kısa sürede başladım.

Savaş, bir şeylerin peşinden koşan birçok insana, itibar ve makam kazandırırken benim başıma bir felâket getirdi. Bulunduğum tugaydan alınarak, ölümcül Maiwand[2] Savaşı'nda birlikte çarpıştığım Berkshirelar Bölüğü'ne tayin edildim. Bu savaşta, kemiğimi paramparça ederek köprücük damarını sıyıran bir Jezail[3] kurşunuyla omzumdan yaralandım. Beni bir yük beygirinin sırtına koyarak sağ salim İngiliz hatlarına varmamı sağlayan emir erimin bağlılığı ve cesareti olmasaydı, gözünü kan bürümüş Ghaziler'in[4] eline düşecektim.

Acıdan bitkin ve uzun zamandır yaşadığım güçlüklerden zayıf düşmüş bir halde, ıstırap çeken yaralılarla dolu kocaman bir trenle Peshawur'daki[5] ana hastahaneye gönderildim. Burada güç toplamaya başladım, kaldığım koğuşta gezinip hatta verandada güneşlenecek kadar iyileşmiştim ki Hindistan'daki sömürgelerimizin lânetine, bağırsak hummasına yakalandım. Hayatımdan aylarca umut kesildi ve en sonunda, kendime gelip, biraz iyileştiğimde öyle bitkin ve bir deri bir kemik kalmış haldeydim ki tıp heyeti, İngiltere'ye bir gün bile geciktirilmeden geri gönderilmeme karar verdi. Asker gemisi Orontes'le sevk edildim ve bir ay sonra, sağlığım bir daha, eskisi gibi düzelmeyecek kadar zarar görmüş bir halde Portsmouth'a, ayak bastım. Durumum bilen devlet, sağlığımı düzeltmem için dokuz ay izin vermişti.

İngiltere'de ne dostlarım ne de akrabalarım vardı, bu yüzden, bir kuş kadar özgürdüm - ya da günde on bir şilin altı penilik bir gelir, bir insanı ne kadar özgür kılarsa o kadar özgürdüm. Bu şartlar altında, doğal olarak Londra'ya, İmparatorluğun tüm işsizlerinin ve aylaklarının karşı konulamayacak bir şekilde doluştuğu o pislik yuvasına gittim. Londra'da, Strand'de[6] bir

müddet, ucuz bir otelde konforsuz ve anlamsız bir hayat sürdürdüm ve elimdeki az bir miktar parayı da, gerektiğinden daha savurgan davranarak, dikkatsiz bir şekilde harcadım. Para durumum o kadar kötüye gitti ki, çok geçmeden ya başkentten kaçıp bir köyde hayatımı sürdürmemin ya da hayat tarzımı baştan aşağı değiştirmemin zamanı geldiğine karar verdim. İkinci yolu seçip otelden ayrılarak, daha az gösterişli ve daha ucuz bir semtte, kendime bir ev bulmaya karar verdim.

Bu karara vardığım gün, Criterion Bar'da oturuyordum ki birisi omzuma dokundu, arkamı dönmemle birlikte, Barts'da benim emrim altında çalışan cerrah yardımcısı genç Stamford'u hemen tanıdım. Londra'nın korkunç kalabalığında tanıdık bir yüz görmek, yalnız olan bir insan için sevindiriciydi. Eski günlerde, Stamford, asla yakın bir dostum olmamıştı ama buna rağmen, onu içimden gelen bir samimiyetle selâmladım, o da beni görmekten memnun olmuşa benziyordu. Sevincimden kaynaklanan coşkuyla, onu benimle Holborn'da yemek yemeye davet ettim ve bir atlı arabaya binip, yola koyulduk.

Merakını gizlemeye çalışarak, "Görüşmeyeli neler yaptın, Watson?" diye sordu, araba Londra'nın kalabalık sokaklarında ilerlerken, "Çıtaya dönmüşsün ve rengin de fındık kadar kahverengi."

Başımdan geçen maceraları kısaca anlatmaya başladım ve gideceğimiz yere vardığımızda, sözlerimi hemen hemen bitirmiştim.

Başıma gelen felâketleri dinledikten sonra, "Zavallı dostum!" dedi, teselli edercesine. "Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?"

"Kalacak yer arıyorum," diye cevap verdim. "Mümkün olduğunca uygun bir kira karşılığında konforlu bir daire tutarak, yer meselesini çözmeyi deneyeceğim."

"Tuhaf şey," dedi, arkadaşım, "Bana bugün bu cümleyi söyleyen ikinci insansın."

"Birinci kimdi?" diye sordum.

"Hastahanenin kimya laboratuvarında çalışan biri. Bu sabah, bulduğu güzel fakat gücünün yetmeyeceği dairenin kirasını paylaşacak kimseyi bulamadığından yakınıyordu..."

“Tanrım!” diye bağırdım; “Daireyi ve masrafları paylaşacak birini arıyorsa, ben tam onun aradığı adamım. Yalnız yaşamaktansa bir ev arkadaşımın olmasını tercih ederim.”

Genç Stamford, şarap bardağının üzerinden biraz tuhaf bir şekilde bana baktı. “Sherlock Holmes’u henüz tanımıyorsun,” dedi; “Tanısaydın, ona belki de sürekli birlikte olabileceğin bir arkadaş gözüyle bakmazdın.”

“Neden, ne kötü yönü var ki?”

“Oh, kötü bir yönü olduğunu söylemedim. Biraz tuhaf fikirleri vardır - bilimin bazı dallarına aşırı merakı vardır. Bildiğim kadarıyla da kendisi, oldukça nazik bir insandır.”

“Bir tıp öğrencisi, galiba?” dedim.

“Hayır, değil. Aslına bakarsan, kafasında ne tasarladığı hakkında en ufak bir fikrim yok. Anatomi bilgisinin iyi olduğuna inanıyorum ve ayrıca, üstün nitelikli bir kimyager. Ama bildiğim kadarıyla, hiçbir sistematik tıp dersi almamış. Çalışmaları oldukça istikrarsız ve eksantrik, yalnız bazı profesörleri kendine hayran bırakarak kadar, birçok yeni bilgiye sahip.”

“Kafasından neler geçtiğini hiç sormadın mı?” diye sordum.

“Hayır; ağzından kolay lâf alınacak biri değil fakat, hayâlleri onu etkisi altına alınca oldukça konuşkan olabiliyor.”

“Onunla tanışmak isterdim,” dedim. “Birisiyle aynı evi paylaşacaksam, çalışmaya düşkün ve sessiz birini tercih ederim. Gürültü ya da heyecan kaldıracak kadar güçlü değilim. Afganistan’da her ikisinden de hayatımın geri kalanına yetecek kadar çektim. Bu arkadaşınla nasıl tanışabilirim?”

Arkadaşım, “Laboratuvarda olmalı,” diye karşılık verdi. “Oraya ya haftalarca uğramaz, uğradığı zaman da sabahtan akşama kadar oradan hiç çıkmadan çalışır. İstersen, öğle yemeğinden sonra birlikte gideriz.”

“Elbette,” diye cevap verdim ve konuşmanın akışı, başka konulara kaydı.

Holborn’dan çıktıktan sonra hastahaneye doğru yol alırken, Stamford, ev arkadaşım olmasını düşündüğüm beyefendi hakkında bana, birkaç küçük bilgi daha verdi.

“Onunla anlaşamazsan, beni suçlamamalısın,” dedi. “Onun hakkında, laboratuvarda ara sıra karşılaştığımda öğrendiklerimin dışında hiçbir şey bilmiyorum. Bu kararı sen verdin ve bundan beni sorumlu tutamazsın.”

“Anlaşamazsak birlikteliğimize son vermek kolay olacak,” dedim. “Bana öyle geliyor ki, Stamford,” diye ekledim, arkadaşıma sert bir ifadeyle bakarak. “Bu meseleden yakanı sıyırmayı istemek için bazı nedenlerin var galiba. Bu adamın huyu mu berbat ya da ne kötülüğünü gördün? Bana karşı bu konuda samimi olmalısın.”

“Anlatılamaz bir şeyi anlatmaya çalışmak kolay değildir,” diye cevap verdi gülerek. “Holmes, bilime akıl ermez bir soğukkanlılıkla yaklaşır. Bir arkadaşa, en son çıkan bitkisel ilâçtan, ilâcın etkisini iyice anlamak için bir avuç dolusu içirdiğini biliyorum, kötü niyetinden değil, anlarsın ya, yalnızca araştırmacı bir ruhla ilâcın yan etkileri hakkında tam bir fikir sahibi olsun diye yaptı bunu. Sanırım, kendisi de bu ilâcı seve seve denerdi. Kesin ve doğru bilgiye müthiş derecede tutkusu var.”

“Çok haklı.”

“Evet ama hareketleri, bazen aşırılığa kaçabiliyor. Teşrih odalarındaki[7] cesetlere elindeki sopayla vurmayı da katarsanız, durum oldukça tuhaflaşıyor.”

“Cesetlere vurmak mı?”

“Evet, ölümden sonra bedende ne kadar çürük oluşabileceğini araştırmak için, cesetlere vurduğunu kendi gözlerimle gördüm.”

“Ve onun hâlâ tıp öğrencisi olmadığını mı söylüyorsun?”

“Evet, yalnız tüm bu çalışmalarının konusunu, ancak Tanrı bilir. Az sonra orada oluruz. Kendisiyle karşılaştığında, onun hakkında kendi izlenimlerini, kendin oluşturmalısın.” Konuşurken, karşımıza çıkan dar yoldan aşağı saptık ve büyük hastahanenin bir kanadına açılan küçük bir kapıdan geçtik. Hastahanelerde çok yattığım için bu tür yerlere aşinaydım. Onun için binanın kasvetli taş merdivenlerinden çıkıp, beyaza boyanmış duvarları ve boz kapıları olan uzun koridorunda yürürken, kimsenin yol göstermesine ihtiyacım yoktu. Koridorun sonunda, kimya laboratuvarına giden alçak kemerli bir koridor daha vardı.

Burası sayısız şişenin dizili olup, karmakarışık bir halde bulunduğu, yüksek tavanlı bir odaydı. Dağınık bir halde duran geniş ve alçak masaların üzerinde imbikler, deney tüpleri ve mavi bir ışık saçan küçük Bunsen lâmbaları[8] vardı. İçeride, odanın uzak bir köşesindeki masaya eğilip tüm dikkatini çalışmasına vermiş bir öğrenciden başka kimse yoktu. Ayak seslerimizi duyunca arkasına baktı ve sevinçli bir sesle eğildiği yerden doğruldu. Elinde bir deney tüpüyle bize doğru koşarak, "Buldum! Buldum," diye bağırdı. "Başka hiçbir şey tarafından değil de yalnızca hemoglobin[9] tarafından çökertilen bir ayraç buldum." Altın madeni bulmuş olsaydı, yüzünden bu kadar büyük bir sevinç okunamazdı.

"Dr. Watson, Bay Sherlock Holmes," dedi Stamford, bizi tanıştırarak. Bay Holmes "Nasılsınız?" dedi samimiyetle, güven verici bir şekilde elimi sıkarak. "Anladığım kadarıyla, Afganistan'da bulundunuz."

"Bunu nasıl oldu da bildiniz?" diye hayret içinde sordum.

"Boş verin," dedi kendi kendine gülerek.

"Şimdi asıl sorun, hemoglobin. Hiç şüphesiz, bu buluşumun önemini anlıyorsunuz, değil mi?"

"Kimyasal olarak, elbette ilginç bir buluş," diye cevap verdim, "Ama pratik olarak -"

"Baksanıza, bu, son yıllarda tıp alanındaki en pratik buluş. Kan lekelerini hata yapmadan test edebilmemizi sağlıyor. Buraya gelin!" Beni heyecanla ceketimin kolundan yakalayarak, çalıştığı masanın yanına çekti. "Biraz taze kan bulalım," deyip parmağına uzun bir iğne batırdı ve çıkan kan damlasını kimyasal bir pipetle[10] çekti. "Şimdi, bu kadar az miktardaki kana bir litre su katalım. Karışımın sonucu olarak saf su elde ettiğimizi görüyorsunuz. Kanın oranı, milyonda birden fazla olamaz. Karakteristik bir tepkime elde edeceğimizden yine de hiç kuşkum yok." Konuşurken, tüpün içine birkaç beyaz kristal attıktan sonra saydam bir sıvıdan da birkaç damla ekledi. Bir anda, tüpün içindekiler donuk maun rengini aldı ve kahverengimsi bir toz, cam tüpün dibine çöktü.

Ellerini çırpıp, yeni bir oyuncağı olmuş küçük bir çocuğun sevinciyle, "Ha! Ha!" diye bağırdı. "Buna ne diyeceksiniz?"

“Çok dikkat gerektiren bir deney,” dedim.

“Güzel! Güzel! Eski Guaiacum deneyi çok beceriksizce yapılmıştı ve sonuçları belirsizdi. Kan hücrelerinin mikroskopla incelenmesi deneyi de öyle. Kan lekeleri birkaç saatlik olursa, ikinci deneyin hiçbir anlamı kalmaz. Şimdi bu test, kan lekeleri ister yeni ister eski olsun, olumlu sonuç verir gibi gözüküyor. Bu test daha önce icat edilmiş olsaydı, dünyadaki yüzlerce insan, işledikleri suçların cezasını çok uzun zaman önce çekecekti.”

“Öyle!” diye mırıldandım.

“Suç dosyaları, sürekli olarak bu noktaya dayanıyor. Bir adamdan, suç işlendikten aylar sonra şüphelenilir. Çamaşırları ya da giysileri incelenir ve üzerlerinde kahverengi lekeler bulunur. Bunlar kan lekesi midir, çamur izi midir, pas lekesi midir, nedir? Bu soru, birçok uzmanın aklını karıştırmıştır, neden mi? Çünkü güvenilir bir test yoktu. Şimdi, elimizde Sherlock Holmes’un testi var ve artık hiçbir güçlük yaşanmayacak.”

Konuşurken gözleri parıldıyordu; elini kalbinin üzerine götürdü ve hayâl gücünün eseri olup, kendisini alkışlayan hayali bir kalabalığa selâm vererek başını eğdi.

“Tebrik edilmeniz gerek,” dedim, bu coşkusuna oldukça şaşırmış bir halde.

“Geçen yıl, Frankfurt’ta Von Bischoff dâvâsı vardı. Bu test olsaydı, suçlu olduğu ispatlanacaktı ve kesinlikle idam edilecekti. Bradfordlu Mason’ı, kötü şöhretli Muller’i, Montpellierli Lefevre’yi ve New Orleans’dan Samson’u işledikleri suçlardan dolayı unutmamak gerek. Bu testin, sonucunu belirleyebileceğine inandığım daha birçok dâvâ sayabilirim.”

“Ayaklı bir suç takvimi gibisiniz,” dedi Stamford, gülerek. “Bu bilgilerden yola çıkarak bir yazı yazabilirsiniz. Başlığına da “Geçmişten Polis Haberleri” dersiniz.”

“Çok ilginç bir yazı olabilirdi,” dedi Sherlock Holmes, parmağının üzerindeki yaraya küçük bir parça bandaj yapıştırarak. Yüzünde bir gülümsemeyle dönerek, “Dikkatli olmalıyım,” diye devam etti, “Çünkü zehirli maddelerle çok uğraşıyorum.” Konuşurken elini kaldırmasıyla birlikte, elinin her yanının aynı küçük bandajlarla kaplı olduğunu ve renginin bozulduğunu gördüm.

“Buraya iş için geldik,” dedi üç ayaklı yüksek bir tabureye oturan Stamford ve ayağıyla bana da bir tabure itti. “Bu arkadaşım, kalacak bir yer arıyor; siz de evi paylaşacak kimseyi bulamıyordunuz ya, ikinizi bir araya getirmemin iyi olacağını düşündüm.”

Sherlock Holmes, dairesini benimle paylaşma fikrinden oldukça memnun görünüyordu. “Baker Sokağı’ndaki bir daireye göz koydum,” dedi, “Baştan aşağı bize uygun bir daire. Umarım, sert tütün kokusundan rahatsız olmuyorsunuzdur?”

“Ben her zaman denizci sigarası içerim,” diye cevap verdim.

“Çok güzel. Eve genellikle kimyasal maddeler getirir ve ara sıra deneyler yaparım. Bu, sizi rahatsız eder mi?”

“Hiçbir şekilde rahatsız etmez.”

“Bakalım - diğer kusurlarım neymiş. Bazen melankolik olur günlerce ağzımı açmam. Böyle yaparsam, sakın aksiliğimin tuttuğunu düşünmeyin. Beni sadece yalnız bırakın, kısa zamanda kendime gelirim. Sizin itiraf edecek neyiniz var? İki kişinin birlikte yaşamaya başlamadan önce birbirlerinin en kötü yönlerini bilmeleri iyi olur.”

Birbirimizi sorguya çektiğimizi görünce güldüm. “Bir buldok yavrusu besliyorum,” dedim, “Ve kavga çıkmasını istemiyorum çünkü sinirlerim çok yıprandı, ayrıca çok geç saatte kalkarım ve oldukça tembelimdir. İyi olduğum zaman da kusurlarım vardır ama şimdilik saymam gerekenler bu kadar.”

“Viyolonsel çalmayı da yapılmaması gereken hatalar kategorisine sokuyor musunuz?” diye sordu telâşla.

“Çalan kişiye bağlı,” diye cevap verdim. “İyi çalınan bir viyolonsel, kulaklara hoş gelir - kötü çalınan bir viyolonselse -”

“Oh, pekâlâ,” dedi, keyifli bir gülüşle. “Sanırım, bu konuda anlaştık - tabii, daire sizin için de uygunsa.”

“Daireyi ne zaman görebiliriz?”

“Yarın öğle saatinde burada buluşalım, birlikte gider her şeyi yoluna koyarız,” diye cevap verdi.

Onu kimyasal maddelerle çalışırken bırakıp, hastahaneden çıktık ve kaldığım otele doğru yürüdük.

Birden durup Stamford'a dönerek, "Afganistan'dan geldiğimi nasıl oldu da bildi?" diye sordum.

Arkadaşım, anlaşılması çok güç bir şekilde tebessüm etti.

"Bu, onun küçük bir özelliği," dedi.

"Birçok insan, onun bazı şeyleri nereden ve nasıl bulduğunu bilmek ister."

"Oh, işin içinde gizem mi var?" diye bağırdım, ellerimi ovuşturarak. "Bu, çok merak uyandırıcı. Bizi bir araya getirdiğin için sana çok şey borçluyum. Bildiğin gibi, İnsanoğlunun başlıca çalışma konusu yine insandır."

"Öyleyse, onu çalışmalısın," dedi Stamford, bana veda ederken. "Onun çözülmesi güç bir bilmece olduğunu göreceksin. Bahse girerim o senin hakkında, senin onun hakkında öğreneceğinden çok daha fazlasını öğrenecektir. Hoşçakal."

"Hoşçakal," diye karşılık verdim ve yeni arkadaşımı oldukça merak ederek otelime doğru yürümeye devam ettim.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜMDENGELİM BİLİMİ

Ertesi gün, kararlaştırdığı gibi buluştuk ve Baker Sokağı'ndaki 22IB numaralı daireye baktık. Bir çift konforlu yatak odası, hoş bir şekilde döşenmiş ve iki geniş pencereyle aydınlatılmış büyük ve havadar bir oturma odası vardı. Daire, her açıdan hoşumuza gitti ve şartlar aramızda bölüştürüldüğü zaman öyle uygundu ki hemen oracıkta anlaşmayı yapıp, bir an önce daireye yerleşmeye karar verdik. Aynı akşam otelden eşyalarımı getirdim. Ertesi sabah Sherlock Holmes, birkaç kutu ve valizle beni takip etti. Bir iki gün, kendimizi yoğun bir şekilde eşyalarımızın bulunduğu kutuları açıp boşaltmaya verdik. Bu işi de bitirdikten sonra yavaş yavaş yerleşip, yeni çevremize ayak uydurmaya başladık.

Sherlock Holmes, kesinlikle, birlikte yaşanması güç bir insan değildi. İş yaparken sessizdi ve muntazam alışkanlıkları vardı. Geceleri yatma ve sabahaları kalkma saatlerini aksattığı pek nadir olurdu ve her sabah, ben kalkmadan önce kahvaltısını edip çıkardı. Bazen gününü kimya laboratuvarında, bazen teşrih odalarında ve bazen de kentin en düşük yerlerinde yaptığı uzun yürüyüşlerle geçiriyordu. Çalışma azmi geldi mi hiçbir şey gücünü azaltamazdı ama, ara sıra bir hâl olur, oturma odasındaki kanepede neredeyse tek bir kelime etmeden ve kılını kıpırdatmadan saatlerce otururdu. Bu tür durumlarda, gözlerinden, hayâllere daldığını ve boş boş baktığını fark ederdim, tüm hayatının ölçülülüğü ve iradesi yasaklamamış olsaydı, uyuşturucu bağımlısı olduğundan şüphelenebilirdim.

Haftalar ilerledikçe, ona duyduğum ilgi ve hayattaki amaçlarına beslediğim merak yavaş yavaş derinleşerek arttı. Kişiliği ve görünüşü, en dikkatsiz kişinin bile gözünden kaçmazdı. Boyu bir sekseni geçiyordu, öyle ki, eğildiğinde bile oldukça uzun boylu görünüyordu. Zekâ pırıltıları okunan gözleri, etkileyiciydi. Yukarıda sözünü ettiğim uyuşukluk dönemleri dışında; şahin gagasına benzeyen ince burnu, tüm yüz görünüşüne atiklik ve kararlılık ifadesi veriyor, çıkık ve sivri çenesi de bir adamın kararlılığına işaret ediyordu. Ellerinde her zaman kurumuş mürekkep ve kimyasal madde

lekeleri vardı. Kolay kırılabilir tıbbî araç gereçlerini kullanırken onu sık sık gözlemleme fırsatını bulduğum için, olağanüstü hassasiyete sahip olan parmaklarının, nasıl bir dokunuşa sahip olduğunu biliyordum.

Bu adamın, merakımı ne kadar kamçıladığını ve kendisiyle ilgili her konudaki suskunluğuna bir son vermesi için gayret ettiğimi itiraf edersem, okuyucu, benim herkesin işine burnunu sokan bir insan olduğumu düşünebilir. Ama beni yargılamadan önce yine de hayatımın ne kadar boş geçtiğini ve dikkatimi çekecek hiçbir şeyin olmadığını unutmayın. Havanın çok güzel olduğu günler dışında sağlığım, dışarı çıkmama izin vermiyordu ve beni çağırıp, günlük hayatımın monotonluğuna son verecek hiçbir arkadaşım da yoktu. Bu şartlar altında, arkadaşımın üzerindeki sır perdesini seve seve kabullendim ve zamanımın çoğunu bu sırrı çözmeye çalışarak harcadım.

Tıp okumuyordu. Bir soruma verdiği cevapla, Stamford'un bu konudaki düşüncesini doğrulamıştı. Kendisini herhangi bir bilim dalında bir yere getirecek ya da bilgi dünyasına açılan herhangi bir kapıdan geçmesini sağlayacak hiçbir çalışma için çaba harcamıyordu. Yine de birtakım çalışmalarında gösterdiği heves dikkate değerdi ve eksantrik sınırları içinde, bilgisi o kadar geniş ve ayrıntılıydı ki gözlemleri beni gerçekten de hayrete düşürmüştü. Hiçbir insan, belirli bir görüş açısına sahip olmadan bu kadar çok çalışıp, öyle kesin bilgileri kesinlikle elde edemezdi. Düzensiz okuyup öğrenenler, bilgilerinin doğruluğu açısından çok az dikkate değerdir. Hiçbir insan, çok iyi bir sebebi olmadıkça, kafasını küçük meselelerle meşgul etmez.

Holmes'un bilgisizliği de, bilgisi kadar olağanüstüydü. Çağdaş edebiyattan, felsefeden ve politikadan neredeyse hiçbir şey bilmiyordu. Thomas Carlyle'dan birkaç dize alıntı yapmam üzerine, saf bir şekilde onun kim olduğunu ve neler yaptığını sordu. Kopernik Düzeni ve Güneş Sisteminin nasıl oluştuğundan habersiz olduğunu görünce şaşkınlığım doruk noktasına çıktı. On dokuzuncu yüzyılda herhangi bir medenî insanın, dünyanın güneşin çevresinde döndüğü gerçeğini bilmemesi o kadar garipti ki bunları bilmediğine kendimi zor inandırdım.

"Şaşırmış gibi görünüyorsunuz," dedi yüzümdeki şaşkınlık ifadesine gülerek. "Şimdi öğrendiğime göre, bu öğrendiklerimi unutmak için elimden gelenin en iyisini yapmalıyım."

"Unutmak için mi?"...

“Bakın,” diyerek açıklamaya başladı, “İnsan zihninin, boş bir çatı katına benzediğini ve insanın bu çatı katını kendi seçeceği mobilyalarla döşeyeceğini düşünüyorum. Yalnızca bir aptal, önüne gelen her bilgiyi kapar, böylece, ona faydası dokunabilecek bilgiler kalabalıklaşır ya da birçok şey birbirine girer ve o bilgiye ihtiyacı oldu mu güçlükler yaşar. Ama becerikli ve usta bir kimse, zihnine, ya da çatısına, bir şeyler alırken son derece dikkatlidir. İşini yapmasına yardım edecek aletlerden başka hiçbir şeyi yoktur ama bunları da sınıflandırmış ve kusursuz bir düzene sokmuştur. O küçük odanın duvarlarının esnek olduğunu ve her ölçüde genişleyebileceğini düşünmek hata olur. Emin olun ki, zaman geliyor, zihninize kattığınız her bilgiyle, önceden bildiğiniz bir şeyi unutuyorsunuz. Bu yüzden, önemsiz bilgilerin, önemlilerin önünü tıkamaması çok büyük önem taşıyor.”

“Ama söz konusu, Güneş Sistemi!” Diye karşı çıktım.

“Dünyanın güneşin çevresinde döndüğünü söylemenin,” diyerek sabırsızlıkla sözümü kesti, “Bana ne faydası var? Dünya isterse ayın çevresinde dönsün, ne benim ne de işim için hiçbir önemi yok.”

Tam işinin ne olabileceğini sorma noktasına gelmiştim ki tavırları bu sorumun iyi karşılanmayacağını gösterdi. Kısa konuşmamız üzerine düşünmeye koyuldum ve bu konuşmadan birtakım sonuçlar çıkarmaya çalıştım. Kendi ilgi alanıyla âlâkası olmayan hiçbir bilgiyi edinmeyeceğini söylemişti. Bu yüzden, sahip olduğu bilgiler ancak işini görecek kadardı. Çok iyi olduğunu bana gösterdiği birkaç özelliğini zihnimde numaralandırdım. Hatta bir kalem alıp onları defterime not ettim. Yazmayı bitirdiğimde, yazdıklarıma gülmekten kendimi alamadım. Defterimde şunlar yazılıydı: -

SHERLOCK HOLMES’un, Özellikleri

1. Edebiyat Bilgisi - Sıfır.

2. Felsefe Bilgisi - Sıfır.

3. Astronomi Bilgisi -Sıfır.

4. Politika Bilgisi -Az.

5. Botanik Bilgisi -Değişken. Genel olarak belladon,[11] afyon ve zehirler konusunda bilgisi iyi. Bahçıvanlık hakkında hiçbir şey bilmiyor.

6. Jeoloji Bilgisi -Pratik ama sınırlı. Bir bakışta, toprak türlerini birbirinden ayırabiliyor. Yapılan yürüyüşlerden sonra bana, pantolonundaki çamur lekelerini gösterip renklerinden ve koyuluğundan, bu lekelerin Londra'nın hangi bölgesinde üzerine bulaşmış olabileceğini söylüyor.

7. Kimya Bilgisi -Çok derin.

8. Anatomi Bilgisi -Kusursuz ama sistematik değil.

9. Kriminoloji Bilgisi çok fazla. Yüzyılda yaşanmış ve işlenmiş olan bütün cinayet ve skandalları en ince ayrıntısına kadar biliyor.

10. İyi viyolonsel çalıyor.

11. Yetenekli bir eskrimci, boksör ve kılıç ustası.

12. İngiliz yasaları üzerine iyi bir pratik bilgisi var.

Yaptığım listede oldukça çok ilerlemiştim ki, kâğıdı umutsuzluk içinde ateşe attım. "Bu adamın, tüm bu özellikleri kendinde buluşturarak çalıştığı ve bu özelliklerin hepsine sahip olmasını gerektiren işinin ne olduğunu tam olarak bir öğrenebilirsem," dedim kendi kendime, "Bu merakımdan bir an önce kurtulabilirim."

Sözünü ettiğim yetenekleri içinde en çok viyolonsel çalması üzerinde durdum. Diğer tüm yetenekleri harikulâdeydi ama viyolonsel çalması kadar eksantrik değildi. Viyolonseliyle ünlü bestecilerden parçalar çalardı, hem de zor parçalar, iyi biliyordum çünkü ricam üzerine Mendelssohn'un[12] Lieder'inden ve diğer ünlülerden birkaç parça çalmıştı. Ama tek başına kaldığı zaman, çok nadiren müzikle uğraşır ya da herhangi bir tanınmış parçayı çalardı. Bazı akşamlar koltuğunda arkasına yaslanıp gözlerini kapar ve dizindeki kemanından dikkatsizce gıcırtılar çıkarırdı. Kimi zaman, çıkan notalar güçlü ve hüzün doluydu. Bu notalar ara sıra, muhteşem ve neşeli de olurdu. Açıkçası, notalar, ruhuna egemen olan düşünceleri yansıtıyorlardı ama, müziğin bu düşüncelere yardım edip etmediği, viyolonsel çalmasının saçma bir arzu ya da basit bir merak olup olmadığına karar veremiyordum. Gösterdiğim sabrın ufak bir karşılığı olarak en sevdiğim parçaları çalmasaydı, birbiri ardına çaldığı ve insanı çileden çıkaran parçalarına isyan edebilirdim.

İlk hafta içinde, bizi arayıp soran kimse olmadı ve arkadaşımın da benim gibi yalnız bir insan olduğunu düşünmeye başladım. Sonradan, birçok

tanıdığı olduğunu ve bu tanıdıklarının, toplumun değişik sınıflarına mensup olduğunu öğrendim. Bay Lestrade adında ufak tefek, soluk benizli, fare suratlı ve kara gözlü, haftada üç dört kez gelen bir adamla tanıştım. Bir sabah, şık giyimli bir kız gelip yarım saatten fazla bir süre oturdu. Aynı günün öğle saatinde, Yahudi bir seyyar satıcıya benzeyen, saçları ağarmış, kılıksız ve oldukça heyecanlı görünen ve hemen arkasından oldukça yaşlı bir kadının takip ettiği acayip ziyaretçi geldi. Bir başka seferinde de yaşlı ve beyaz saçlı bir beyefendi gelip, arkadaşımla konuştu; başka sefer de acayip suratlı, pamuklu kadifeden yapılmış üniforması içinde bir demiryolu hamalı geldi. Her sınıfa mensup bu ilginç kişiler geldiği zaman Sherlock Holmes, oturma odasını kullanabilmek için bana rica ederdi, ben de yatak odama çekilirdim. Beni rahatsız ettiği için her seferinde özür dileyerek, “Bu odayı, bir iş yeri olarak kullanmam gerek,” derdi, “Ve bu insanlar da müşterim” diyerek kısa bir açıklama yapardı. Elime yine, üstü kapalı bir şekilde de olsa, işinin ne olduğunu sorma fırsatı geçmişti ama terbiyem, bir insanı, eğer istemiyorsa kendisine ait özel şeyleri söylemesi için zorlamama müsaade etmedi. İşinin ne olduğunu bana söylememesi için haklı birtakım nedenleri olduğunu düşündüm ama, çok geçmeden yeri geldiği bir sırada, ağzındaki baklayı çıkarttı.

4 Marttı, hatırlamam için iyi bir nedenim var, o sabah her zamankinden daha erken kalkmış ve Sherlock Holmes’u hâlâ kahvaltısını yaparken yakalamıştım. Ev sahibesi, geç kalkma huyumu çok iyi bildiğinden dolayı, sofrada, benim için kahvaltı hazırlanmamıştı. Anlamsız bir huysuzlukla zili çaldım ve ters bir şekilde kahvaltıya hazır olduğumu söyledim. Sonra, zaman geçirmek için masadan bir gazete aldım, bu sırada, arkadaşım, tostunu kıtır kıtır yiyordu. Gazetedeki makalelerden birinin başlığı kalemle çizilerek işaretlenmişti. Doğal olarak, göz gezdirmeye başladım.

Makalenin, biraz gösterişli olan başlığında ‘Hayat Kitabı’ yazılıydı ve gözlemci bir insanın, hayatta karşısına çıkanları doğru ve sistematik bir şekilde incelemesi sonucu ne kadar çok şey öğrenebileceğini anlatmaya çalışıyordu. Makale, zekice ve anlamsız fikirlerin olağanüstü bir karışımıydı. Açıklamalar ilginç ve etkileyiciydi ama sonuçlarını, konudan uzak ve abartılı buldum. Yazar, insanın yüzünde meydana gelen anlık bir ifade, bir kasın gayri ihtiyari oynaması ya da normal olmayan bir bakış sayesinde insanın en gizli düşüncelerini etraflıca anlayabileceğimizi iddia ediyordu. Yine yazara göre, iyi gözlem ve analiz etme becerilerine sahip birini aldatmak imkânsızdı.

Vardığı sonuçlar, Öklit'in[13] önermeleri kadar hatasızdı. Cahil insanlara bu sonuçlar öyle ürkütücü gelecekti ki, bu sonuçlara varmak için yaşadığı süreçleri anlatana kadar yazarın, bir büyücü olduğunu bile düşünebilirlerdi.

"Bir su damlasından," diyordu yazar, "Atlantik Okyanusunun ya da Niagara Şelalesi'nin gerçek olduğunu, ikisini de görüp duymamış olmanıza karşın, çıkartabilirsiniz. Tüm hayat büyük bir zincirdir, doğada her gördüğümüz de bu zincirin bir halkasıdır. Diğer tüm sanatlar gibi, Tümdengelim ve Analiz Bilimi de uzun ve sabırlı bir çalışma sonucu öğrenilir ama hayat, hiçbir ölümlünün bu bilimi en mükemmel şekilde öğrenmesine izin verecek kadar uzun değildir. Konunun en büyük güçlüklerini anlatan bu ahlâkî ve zihinsel yönlerine dönmeden önce, bırakalım da araştırmacı, daha önemli sorunların üstesinden gelsin. Bırakalım, bir ölümlüyle tanıştığında adamın, geçmişini ve ne işle veya sanatla uğraştığını daha ilk bakışta anlasın. Bunlar basit bir egzersiz gibi görünebilir fakat, gözlem yeteneğini geliştirir ve bir insana, neden, nereye bakması gerektiğini öğretir. Bir adamı, tırnaklarından, ceketinin kolundan, çizmesinden, pantolonunun dizlerinden, işaret ve başparmaklarından, yüz ifadesinden, gömlek kolundan - tüm bunların her biri sayesinde ne iş yaptığını kolaylıkla anlayabiliriz. Tüm bunlar bir arada düşünüldü mü, işinin uzmanı olan araştırmacının yanılgıya düşmesi hiçbir şekilde mümkün değildir."

"Ne saçma ve boş lâflar!" diye bağırdım, gazeteyi masaya fırlatarak; "Hayatımda bu kadar saçma bir şey okumamıştım."

"Sorun nedir?" diye sordu Sherlock Holmes.

"Ne mi? Bu makale," dedim, yumurta kaşığımla makaleyi işaret edip, gelen kahvaltımın başına otururken.

"İşaretlemiş olduğunuza göre okumuş olduğunuzu da düşünüyorum. Zekice yazıldığını inkâr etmiyorum. Yine de beni sinirlendirdi. Besbelli, bu teori, inzivaya çekilip kendini çalışmalarına vererek bu küçük paradoksları geliştirmiş, koltuğundan kalkmayan bir tembele aittir. Düşünceleri hiç pratik değil. Onu, metroda üçüncü sınıf bir vagona tıkarak, içerdeki tüm yolcuların ne iş yaptığını söylemesini isterdim. Ve söyleyemeyeceğine dair de bire on bahse girerdim."

“Paranızı kaybederdiniz,” diye cevap verdi Holmes, sakince. “Makaleye gelince, onu ben yazdım.”

“Siz!”

“Evet; gözlem ve tümdengelimde bulunma yeteneğim var. Bu makalede açıkladığım ve size göre gerçeklikten uzak olan teorilerim aslında oldukça pratiktir - öyle pratik ki ben, bunlardan ekmeğimi çıkartıyorum.”

“Peki nasıl?” diye sordum elimde olmadan.

“Aslında, benim kendime ait bir mesleğim var. Sanırım, dünyada bu işi yapan tek kişiyim. Ben bir danışman dedektifim, bunun ne anlama geldiğini umarım anlamışsınızdır. Burada, Londra’da, Devlete bağlı ve özel birçok dedektif vardır. Bu insanlar hata yaptı mı, bana gelirler ve ben de onları doğru ize yöneltirim. Tüm kanıtları önüme koyarlar ve genellikle, suç tarihi bilgimin de yardımıyla sorunlarını çözmeyi başarırım. İşlenen suçlar arasında büyük bir benzerlik vardır ve önceden işlenmiş olan bin suçun tüm ayrıntıları parmaklarının ucundaysa bin birinciyi aydınlatamaman garip olur. Lestrade, tanınmış bir dedektiftir. Bir sahtekârlık dâvâsında başını biraz derde sokmuş, onu buraya getiren mesele buydu.”

“Peki ya diğer insanlar?”

“Onlar, çoğunlukla özel araştırma büroları tarafından gönderiliyor. Hepsinin de, bir şeyler yüzünden başı dertte ve biraz bilgi edinmek istiyorlar. Ben, anlattıklarını dinlerim, onlar da, benim önerilerimi dinler ve sonra, ücretimi alırım.”

“Demek istediğiniz,” diye söze başladım, “Odanızdan dışarı adımınızı atmadan, başka insanların kendi gözleriyle her detayını görüp de hiçbir şey yapamadığı, karmaşık dâvâları çözdüğünüz mü?”

“Öyle sayılır. Sezgilerim kuvvetli diyebilirim. Ara sıra, biraz karışık dâvâlar da karşıma çıkar. Öyle oldu mu, koşarak gidip, her şeyi kendi gözlerimle görmem gerekir. Sorunlar karşısında işime yarayan her şeyi mükemmel bir şekilde kolaylaştıracak birçok özel bilgim var. Makalede yazılı olup sizi sinirlendiren tümdengelim kurallarının pratikte bana bir faydası yoktur. Gözlemleme benim için ikinci plândadır. İlk buluşmamızda, Afganistan’dan geldiğinizi söylediğimde şaşırmış gibi görünüyordunuz.”

“Hiç şüphesiz, size bunu birisi söylemişti.”

“Hiç âlâkası yok. Afganistan’dan geldiğinizi hemen anlaşmıştım. Uzun zamandır süregelen alışkanlığım sonucunda, düşünceler kafamdan sırayla öyle kolay geçti ki aradaki adımları düşünmeden sonuca vardım. Yine de bazı adımlar attım. Düşünceler kafamdan sırayla şöyle geçti, ‘Karşımda, tıp doktoru tipli bir beyefendi var ama bir asker havası da var. Öyleyse, kesinlikle ordu doktoru olmalı. Tropikal iklimden yeni gelmiş olmalı çünkü yüzü esmer ama derisinin doğal rengi bu değil çünkü bilekleri açık renk. Zorluklar ve hastalıklarla mücadele etmiş. Bu, bitkin yüzünden kolayca anlaşılıyor. Sol kolundan yaralanmış. Çünkü kolay bükemiyor ve tuhaf bir şekilde tutuyor. Tropikal iklimin neresinde İngiliz ordusunun bir doktoru, bu kadar zorluk çekip, kolundan yaralanabilir? Tabii ki Afganistan’da, bu düşüncelerin kafamdan geçmesi bir saniyemi bile almadı. Sonra da Afganistan’dan geldiğinizi söylediğimde hayret ettiniz.”

“Bu kadar açıklama yeter,” dedim, gülümseyerek. “Bana Edgar Allan Poe’nun[14] Dupin’ini[15] hatırlatıyorsunuz. Böyle insanların, öykülerin dışında yaşadığından haberim yoktu.”

Sherlock Holmes, ayağa kalktı ve piposunu yaktı. “Beni Dupin’le karşılaştırarak bana iltifat ettiğinizden hiç şüphem yok,” diye karşılık verdi. “Benim düşünceme göre Dupin, çok aşağılık kompleksli bir insandı. Arkadaşları düşüncelerini açıkladıktan sonra, çeyrek saat sessiz kalarak lâfa karışması çok gösterişli ve yapay bir hareketti. Hiç şüphesiz, analitik bir dehaya sahipti ama Poe’nun hayâl ettiği türden bir fenomen[16] olmaktan çok uzaktı.”

“Gaboriau’nun[17] eserlerini okudunuz mu?” diye sordum. “Lecoq,[18] sizde bir dedektif düşüncesi oluşturuyor mu?”

Sherlock Holmes, alaycı bir şekilde burun büktü. “Lecoq, zavallı bir acemiydi,” dedi, öfkeli bir sesle, “Beğendiğim bir tek yönü vardı, o da enerjisi. O kitap beni hasta etmişti. Sorun, meçhul bir mahkûmu teşhis etmekti. Ben bu işi yirmi dört saat içinde yapabilirdim. Lecoq altı ayını verdi. Bu kitap, dedektiflerin kaçınması gereken davranışların bulunduğu bir ders kitabı olarak kullanılabilir.”

Hayranı olduğum iki karakter hakkında böyle laubali bir şekilde konuşması

beni çok kızdırmıştı. Pencereye doğru yürüyüp kalabalık sokağa bakmaya başladım. “Bu adam, daha zeki olabilir,” dedim kendi kendime, “Ama kesinlikle kendini çok beğenmiş.”

“Bu günlerde ne suç işleniyor ne de suçlular kol geziyor,” dedi, şikayet edercesine. “Akıllı olmanın bizim meslekte büyük faydası vardır. Adımı ünlü yapacak potansiyele sahip olduğumu biliyorum. Yaşayan ya da yaşamış hiçbir insan, ne benim ortaya koyduğum çalışmaya ne de doğuştan gelen yeteneğime sahiptir. Ve sonuç nedir? Ortaya çıkaracak bir suç ya da en azından, sebebi açık ve acemilikle işlenmiş, sıradan bir Scotland Yard[19] görevlisinin bile üstesinden gelebileceği bir olay yok.”

Kendini beğenmiş bir şekilde konuşmasına hâlâ kızgındım. Konuyu değiştirmenin daha iyi olacağını düşündüm.

“Şu adamın ne aradığını merak ettim.” dedim, apartman numaralarına endişeli bir şekilde bakıp, yolun diğer tarafından yukarı yürüyen iri yapılı ve basit giyimli bir adamı işaret ederek. Elinde mavi, büyük bir zarf vardı, bir mesaj taşıdığı belliydi.

“Deniz kuvvetlerinden emekli olmuş çavuşu kastettiniz herhalde,” dedi Sherlock Holmes.

“Kendinle övün!” diye içimden geçirdim. “Tahminini doğrulayamayacağımı biliyor.”

Tam bu düşünce zihnimden geçmişti ki izlediğimiz adamın gözü, bizim evin numarasına takıldı ve koşarak yolun karşısına geçti. Birisi, kapıya gürültüyle vurdu ve aşağıdan gelen kısık bir ses ve ardından basamakları çıkan ağır ayak sesleri duyduk.

Evin kapısını açtığımda, “Bay Sherlock Holmes’a,” dedi, odanın içine adımını atıp, elindeki mektubu arkadaşıma vererek.

Kendini beğenmişliğine bir son vermek için elime fırsat geçmişti. Deminki sözlerini kafasından uydururken bunu çok az düşünmüştü. “Sorabilir miyim,” dedim, en yumuşak sesimle, “Ne iş yapıyorsunuz?”

“Bir otelde kapıcıyım,” diye gülümseyerek cevap verdi. “Üniformamı tamire verdim.”

“Eskiden ne iş yapardınız?” diye sordum, arkadaşıma anlamlı anlamlı bakarak.

“Kraliyet Deniz Kuvvetleri’nin Hafif Piyade Bölüğünde çavuştum, efendim. Soracağınız başka bir şey var mı efendim? İzninizle efendim!”

Topuklarını birbirine vurup başını kaldırarak selâm verdi ve geldiği gibi hızla çıkıp gitti.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

LAURISTON GARDENS'IN ESRARI

Arkadaşımın teorilerinin pratik yanının bu taze kanıtı karşısında oldukça korkup şaşırdığımı itiraf etmeliyim. Analiz yeteneğine duyduğum saygı şaşılacak derecede arttı. Zihnimi kurcalayan birtakım şüphelerden kurtulamamıştım, tüm bunların benim aklımı karıştırmak için önceden tertiplendiğini düşünüyordum ama, beni kandırarak eline ne geçeceğini aklım hayalim almıyordu. Kafamı çevirdiğimde, mektubu okumayı bitirmişti, boş boş ve donuk bakan gözleri, zihninin meşgûl olduğuna işaretti.

"Nasıl oldu da bildiniz?" diye sordum.

"Neyi bildim?" dedi sinirlice.

"Adamın, Deniz Kuvvetlerinden emekliye ayrılmış bir çavuş olduğunu."

"Önemsiz şeylerle kaybedecek vaktim yok," diye cevap verdi kabaca; sonra, bir gülümsemeyle, "Kabalığımı bağışlayın. Düşüncelerimin sırasını bozdunuz. Fakat, belki böylesi daha iyi oldu. Demek o adamın Deniz Kuvvetlerinde çavuş olduğunu anlayamadınız?"

"Öyle."

"Öyle olduğunu anlamak, nasıl anladığımı açıklamaktan daha kolay. İki kere ikinin dört ettiğini kanıtlamak durumunda kalsanız, bu gerçekten emin olmanıza karşın, yine de birtakım güçlükler yaşayabilirsiniz. Ta sokağın karşısından, adamın elinin arkasındaki büyük, mavi çapa dövmesi görülüyordu. Bu da, denizi çağrıştırıyordu. Elinde bir asker çantası vardı ve sakalları ordunun kurallarına uygundu. Buradan da denizci olduğunu çıkartıyoruz. Kendine güveni olan ve bir kumandan edasıyla yürüyen bir adamdı. Başını nasıl dik tuttuğunu ve bastonunu nasıl salladığını görmüşsünüzdür. Yüzünden metin, saygıdeğer ve orta yaşlı bir insan olduğu da okunuyordu - tüm bu gerçekler beni, onun bir çavuş olduğunu inanmaya sürükledi."

“Muhteşem!” diye bağırdım.

Yüzündeki ifadeden, şaşkınlığımın ve hayranlığımın hoşuna gittiğini düşünmeme karşın, “Sıradan,” dedi Holmes. “Az önce, bugünlerde hiç suçlu yok demiştim. Sanırım yanıldım - şuna bir bakın!” Görevlinin getirdiği mektubu bana uzattı.

“Nasıl olur,” diye bağırdım göz gezdirince, “Bu korkunç!”

“Sanırım pek de sıradan bir olay değil,” dedi sakince. “Mektubu yüksek sesle okur musunuz?”

Okuduğum mektupta şunlar yazılıydı.

“SEVGİLİ BAY SHERLOCK HOLMES:

Brixtone Sokağı’ndaki, Lauriston Gardens’ta, gece saat üçte kötü bir olay meydana geldi. Devriye gezen adamımız, sabah saat ikiye karşı evde bir ışık görmüş ve evin boş olduğunu bildiği için, bir şeylerin ters gittiğinden şüphelenmiş. Kapıyı açık bulmuş ve mobilyası olmayan ön odada iyi giyimli, ceketinin iç cebinde ‘Enoch J. Drebber, Cleveland, Ohio, A.B.D.’ yazılı kartlar olan bir beyefendinin cesedini bulmuş. Evden ve adamın üzerinden bir şey alınmadığı belli. Ne bir hırsızlık olmuş, ne de bu adamın nasıl öldürüldüğüne dair elimizde bir ipucu var. Odada kan izleri var ama bu adamın hiç yarası yok. Bu boş eve nasıl geldiği konusunda da hiçbir fikrimiz yok; her şey büyük bir bulmacaya benziyor. Saat on ikiden önce herhangi bir saatte eve gelirseniz, beni bulabilirsiniz. Sizden haber alana kadar her şeyi olduğu gibi bıraktım. Gelemezseniz, ben size tüm detayları aktarırım, görüşlerinizi benimle paylaşacak olursanız size şükranlarımı sunarım.

“Saygılarımla,

“TOBIAS GREGSON.”

“Gregson, Scotland Yard’daki en zeki adamlardan biridir,” dedi arkadaşım; “O ve Lestrade, kötünün içinde en iyidir. Hızlı ve enerjiktirler ama eski âdetlere çok bağlıdırlar - hem de şaşırtıcı bir şekilde. İkisi de birbirlerini gırtlaklamak için hazır bekler. Bir çift güzel manken kadar kıskançtırlar.

İkisini de bu dâvâya verdilerse eğleneceğiz demektir.”

Dalga dalga yükselen sakin konuşması beni çok şaşırtmıştı. “Kaybedecek bir saniye bile yok,” diye bağırdım; “gidip sizin için bir araba çağırayım mı?”

“Gidip gitmemek konusunda kararsızım. Ayakkabılarımı giydim mi dünyanın en çaresiz, tembel şeytanı olabiliyorum - bazen de, çalışma azmim geldi mi gayet dinç oluyorum.”

“Bu, uzun zamandır özlemini çektiğiniz bir şans değil mi?”

“Sevgili dostum, bu meselenin bana ne faydası var? Tüm meseleyi çözdüğümü varsayalım, tüm başarının Gregson’a, Lestrade’e ve Scotland Yard’a mal olacağından hiç kuşkunuz olmasın. Bunun da sebebi, gayri resmi kişiliğim.”

“Ama yardım etmeniz için size yalvarıyor.”

“Evet. Ondan daha üstün olduğumu biliyor ve bunu her defasında yüzüme de söylüyor ama, başarıyı başka bir kişiyle paylaşmaktansa gider dilini keser. Yine de gidip bir göz atabiliriz. Bu işi kendi hesabıma halledeceğim. Elimden hiçbir şey gelmezse, ben de onların haline gülerim. Haydi, gidelim!”

Aceleyle paltosunu sırtına geçirdi ve uyuşukluğunu üzerinden attığını gösterircesine enerjik bir şekilde acele etmeye başladı.

“Şapkanızı alın,” dedi.

“Benim de mi gelmemi istiyorsunuz?”

“Evet, yapacak daha iyi bir işiniz yoksa.” Bir dakika sonra bir atlı arabaya binmiş, aceleyle Brixtone Sokağına doğru yol alıyorduk.

Sisli ve bulutlu bir sabahtı. Evlerin üzerinde, yolların çamur renginin yansımasına benzeyen gri bir sis perdesi vardı. Arkadaşım iyi günündeydi ve Cremona kemanlarıyla bir Stradivarius ve Amati arasındaki farklar üzerine konuşuyordu. Bense suskundum çünkü, kasvetli hava ve üzerimize aldığımız can sıkıcı iş, beni bunaltmıştı.

“Söz konusu mesele üzerine pek kafa yormuyorsunuz,” dedim en sonunda Holmes’un, müzik söylevini yarıda keserek.

“Henüz elimizde hiçbir bilgi yok,” diye cevapladı. “Tüm kanıtları görmeden teoriler yürütmek büyük bir hatadır. Kararınızı aleyhte etkiler.”

“İstediğiniz bilgilere en kısa zamanda kavuşacaksınız,” dedim parmağımla işaret ederek; “Yanılmıyorsam burası, Brixtone Sokağı ve şu ilerideki de aradığımız ev olmalı.”

“Geldik demek. Arabayı durdur, arabacı, evet, burada dur!” Evden yaklaşık yüz metre ötedeydik ama inmemizde ısrar etti ve yolculuğumuzun geri kalanını yürüyerek tamamladık.

Lauriston Gardens’taki, Üç Numara’nın, uğursuz ve korkutucu bir görünüşü vardı. Yolun biraz gerisinde kalan dört binadan biriydi. Bu binaların yalnızca ikisinde oturanlar vardı. İkinci boş evin üç katında da bulanık camlarda katarakt gibi görünen ‘Kiralık’ ilanları dışında, insanın içini bunaltan boş ve kasvetli pencereler vardı. Bu evlerin her birini, hastalıklı bitkilerin fışkırdığı küçük bir bahçe, yoldan ayırıyordu ve evlere kilden ve çakıldan ibaret, dar bir yoldan gidiliyordu. Gece boyunca yağan yağmur yüzünden her yer çamurluydu. Bahçe, tepesinde tahta parmaklıklar olan, tuğladan, yaklaşık bir metrelik bir duvarla sınırlıydı ve boşu boşuna, boyunlarını uzatıp gözlerini dikerek içerde neler olup bittiğini bir parça olsun anlamaya çalışan bir gurup meraklının çevresini sardığı iri yarı bir polis memuru, duvara dayanmıştı.

Sherlock Holmes’un, bir an önce eve dalıp olayın sırrını çözmeye koyulacağını düşündüm. Dikkatinden hiçbir şey kaçmıyor gibiydi. Bu şartlar altında bana, yapmacık gibi görünen bir soğukkanlılıkla kaldırımda bir aşağı bir yukarı yürüyüp yere, gökyüzüne, karşıdaki evlere ve parmaklıklara boş boş baktı. İncelemesini bitirdikten sonra sokaktan eve giden yoldan - çimlerin üzerini örttüğü yoldan demek daha doğru olur - aşağı yavaş yavaş ve gözlerini yere dikerek yürümeye koyuldu. İki kere durdu ve bir keresinde yüzünde bir gülümseme gördüm ve memnuniyetini belirten birkaç söz söyledi. Çamurlu ıslak toprakta bir sürü ayak izi vardı ve hâlâ birçok kişi gelip gittiği için birbirine karışan bu ayak izlerinden, arkadaşımın nasıl olup da bir şeyler çıkarıp öğrenebileceğini kestiremiyordum. Benim gözümden kaçan birçok noktayı onun gördüğünden hiç şüphem yoktu çünkü algılama yeteneğinin çabukluğunun birçok muhteşem kanıtını görmüştüm.

Evin kapısında uzun boylu, beyaz yüzlü, lepiska saçlı, elinde küçük bir not

defteri olan bir adam, bize doğru koşup arkadaşımın elini coşkuyla sıktı. “Gelmeniz çok ince bir davranış,” dedi, “Kimsenin hiçbir şeye dokunmasına izin vermedim.”

“Şunun dışında!” diye cevap verdi arkadaşım yolu işaret ederek. “Üzerinden bir bizon sürüsü geçse, yol bu kadar bozulmazdı. Hiç şüphesiz, yine de, buna izin vermeden önce kendince birtakım sonuçlara varmışsındır.”

“Evde yapacak çok işim vardı,” diye baştan savma bir cevap verdi dedektif. “Meslektaşım, Bay Lestrade de burada. Bu meselenin üstesinden gelmek için ona güveniyorum.”

Holmes, bana baktı ve kaşlarını alaycı bir şekilde çattı. “Siz ve Lestrade gibi iki adam bu işin üzerindeyse, işi çözmek için bir üçüncüye gerek yok demektir,” dedi.

Gregson kendi halinden memnun bir şekilde ellerini ovuşturdu. “Sanırım elimizden gelen her şeyi yaptık,” diye cevapladı; “Bu oldukça tuhaf bir dâvâ ve bu tür dâvâların sizin iştahınızı oldukça kabarttığını bilirim.”

“Buraya atlı bir arabayla gelmediniz mi?” diye sordu Sherlock Holmes.

“Hayır, efendim.”

“Lestrade de mi?”

“Hayır, efendim.”

“Öyleyse biz bir çıkıp odaya bakalım.” Sözüne karşılık beklemeden eve uzun adımlarla girdi, yüzünden hayranlığı okunan Gregson da arkasından takip ediyordu.

Üstü çıplak, tahta döşemeli ve tozlu bir koridor, mutfağa ve odalara açılıyordu. Koridorun solunda ve sağında iki kapı vardı. Bu kapılardan birinin haftalardır kapalı olduğu belliydi. Öbür kapı, esrarengiz olayın meydana geldiği yemek odasına açılıyordu. Holmes, içeri yürüdü ve ölümün varlığının yüreğimde uyandırdığı hissi bastırmaya çalışarak, ben de onu takip ettim.

Kare şeklinde büyük bir odaydı, hiç eşya olmadığından daha da büyük görünüyordu. Gösterişli fakat kaba bir duvar kâğıdı, duvarları süslüyordu ve

şurada burada duvar kâğıdının büyük bir bölümü soyulmuş aşağı sarkıyor ve bu yüzden de alttaki sarı sıva görünüyordu. Kapının karşısında gösterişli bir şömine ve bu şöminenin rafında da bir sanat eserinin mermerden taklidi bulunuyordu. Şöminenin bir köşesindeki şamdana kırmızı bir mum takılmıştı. Odanın, tek penceresi de o kadar kirliydi ki ışık belli belirsiz olup, tüm daireyi kaplayan kalın toz tabakası altında koyulaşmış olan her şeye, daha koyu gri bir renk veriyordu.

Tüm bu detayları ben sonradan gözlemledim. O an, tüm dikkatimi yerde tek başına, hareketsiz ve korkutucu bir şekilde, sırtüstü yatan, açık ve artık hiçbir şey görmeyen gözlerini renksiz tavana dikmiş adama vermiştim. Kırk üç - kırk dört yaşlarında, orta boylu, geniş omuzlu, siyah ve parlak kıvırcık saçlı, kısa sakallı bir adamdı. İnce pamuklu ağır bir redingot[20] ve yelek, altına da açık renk bir pantolon giymişti, yakası ve kollukları tertemizdi. İyi fırçalanmış ve temiz bir silindir şapka, yerde yanında yatıyordu. Parmakları sımsıkıydı ve kollarını uzatmıştı ama bacakları birbirine değiyordu, sanki çok acı çekerek, ölüme karşı mücadele vermişti. Sert yüzünde, bir korku ifadesi okunuyordu. Bu ifade, benim, insanlarda daha önce görmediğim bir nefret ifadesiydi. Dar alnında oluşmuş derin kıvrımlar, küt burnu ve çıkık çenesi bu ölü adama, tuhaf bir şekilde adeta maymunsu bir görünüm vermişti. Birçok ölüm şekli görmüştüm. Fakat, ölümün bu kadar korkutucu bir yönünün olduğunu ilk kez, Londra'nın kenar mahallelerinin ana yollarından birine bakan, bu karanlık ve kasvetli dairede görüyordum.

Lestrade, hafifçe eğilmiş ve araştırma yapar bir halde, kapının girişinde duruyordu. Bizi görünce doğrularak, beni ve arkadaşımı selâmladı.

"Bu dâvâ, akılları iyice karıştıracak," dedi. "Gördüğüm hiçbir dâvâya benzemiyor ama ben de çaylak değilim."

"Hiç ipucu yok mu?" diye sordu Gregson.

"Hiç yok," diye sözünü kesti Lestrade.

Sherlock Holmes, cesedin yanına gitti ve diz çökerek dikkatle incelemeye başladı. "Hiç yara olmadığından emin misiniz?" diye sordu, yere sıçramış sayısız kan damlasını ve lekesini göstererek.

"Eminiz," diye bağırdı her iki dedektif de.

“Öyleyse, bu kan, elbette, ikinci bir kişiye - eğer cinayet işlenmişse, büyük bir olasılıkla katile - ait olmalı. Bana 1834 yılında, Utrecht’te, Van Jansen’in ölümü dâvâsındaki noktaları hatırlattı. Dâvâyı hatırlıyor musun, Gregson?”

“Hayır, efendim.”

“Okuyun - buna ihtiyacınız var. Gün ışığında yeni hiçbir şey yok. Her şey önceden olup bitmiş.”

Konuşurken, gözlerinde, sözünü etmiş olduğum o uzaklara dalıp gitmiş ifade olduğu halde, hünerli parmaklarıyla oraya buraya, her yere dokunuyor, hissediyor, bastırıyor ve inceliyordu. İncelemesini o kadar çabuk yapmıştı ki insan en ince ayrıntılara bile dikkat ettiğini zor fark ederdi. En sonunda, adamın dudaklarını kokladı ve deri çizmelerinin tabanlarına baktı.

“Yerinden hiç oynatıldı mı?” diye sordu.

“Araştırmamızın gerektirdiği sebepler dışında hayır.”

“Onu artık morga kaldırabilirsiniz,” dedi. “Öğrenecek daha başka bir şey kalmadı.”

Gregson’un emrinde, sedye taşımakla görevli iki adam vardı. Seslenmesi üzerine, odaya girdiler ve yabancı, sedyeye alınıp dışarı çıkarıldı. Görevliler ölü adamı kaldırırlarken, bir yüzük yere düşüp çınlayarak yuvarlandı. Lestrade yüzüğü yakaladı ve çok şaşırmış bir ifadeyle baktı.

“Burada bir kadın varmış,” diye bağırdı. “Bu, bir kadının evlilik yüzüğü.”

Konuşurken, yüzüğü avcunun içinde tutuyordu. Hepimiz etrafına toplanıp yüzüğe baktık. Bu küçük, basit altın halkacığını bir zamanlar bir gelinin parmağını süslediğine hiç şüphe yoktu.

“Bu, işleri karıştırıyor,” dedi Gregson. “Tanrım, her şey önceden de yeterince karmaşıktı.”

“Her şeyi basitleştirmediğinizden emin misiniz?” dedi Holmes. “Yüzüğe bakarak elimize hiçbir şey geçmez. Ceplerinde ne buldunuz?”

“Hepsi burada,” dedi Gregson, merdivenin alt basamaklarından birinde toplanmış nesneleri işaret ederek. “Londra’da, Barraud’dan alınmış, 97163 Numaralı, bir altın saat. Oldukça ağır ve sağlam, altın Albert zinciri.

Üzerinde Mason simgesi[21] olan altın bir yüzük. Altın broş - buldok başı şeklinde, gözleri yakuttan. Cleveland'li Enoch J. Drebber'a ait, üzerinde E. J. D. harfleri yazan kartların bulunduğu Rus yapımı, deri bir kart kutusu. Cüzdanı yok ama ceplerinde yedi sterlin on üç şilin bulduk. Başındaki boş sayfada Joseph Stangerson yazılı, Boccaccio'nun[22] Decameron'unun[23] cep baskısı. İki mektup - E. J. Drebber'ın ve Joseph Stangerson'ın adresleri yazılı."

"Adres neresi?"

"Strand'deki Amerikan Borsası - istenince iletilmek üzere bırakılmışlar. Mektupların ikisi de, Guion Vapur Şirketinden ve şirketin vapurlarının Liverpool'dan hareket etmesiyle ilgili. Bu zavallı adamın, New York'a dönmek üzere olduğu apaçık."

"Peki, Stangerson hakkında hiçbir araştırma yaptınız mı?"

"Hemen yaptım, efendim," dedi Gregson. "Tüm gazetelere ilanlar gönderttim ve adamlarımdan biri, Amerikan Borsasına gitti ama henüz dönmedi."

"Cleveland'e de adam yolladınız mı?"

"Bu sabah telgraf çektik."

"Soruşturmanızı nasıl dile getirdiniz?"

"Olayları en ince ayrıntısına varana kadar anlattık ve bize yardımı dokunabilecek herhangi bir bilgileri varsa memnun olacağımızı söyledik."

"Size, önemli gözüken hiçbir konu hakkında ayrıntılı bilgi istemediniz mi?"

"Stangerson hakkında sorular sordum."

"Başka hiçbir şey sormadınız mı? Tüm bu dâvânın gelip dayandığı önemli bir nokta yok mu sizce? Tekrar telgraf çekmeyecek misiniz?"

"Tüm söylemem gerekenleri söyledim," dedi Gregson, kızgın bir sesle.

Sherlock Holmes, kendi kendine güldü ve tam söze başlayacaktı ki biz koridorda konuşurken ön odada bulunan Lestrade ellerini gururlu ve halinden memnun bir halde ovuşturarak tekrar sahneye çıktı.

“Bay Gregson,” dedi, “Az önce, içerdeki duvarları inceledim. Eğer, ben dikkat etmeseydim, birilerinin mutlaka gözünden kaçırabileceği bir keşifte bulundum.”

Konuşurken, küçük adamın gözlerinin içi parıldıyordu ve meslektaşından bir adım önde olmasının yol açtığı bastırılmış bir sevinci yaşadığı belliydi.

“Buraya gelin,” dedi, korkunç cesedin götürülmesinden beri biraz daha iç açıcı duruma gelen odaya koşturup, geri dönerek. “Şimdi, şurada durun!”

Çizmesinden bir kibrit yaktı ve kibriti duvara doğru tuttu.

“Şuna bakın!” dedi, kendisiyle övünür bir şekilde.

Duvar kâğıdının o kısmının paramparça olduğuna dikkat etmiştim. Odanın bu köşesinde büyük bir parça duvar kâğıdı, duvardan soyulmuş ve alttaki sarı sıvanın gözüktüğü yerde kare şeklinde bir boşluk bırakmıştı. Bu boşluğa kan kırmızısı harflerle bir tek sözcük yazılmıştı-

RACHE.

“Buna ne diyeceksiniz?” diye bağırdı dedektif, gösterisini sergileyen bir gösterici edâsıyla. “Bu ayrıntı, gözden kaçmıştı çünkü odanın en karanlık bölümündeydi ve kimsenin aklına oraya bakmak gelmemişti. Katil -kadın mı, erkek mi bilmiyoruz-bunu kendi kanıyla yazmıştı. Kanın duvardan damlayarak yaptığı lekeye bakın! Böylece intihar düşüncesini kafamızdan atıyoruz. Yazmak için neden o köşe seçilmişti? Size anlatacağım. Şömine rafındaki şu mumu gördünüz mü? Bir zamanlar o mumu yakıyorlarmış ve eğer yanıyor olsaydı, bu köşe, duvarın en karanlık bölümü olacağına en aydınlık yeri olacaktı.”

“Bu ipucunu bulduğunuza göre ne anlama geldiğini de söyler misiniz?” dedi Gregson, küçümseyici bir sesle.

“Ne anlama mı geliyor? Bakın, bunu yazan kişi, Rachel diye bir kadın adı yazıyordu ama, yazıyı bitirecek zamanı olmadığı için bitiremedi. Sözlerimi unutmayın, bu dâvâ aydınlığa kavuştuğunda, Rachel adında bir kadının olayla ilgisi olduğunu göreceksiniz. Gülmenize çok sevindim, Bay Holmes. Çok usta ve akıllı olabilirsiniz ama her şey sonuçlandığında yaşlı tilkinin, en iyi olduğunu göreceksiniz.”

“Sizden gerçekten özür dilerim!” dedi arkadaşım. Ardında bir kahkaha patlatarak, küçük adamın öfkesini daha da arttırdı. “Sizin de dediğiniz gibi, içimizde bunu fark eden ilk kişi olma şerefine eriştiniz. Geçen geceki esrarengiz olayla ilgili bu sözcüğün, ikinci bir kişi tarafından yazıldığına hiç şüphe yok. Bu odayı incelemeye henüz vaktim olmamıştı. Ancak, izin verirseniz hemen şimdi inceleyeceğim.”

Konuşurken cebinden bir metre şeridi ve büyük, yuvarlak bir büyüteç çıkardı. Bu iki aletle, odada hızla yürümeye başladı, bazen duruyor, ara sıra diz çöküyordu, bir kere de yüz üstü yere yattı. Kendini işine öyle kaptırmıştı ki bizim varlığımızı bile unuttu, durmadan alçak sesle fısıldayarak kendi kendine konuşuyor, heyecanlanıyor, ıslık çalıyor, cesaret ve umut verici sesler çıkarıyordu. Onu seyrederken elimde olmadan safkan, iyi eğitilmiş bir av köpeğinin kaybettiği kokuyu bulana kadar merakla ve hızla ileri geri koşmasını hatırladım. Yaklaşık yirmi dakika kadar, çok büyük bir dikkatle, benim göremediğim noktalar arasındaki mesafeyi ölçüp ara sıra yine akıl almaz bir tavırla metre şeridini kullanıp, duvarda bir şeyler ölçerek araştırmalarına devam etti. Bir yerde, yerden küçük gri bir toz tabakası toplayıp bir zarfın içine koydu. En sonunda, büyüteciyle her harfin üzerinden büyük bir dikkatle geçerek duvardaki sözcüğü inceledi. Bu da bittikten sonra, halinden memnun gibi görünüyordu. İşi biten metre şeridini ve büyütecini cebine koydu.

“Dahi olmak, sonsuz gayret gerektirir, derler” dedi bir gülümsemeyle. “Çok kötü bir tanım ama tam dedektiflere göre.”

Gregson ve Lestrade, Sherlock Holmes’un, hareketlerini büyük bir merakla ve hor görerek izliyorlardı. Sherlock Holmes’un, en küçük hareketinin bile kesin ve pratik bir bilgi bulmaya yönelik olduğunu anlamaya başlamıştım ama, onlar bu gerçeği görememişlerdi.

“Ne düşünüyorsunuz, efendim?” diye sordular.

“Sizlere yardım edecek olsaydım, sizlerden bu dâvânın getireceği şerefi ve saygınlığı çalmış olurdum,” dedi arkadaşım. “O kadar iyi gidiyorsunuz ki, herhangi birisinin işinize karışması, sizin için büyük bir talihsizlik olurdu. Konuşurken sesinden çok büyük bir alay seziliyordu. “Daha sonra, incelemelerinizin nasıl gittiğinden beni haberdar ederseniz,” diye sözlerine devam etti, “Size elimden geldiğince yardım ederim. Bu sırada, cesedi bulan

polis memuruyla konuşmak isterim. Adını ve adresini verebilir misiniz?”

Lestrade, not defterine bir göz attı. “John Rance,” dedi. “Şu an izinli. Onu Kennington Park Gate, Audley Court’ta 46 numarada bulabilirsiniz.”

Holmes, adresi defterine not etti.

“Gelin, Doktor,” dedi; “Gidip onu görelim. Dâvânızda size yardımcı olacak bir şey söyleyeyim,” diye sözlerine devam etti, iki dedektife dönerek. “Bir cinayet işlendi ve katil bir erkekti. Boyu bir sekseni geçen, hayatının olgunluk çağında, boyuna göre küçük ayakları olan, küt burunlu sıradan çizmeler giyip Trichinopoly purosu[24] içen bir adamdı. Kurbanını, ön nallarından biri yeni diğer üç nalı eski bir atın çektiği bir atlı arabayla getirmişti. Büyük ihtimalle katilin ateş basmış bir yüzü vardı ve sağ elinin tırnakları uzundu. Bunlar ilk bakışta gördüklerim. Belki, bu ipuçları size yardım edebilirler.”

Lestrade ve Gregson alaycı bir gülüşle birbirlerine bakıştılar.

“Bu adam, bir cinayete kurban gittiyse, bu cinayet nasıl işlendi?” diye sordu Gregson.

“Zehirle,” dedi Sherlock Holmes tersçe. “Bir şey daha var, Lestrade,” dedi, kapıdan dönerek: “Rache,’ Almanca intikam demektir; Bayan Rachel adında birini arayarak zaman kaybetmeyin.”

İki rakip dedektifi, hayretten ağzı açık kalmış bir halde bırakarak odadan çıktı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

JOHN RANCE'İN ANLATACAKLARI

Lauriston Gardens'taki Üç Numara'dan çıktığımızda saat birdi. Sherlock Holmes, uzun bir telgraf çekmek için en yakındaki telgraf ofisine götürdü beni. Ardından bir atlı arabaya işaret etti ve arabacıya bizi Lestrade tarafından verilen adrese götürmesini söyledi.

"İlk elden kanıt gibisi yok," dedi; "Doğrusunu söylemek gerekirse, dâvâ hakkında bir kanıya vardım ama, hâlâ öğrenilmesi gereken şeyler varsa öğrenmeye hazırım."

"Beni şaşırtıyorsunuz, Holmes," dedim. "Sözünü ettiğiniz kanıtlardan, göründüğünüz kadar emin değilsiniz galiba."

"Bir hataya yer vermemeliyim," diye cevap verdi.

Holmes'a "Şu atlı araba" diye sorduğumda.

"Oraya vardığımızda gözüme çarpan ilk şey, atlı arabanın tekerlekleriyle kaldırımın kenarında bıraktığı iki tekerlek iziydi. Dün geceye kadar, bir haftadır hiç yağmur yağmadığından bu derin tekerlek izlerini bırakan, ve gece boyunca orada duran bir atlı araba olmalıydı. Atların toynaklarının bıraktığı izler de vardı, içlerinden birinin şekli diğer üçünden daha belirgindi, bu da atın yeni bir nalının olduğuna işaretti. Atlı araba, yağmur başladıktan sonra oraya vardığına ve sabahın hiçbir saatinde orada olmadığına göre - bu konuda Gregson'un sözüne güveniyorum - gece boyunca burada durmuş olmalı ve o iki adamı bu eve getiren de oydu."

"Çok basit gibi gözüküyor," dedim; "Ama diğer adamın boyunun uzunluğunu nasıl açıklayacaksınız?"

"Her on dâvânın dokuzunda, bir adamın boyunu adımlarından anlayabilirsiniz. Çok basit bir hesaplamadır, şimdi sizi sayılarla sıkmama gerek yok. Bu adamın adımlarını çamurlu toprakta ve evin içinde gördüm. Sonra hesaplamamı kontrol ettim. Bir adam duvara bir şeyler yazarken,

içgüdüleri onu göz hizasında yazmaya iter. Duvarda yazdığı da yerden bir metre seksen santim yüksekteydi. Çocuk oyuncağıydı.”

“Peki yaşı?” diye sordum.

“Bir adam, bir metrelik adımlar atıyorsa hayatının sonbaharında olamaz. Çünkü bahçede üzerinden atladığı çamurlu su birikintisinin genişliği bir metreydi. Deri çizmeli adam kenarından dolaşmış, küt burunlu çizmeli adam da üzerinden atlamıştı. Bu işin esrarengiz hiçbir yönü yok. O makalede sözünü ettiğim gözlem ve tümdengelim kurallarının birkaçını gerçek hayata uyguluyorum, hepsi bu. Kafanızı karıştıran başka bir şey var mı?”

“Tırnaklar ve Trichinopoly,” dedim.

“Duvardaki yazıyı yazan adamın baş parmağı kana batırılmıştı. Büyütecim sayesinde adamın yazıyı yazarken duvarın sıvasını bir parça kazıdığını fark ettim, tırnakları kısa olsaydı, böyle bir şey olmazdı. Yerden biraz kül topladım. İnceydi ve rengi siyahtı - bu ancak bir Trichinopoly purosunun külü olabilirdi. Puro külleri üzerine özel bir araştırma yaptım - aslında, bu konu üzerine bir monografi yazmıştım. Tanınmış herhangi bir marka puronun ya da tütünün külünü bir bakışta birbirinden ayırabildiğim için, bununla övünürüm. Gregson ve Lestrade gibi dedektifleri, yetenekli dedektiflerden ayıran noktalardan biri de budur.”

“Peki ya ateş basmış yüz?” diye sordum.

“Ah, haklı olduğumdan hiç şüphem olmamasına karşın o çok büyük bir tahmindi. Dâvânın bu noktasında bunu bana sormamalısınız.”

Elimi alnıma götürdüm. “Aklım karıştı,” dedim; “Düşündükçe her şey daha da esrarengiz bir hâl alıyor. Bu iki adam - tabii eğer iki kişiydilerse - neden bu boş eve geldiler? Onları oraya getiren arabacıya ne oldu? Bir insan zehir içmeye bir başkasını nasıl zorlar? Kan nereden gelmişti? Hırsızlık yapılmadığına göre katilin amacı neydi? Kadının yüzüğünün orada ne işi vardı? Hepsinden önemlisi, ikinci adam, gitmeden önce neden Almanca bir sözcük olan **RACHE’**yi yazmıştı? Tüm bu gerçekleri açıklamanın mümkün olmadığını düşünüyorum.”

Arkadaşım bana hak verircesine gülümsedi.

“Durumun güçlüklerini başarıyla ve çok güzel bir şekilde dile getirdiniz,”

dedi. “Asıl gerçekler hakkında bir kanıya varmama karşın netleşmemiş daha bir çok nokta var. Zavallı Lestrade’in keşfine gelince, o yazı yıkıcı sosyalistleri ve gizli örgütleri ileri sürerek polisi yanlış yöne itmeye yönelikti. Bir Alman tarafından yazılmamıştı. Fark ettiğiniz gibi, duvardaki A harfi, klasik Alman alfabesindeki gibi yazılmıştı. Gerçek bir Alman, Latin yazı tipini kullanır, bu yüzden rahatlıkla söyleyebiliriz ki bunu yazan bir Alman değil, işini fazla özenerek yapan bir taklitçiydi. Soruşturmayı yanlış bir yöne çekmek için düzenlenmiş bir hileydi. Dâvâ hakkında size daha fazlasını anlatmayacağım, Doktor. Bir sihirbaz, numarasının sırrını açıklarsa hiç itibar göremez; size çalışma yöntemlerimi daha fazla gösterecek olursam, benim basit bir insan olduğum sonucuna varacaksınızdır.”

“Böyle bir şey, aklımın ucundan bile geçmez,” diye cevap verdim; “detektifliği, dünyada kabul edilen bir bilim konumuna getirdiniz.”

Arkadaşım bu sözlerim ve içtenlikle konuşmam üzerine sevinçten havalara uçtu. Bir kız, güzelliğinin övülmesi konusunda ne kadar hassas olursa onun da sanatıyla ilgili duyduğu övgüler karşısında o kadar hassas olduğunu fark ettim.

“Size bir şey daha söyleyeceğim,” dedi. “Deri çizmeli adam ve küt burunlu çizmeli adam, büyük bir ihtimâlle, aynı atlı arabayla geldiler ve mümkün olduğunca arkadaşça - hatta kol kola - yoldan aşağı yürüdüler. İçeri girdiklerinde odada dolandılar - ya da deri çizmeli adam olduğu yerde durdu ve küt burunlu çizmeli adam odada dolandı diyelim. Tüm bunları yerdeki tozdan çıkardım; yürürken gittikçe heyecanlandığını da anladım. Bunun göstergesi, adımlarının genişliğinin artması. Durmadan konuşuyordu ve hiç şüphesiz, gittikçe öfkeleniyordu. Ardından, o trajik olay meydana geldi. Tüm bildiklerimi size anlattım, geri kalanı şüphelerden ve tahminlerden öteye gitmiyor. Yine de başlangıç için iyi iş çıkardık. Acele etmeliyiz, bu öğleden sonra Norman Neruda’yı dinlemek için Halle’un konserine gitmek istiyorum.”

Bu konuşmayı, atlı arabamız kirli sokaklarda ve kasvetli ara yollarda yol alırken yapmıştık. Bu yolların, en kirlisine ve kasvetlisine gelince arabacı, arabayı durdurdu. “Şurada gördüğünüz, Audley Court,” dedi, kirli tuğlalı yapıların bulunduğu dar sokağı işaret ederek. “Geri döndüğünüzde beni burada bulacaksınız.”

Audley Court, çekici bir yer değildi. Dar bir yoldan geçerek, iri ve yassı kaldırım taşlarıyla döşenmiş ve sefil evlerin olduğu bir avluya çıktık. Bir gurup eli yüzü kirli çocuğun arasından ve iplere dizili rengi solmuş çamaşırların altından geçerek kapısında pirinçten, küçük bir levha üzerine John Rance yazılmış 46 Numaraya geldik. Kapıyı çalıp, bize kapıyı açan kişiye, John Rance'ı görmek istediğimizi söylediğimizde, polis memurunun uyuduğunu öğrendik ve onu beklemek için oturma odasına davet edildik.

John Rance, uykusunda rahatsız edildiği için, biraz kızgın bir halde ortaya çıktı.

Holmes, kendisine bazı sorular sormak istediğini söylediğinde. "Merkeze raporumu verdim," dedi.

Holmes cebinden altın, yarım teklik çıkardı ve parayla dalgın dalgın oynamaya başladı. "Her şeyi bir de sizin ağzınızdan duymak istiyoruz," dedi.

"Bildiklerimi anlatmaktan büyük bir mutluluk duyarım," diye cevap verdi polis memuru, gözlerini altın paraya dikmiş bir halde.

"Tek istediğimiz gördüklerinizi bir de bize anlatmanız."

Atkılından kanepesine oturan Rance, anlatacaklarında hiçbir noktayı atlamamaya kararlı bir şekilde kaşlarını çattı.

"Her şeyi en başından anlatacağım," dedi. "Gece saat ondan, sabah saat altıya kadar devriye görevim vardı. Gece saat on birde White Hart'ta bir kavga çıkmıştı ama oraya gittiğimde, meyhanedeki kavganın yatışmış, ortalığın sakin olduğunu gördüm. Saat birde yağmur yağmaya başladı. Daha sonra Harry Murcher'la karşılaştım - kendisi Holland Grove[25] Sokağında devriye gezer - Henrietta Sokağının köşesinde durup biraz konuştuk. Saat ikiyi biraz geçmişti ki çevreye bir göz atıp Brixtone Sokağında her şeyin yolunda olup olmadığını görmeye karar verdim. Çok pis ve ıssız bir sokaktı. Yanımdan geçen bir kaç atlı arabanın dışında hiç kimseye rastlamadım. Yolda gezinip bir duble cinin, içimi ne kadar ısıtacağını düşünürken bir evden gelen ışığın parıltısı gözümü aldı. Lauriston Gardens'daki iki evin de kanalizasyon alt yapısı iyi olmadığı için, ki orada yaşayan en son kiracı da tifodan ölmüştü, evin boş olduğunu biliyordum. Hayretten küçük dilimi yutacaktım, o birden, bir şeylerin ters gittiğinden şüphelendim. Kapıya vardığımda -"

“Durdunuz ve bahçenin girişine geri yürüdünüz,” diye polis memurunun sözünü kesti arkadaşım. “Bunu neden yaptınız?”

Rance şiddetle irkildi, Sherlock Holmes’a, bakarken duyduğu büyük şaşkınlık yüzünden okunuyordu.

“Bu doğru, efendim,” dedi. “Bunu nereden bildiğinizi ancak Tanrı bilir. Dediğiniz gibi, kapıya vardığımda her yer o kadar sessiz ve ıssızdı ki yanımda birisi olursa, kendimi daha iyi hissedeceğimi düşündüm. Aslında ben, cesur biriyimdir, hiçbir şeyden korkmam ama içeridekinin lâğımdan kaptığı tifo yüzünden ölen adam olabileceğini düşündüm birden. Bu düşüncenin, aklıma nereden geldiğini bilmiyorum. Bu düşünce beni kapıdan geri çevirdi ve Murcher’ın fenerini görebilmek umuduyla bahçenin girişine geri döndüm ama ne ondan ne de bir başkasından eser yoktu.”

“Sokakta kimse yok muydu?”

“Hiç kimse yoktu, efendim, tek bir köpek bile. Sonra kendimi topladım ve eve geri dönüp kapıyı açtım. İçeride her şey sessizdi, bu yüzden, ışığın yandığı odaya gittim. Şömine rafında duran bir mum titrek bir şekilde yanıyordu - kırmızı bir mum - ve bu mumun ışığı sayesinde -”

“Evet, ne gördüğünüzü biliyorum. Odada birkaç kez dolandınız ve cesedin yanına diz çöktünüz ve sonra odadan çıkıp mutfak kapısını açmayı denediniz ve sonra -”

John Rance yüzünde korkuyla ve gözlerinde şüpheyle ayağa fırladı. “Tüm bunları nereye saklanıp gördünüz?” diye bağırdı. “Sanırım siz, benden çok daha fazlasını biliyorsunuz.”

Holmes güldü ve kartını masaya koyup, polis memurunun önüne doğru itti. “Cinayet suçuyla beni tutuklamayın da,” dedi. “Ben iz süren kurtlardan biriyim ama, asıl kurt değil; Bay Gregson ve Bay Lestrade, benimle ilgili tüm sorularınıza cevap verecektir. Devam edin. Sonra ne yaptınız?”

Rance kanepesine oturdu. Yavaş yavaş yüzündeki şaşkınlık ifadesi kayboluyordu. “Bahçenin girişine geri gittim ve düdüğümü çaldım. Bunun üzerine düdüğün sesini duyan Murcher ve iki kişi daha yanıma geldi.”

“Peki sokak o zaman da boş muydu?”

“Hemen hemen öyleydi, efendim.”

“Hemen hemen derken ne demek istiyorsunuz?”

Polis memurunun yüzünde bir gülümseme belirdi. “Hayatımda birçok sarhoş gördüm,” dedi, “ama o gece gördüğüm adam kadar sarhoşunu daha önce hiç görmemiştim. Dışarı çıktığımda bahçenin girişindeki parmaklıklara tutunmuş avazı çıktığı kadar Columbine’ın yeni çıkmış Banner’ını söylüyordu. Bırakın bana yardım etmesini, ayakta bile duramıyordu.”

“Nasıl bir adamdı?” diye sordu Sherlock Holmes.

John Rance, bu soruya biraz kızmış gibi görünüyordu. “Sıradan sarhoş bir adamdı işte,” dedi. “O kadar işimiz olmasaydı onu merkeze götürürdük.”

“Yüzü - elbisesi - bunlara hiç dikkat etmediniz mi?” dedi Holmes, sabırsızlıkla.

“Onları fark etmiş olmalıyım çünkü onu, Murcher ve benim arama alarak ayakta durmasına yardımcı olmuştuk. Uzun boylu, kırmızı yüzlü, boğazı sarıp sarmalanmış -”

“Bu kadar yeter,” diye bağırdı Holmes. “Ona ne oldu?”

“Onunla, fazla ilgilenemezdik. Çünkü, yapacak bir sürü işimiz vardı,” dedi polis memuru, üzgün bir şekilde. “Biraz ayılınca, evinin yolunu bulduğundan eminim.”

“Ne giymişti?”

“Kahverengi bir palto.”

“Elinde bir kırbaç var mıydı?”

“Kırbaç - hayır.”

“Onu yanına almamış olmalı,” diye mırıldandı arkadaşım. “Sonradan bir atlı araba gördün mü ya da tekerleklerinin sesini duydun mu?”

“Hayır.”

“İşte yarım tekliğin,” dedi arkadaşım, ayağa kalkıp şapkasını alarak. “Rance, korkarım, polis teşkilâtında asla terfi edemeyeceksin. Kafanı koparıp

bir süs eşyası olarak kullanabilirsin. Dün gece çavuş rütbesine yükselebilirdin. Elinde tuttuğun adam bu esrarengiz olayın anahtarını tutan ve bizim aradığımız adamdı. Bu konuda tartışmanın artık bir faydası yok; sana tüm diyeceklerim bu kadar. Gelin, Doktor."

Polis memurunu kafasında birtakım kuşkularla, ama kesinlikle rahatsız bir şekilde geride bıraktık.

"Aptal budala!" dedi Holmes, acı bir sesle, evimize geri dönüyorduk. "Eşsiz bir fırsat yakaladığını ve bundan faydalanamadığını düşünmek insanı deli ediyor."

"Kafamda karanlıkta kalan birtakım noktalar var hâlâ. Bu adamın tanımıyla sizin bu esrarengiz olaydaki ikinci kişi hakkındaki fikriniz birbirine benziyor. Ama evden çıktıktan sonra neden tekrar geri dönsün? Suçlular böyle çalışmaz."

"Yüzük, dostum, yüzük: Geri dönme sebebi yüzüktü. Onu yakalamamızın hiçbir yolu kalmazsa, yüzüğü her zaman için bir yem olarak kullanabiliriz. Onu yakalayacağım, Doktor - onu yakalayacağıma dair sizinle bahse girerim. Tüm bunlar için size teşekkür etmeliyim. Siz olmasaydınız gitmeyip şimdiye dek karşılaştığım en ilginç soruşturmayı kaçıracaktım: Kızıl Soruşturmayı. Biraz sanat jargonu kullanmanın sakıncası yok. Yaşamın renksiz döngüsünden kopup gelen kızıl bir cinayet örneği var önümüzde, bu durumda bizim görevimiz bunu çözmek ve her noktasını gün ışığına çıkarmaktır. Şimdi öğle yemeğine gidelim, sonra da Norman Neruda'ya gideriz. Müziği ve reveransı muhteşemdir. Chopin'in şu parçasını harika çalar: Tra-la-la-lira-lira-lay."

Ben insan zihninin çok yönlülüğünü düşünürken bu kurnaz tilki de arabada arkasına yaslanıp bir tarlakuşu gibi neşeyle şarkı söylemeye başladı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

GAZETEYE VERİLEN İLÂNIN

GETİRDİĞİ ZİYARETÇİ

Sabahki gayretlerimiz, zavallı bedenim için çok yorucu olmuştu ve öğleden sonra bitkin düşmüştüm. Holmes konsere gittikten sonra kanepeye uzanıp birkaç saat uyumaya çalıştım. Fakat boşunaydı. Tüm olanlardan ötürü çok heyecanlanmıştım ve zihnimde birçok merak ve şüphe vardı. Gözlerimi her kapayışımda, karşımda, öldürülen adamın çarpık ve maymuna benzeyen yüzünü görüyordum. Adamın yüzü bende o kadar uğursuz bir izlenim yaratmıştı ki bu yüzün sahibini bu dünyadan defeden adama şükrandan başka hiçbir şey duymuyordum. Bir insanın yüz hatlarından ne denli kötü olduğu anlaşılabilseydi, Cleveland'li Enoch J. Drebber'ın dünyanın en kötü insanı olduğunu hemen anlayabilirdiniz. Yine de, adaletin yerine getirilmesinin ve yasalar karşısında, kurbanın doğasındaki kötülüğün kusuruna bakılmaması gerektiğini unutmuyordum.

Düşündükçe, arkadaşımın hipotezi - adamın zehirlenerek öldürülmüş olduğu - gözüme daha da olağanüstü gözükmeye başladı. Kurbanın dudaklarını nasıl kokladığını hatırladım ve onu böyle düşünmeye itecek bir şeyler keşfettiğine dair kafamda hiçbir şüphe kalmadı. Peki, adam ya zehirlenmediyse ve ölen adamda ne bir yara ne de boğulma izi görülmediğine göre, onun ölümüne ne sebep olmuştu? Öte yandan, yerdeki kan kime aitti? Ne bir boğuşma izi ne de kurbanın katili yaralayabileceği bir silâh vardı. Tüm bu sorular cevapsız kaldıkça ne Holmes'un ne de benim gözüme uyku girmeyeceğini düşündüm. Kafasında ne olduğunu bir an olsun tahmin edemiyordum ama, sakin ve kendinden emin tavırları, tüm bu gerçekleri açıklayan bir teori geliştirdiğine inanmama neden olmuştu.

Eve çok geç döndü - o kadar geç ki, konserin onu bu kadar alıkoyamayacağını biliyordum. Gelmeden önce akşam yemeği masaya konmuştu.

"Muhteşemdi," dedi, yerine otururken. "Darvin'in müzik hakkında ne dediğini hatırlıyor musunuz? Müzik yapma ve dinleme yeteneğinin, insan

ırkında konuşma yeteneğinden daha önce geliştiğini söylüyor. Müzikten, böylesine derinden etkilenmemizin sebebi belki de budur. Dünyanın daha çocukluğunu yaşadığı, üzerlerinde bir sis perdesi bulunan yüzyıllardan, ruhlarımızda birtakım belirsiz anılar kalmış olmalı.”

“Bu oldukça geniş bir düşünce,” dedim.

“Bir insan eğer doğa üzerine yorumlarda bulunacaksa düşünceleri de en az doğa kadar geniş olmalı,” diye cevapladı. “Sorun nedir? Pek iyi görünmüyorsunuz. Brixtone Sokağındaki olay sizi üzdü galiba.”

“Doğrusunu söylemek gerekirse, üzdü,” dedim. “Afganistan’daki deneyimlerimden sonra bu tür durumlara karşı daha hazırlıklı olmalıydım. Maiwand’da kendi arkadaşlarımın doğranmasına, cesaretimi yitirmeden tanık olmuştum.”

“Sizi anlayabiliyorum. Hayâl gücünü kamçılayanın ne olduğu esrarengizdir; hayâl gücünün olmadığı yerde korku da yoktur. Akşam gazetesini gördünüz mü?”

“Hayır.”

“Olayı tüm ayrıntılarıyla anlatıyor. Sadece, adamın cesedi kaldırılırken bir kadın yüzüğünün yere düştüğünden bahsetmiyor. Bahsetmemesi çok daha iyi.”

“Neden?”

“Şu ilana bir göz atın,” diye cevapladı. “Olaydan sonra her gazeteye, bir kopyasını hiç vakit kaybetmeden gönderdim.”

Gazeteyi bana uzattı ve sözünü ettiği yere hemen baktım. ‘Bulunan Eşyalar’ köşesindeki ilk ilandı. ‘Bu sabah, Brixtone Sokağında, yazılıydı, ‘White Hart Meyhanesi ve Holland Grove Sokağı arasındaki yolda basit, altın bir evlilik yüzüğü bulundu. Bu akşam saat sekiz ile dokuz arası, Baker Sokağı, 22IB’deki Doktor Watson’a müracaat edebilirsiniz.’

“Adınızı kullandığım için özür dilerim azizim Watson,” dedi. “Kendi adımı kullanacak olsaydım, o ahmaklar her şeyin farkına varıp işime burunlarını sokarlardı.”

“Hiç sorun değil,” dedim. “Ama birisinin müracaat ettiğini düşünelim, o zaman ne yapacağız, ben de yüzük yok ki.”

“Oh, yüzüğünüz var,” dedi, bana bir tane uzatarak. “Bu, işimizi pekâlâ görür. Neredeyse hiç farkı yok.”

“Peki bu ilana kimin cevap vereceğini umuyorsunuz?”

“Kahverengi paltolu adamın - başka bir deyişle, küt burunlu çizmeler giyen, kırmızı yüzlü arkadaşımızın cevap vereceğini umuyorum. Kendisi gelmese bile bir suç ortağını gönderir.”

“Bunun çok tehlikeli olduğunu düşünmez mi?”

“Hiç zannetmiyorum. Bu dâvâ hakkındaki görüşüm doğruysa, ki doğru olduğuna inanmam için haklı nedenlerim var, bu adam yüzüğü kaybetmektense her şeyi tehlikeye atabilir. Benim düşünceme göre, yüzüğü Drebber’ın üzerine eğilirken düşürdü ve o sırada onun eksikliğini duymadı. Evi terk ettikten sonra yüzüğü düşürdüğünü fark etti ve aceleyle geri döndü fakat, mumu söndürmeden giderek, hata yaptığı için polisin, çoktan olay yerine gelmiş olduğunu gördü. Bahçenin girişinde görüldüğü zaman, doğabilecek şüphelerden kurtulmak için sarhoş numarası yapmak zorundaydı. Şimdi, kendinizi o adamın yerine koyun. Meseleyi bir kez daha gözden geçirince, yüzüğü evden çıktıktan sonra sokakta düşürmüş olmasının mümkün olduğunu düşünmüştür. Peki, sonra ne yapacaktı? Yüzüğü ‘Bulunan eşyalar’ köşesinde görmeyi umarak, büyük bir heyecanla, akşam gazetelerine göz atacaktı. Gözü elbette bu ilana ilişecekti. Fazlasıyla sevinecekti. Bunun bir tuzak olabileceğinden neden korkacaktı ki? Yüzüğün bulunmasının cinayetle bir ilgisinin olacağını düşündüğümüz onun, aklına bile gelmeyecekti. Ve buraya gelecekti. Gelecek de. Bir saate kalmaz burada olur.”

“Peki sonra?” diye sordum.

“Oh, onun icabına ben bakarım. Kendinize ait bir silâhınız var mı?”

“Askerlikten kalma eski bir tabancam ve birkaç kurşunum var.”

“Tabancanızı temizleyip doldursanız iyi olur. Karşımızdaki tehlikeli bir adam; onu gafil avlayacak olmama karşın, tedbirli olmayı elden bırakmamak iyi olur.”

Yatak odama gittim ve tavsiyesine uydum. Tabancayla döndüğümde, sofra kaldırılmıştı ve Holmes en sevdiği işle, viyolonselinden gıcırtılar çıkarmakla meşguldü.

“Dâvâ gittikçe büyüyor,” dedi, ben odaya girince; “Amerika’ya çektiğim telgrafa cevap aldım. Dâvâ hakkındaki görüşüm doğruluk kazandı.”

“Peki görüşünüz nedir?” diye sordum heyecanla.

“Viyolonselime yeni teller alsam iyi olacak,” dedi. “Tabancanızı belinize koyun. Adam geldiğinde, onunla hiçbir şey yokmuş gibi konuşun. Gerisini bana bırakın. Sert davranarak adamı korkutmayın.”

“Saat şimdi sekiz,” dedim, saatime bakarak.

“Evet. Birkaç dakika içinde kesinlikle burada olacak. Kapıyı yavaşça açın. İşte böyle. Şimdi anahtarı kapı deliğine sokun. Teşekkürler! Sonra cebinden ciltli bir şey çıkardı. Bu, eski bir kitaptı. Elindeki kitaba dikkatle baktığımı görünce, ilgilendiğimi düşünerek, kitap hakkında bilgi vermeye başladı. “1642 yılında İskoçya Ovalarında, Liege’de Latince olarak yayınlanmış bu tuhaf kitabı - De Jure inter Gentes[26] yayınlamış-dün bir kitap tezgâhından aldım. Bu küçük kahverengi cilt basıldığında Charles’ın[27] başı hâlâ omuzlarının üzerindeydi.”

“Kim basmış?” diye sordum.

“Philippe de Croy adında birisi. Baş sayfasında, çok kurumuş mürekkeple, ‘Ex libris Gulielmi Whyte,’ yazılı. William Whyte’ın kim olduğunu merak ettim. Pragmatik bir onyedinci yüzyıl avukatı olmalı. El yazısı, kanun adamlarınınkine benziyor. Birden sustu “Sanırım beklediğimiz adam geldi.” Dış kapının zili çalmıştı.

Arkadaşım konuşurken kapının zili tekrar ve sertçe çalındı. Sherlock Holmes, yavaşça ayağa kalktı ve koltuğunu kapıya doğru çevirdi. Hizmetçinin koridordan geçtiğini ve kapıyı açmasıyla birlikte kapı mandalının tıkırtısını duyduk.

“Dr. Watson burada mı oturuyor?” diye sordu biri, net ama kaba bir sesle. Hizmetçinin cevabını duyamadık ama, kapı kapandı ve birisi merdivenlerden çıkmaya başladı. Sanki tereddüt içinde ayaklarını sürüyordu. Arkadaşım ayak

seslerini dinlerken yüzünde bir şaşkınlık ifadesi belirdi. Ayak sesleri yavaş yavaş koridorda duyulmaya başlandı ve en sonunda birisi kapıya vurdu.

“Girin,” diye bağırdım.

Seslenmem üzerine içeriye girmesini beklediğimiz vahşi adamın aksine, oldukça yaşlı ve cildi kırışıklıklar içinde bir kadın girdi. Işığın aniden parıldamasıyla gözleri kamaşmıştı sanki ve eğilerek selâm verdikten sonra uykudaymış gibi yarı kapalı gözlerle bize baktı, sinirli ve titrek parmaklarıyla cebinde bir şey arıyordu. Arkadaşıma baktım, yüzü o kadar acıklı bir hâl almıştı ki gülmemek için kendimi zor tuttum.

Yaşlı kadın, cebinden, akşam gazetesinden kesilmiş olan ilanı çıkardı ve verdiğimiz ilanı işaret etti. “Buraya gelmemin sebebi, bu ilandır, beyefendiler,” dedi, bir kez daha eğilip selâm vererek; “Brixtone Sokağında bulunan altın alyans ilanı. Bu alyans on ‘iki ay önce evlenen kızım Sally’e aittir, kocası bir Union gemisinde kamarottur ve eve gelip de karısının, yüzüğü kaybettiğini öğrenirse aklımın hayalimin almayacağı sözler söyler, iyi anına denk gelirse pek bir şey yapmaz fakat, özellikle içkili olduğunda durum değişir. İçkiliyken çok kaba ve sert biri oluyor Eğer sizi memnun edecekse, dün gece sirke -”

Kadını daha fazla konuşturmadan, cembimdeki yüzüğü çıkardım. “Bu onun yüzüğü mü?” diye sordum.

“Tanrıya şükürler olsun!” diye bağırdı yaşlı kadın; “Sally bu gece mutlu bir kadın olacak. Aradığım yüzük bu.”

“Peki adresinizi alabilir miyim?” diye sordum, elime bir kalem alarak.

“Houndstich,[28] Duncan Sokağı, 13 numara. Buradan bir hayli uzakta.”

“Brixtone Sokağı, hiçbir sirkin ya da Houndstich’in arasında kalmıyor,” dedi Sherlock Holmes, tersçe.

Yuvarlak yüzlü yaşlı kadın, kenarları kızarmış küçük gözleriyle arkadaşıma sertçe baktı. “Beyefendi, benim adresimi istedi,” dedi.

“Sally, Peckham’da, Mayfield Place’te bir pansiyonda yaşıyor.”

“Peki sizin adınız -”

“Benim adım Sawyer - Tom Dennis’le evlendiği için onun soyadı Dennis, denizde olduğu sürece oldukça iyi ve temiz bir adamdır, şirkette iyi biri olarak onu, yoldan çıkarıyor.” bahsedilir; ama karaya çıktı mı, kadınlar ve içki dükkânları -”

“İşte yüzüğünüz, Bayan Sawyer,” diye yaşlı kadının sözünü kestim, arkadaşımın bir işaretine uyarak; “Bu yüzük, hiç şüphesiz, kızınıza ait ve bu yüzüğü gerçek sahibine verebildiğime çok sevindim.”

Birçok hayır duasının ve şükran dolu sözlerin ardından, ihtiyar kadın yüzüğü cebine koydu ve ayağını sürüyerek çıkıp, merdivenlerden indi. Sherlock Holmes, kadın gider gitmez ayağa fırlayıp aceleyle odasına gitti. Birkaç dakika geçmeden uzun paltosunu giymiş ve kravatını takmış bir halde döndü.

Onu takip edeceğim,” dedi telâşla; “Bir suç ortağı olmalı ve beni ona götürecek. Beni bekleyin.”

Holmes, merdivenlerden inerken koridorun kapısı ziyaretçimizin arkasından daha kapanmamıştı. Camdan baktığımda kadının yolun karşı tarafında halsiz bir şekilde yürüdüğünü görebiliyordum, bu sırada, takipçisi onu biraz geriden takip ediyordu. “Ya tüm teorisi yanlış,” diye düşündüm kendi kendime, “Ya da gizemin tam kalbine gidiyor.” Eve dönünceye kadar yatmaya kendisini, beklememi söylemesine gerek yoktu. Çünkü bu maceranın sonucunu duyana kadar gözüme uyku girmeyecekti.

Evden çıktığında saat dokuza geliyordu. Ne kadar gecikebileceği hakkında hiçbir fikrim yoktu ama pipomu tüttürerek ve Henri Murger’ın, Vie de Boheme’inin sayfalarını çevirerek vurdumduymazcasına oturdum. Saat onu geçti; yatağına, yatmaya giden hizmetçi kızın ayak seslerini duydum. Saat on birde, aynı yere giden pansiyoncu kadının da ayak seslerini duydum. Holmes’un, anahtarının metalik sesini duyduğumda saat on ikiye geliyordu. İçeri girer girmez başarılı olamadığını yüzünden anladım. Fakat sıkıntılı durum fazla sürmedi. Sonunda, neşesi geri geldi ve kendini tutamayarak içten bir şekilde güldü.

“Scotland Yard’dakilerin bunu öğrenmelerini istemezdim, Watson,” diye bağırdı, koltuğuna gömülürken; “Onlarla o kadar dalga geçtim ki eğer bu durumu görselerdi, benden intikâm almak için, ellerine iyi bir fırsat geçmiş

olurdu. Ben gülebilirim çünkü bu uzun koşuda, başarıya ulaşacağıma inanıyorum.”

“Öyleyse mesele nedir?” diye sordum.

“Oh, kendi aleyhimde olan bir öyküyü anlatmaktan hiç çekinmem. O yaratık çok gitmemişti ki topallamaya başladı ve ayaklarının şiştiğine dair her tür belirtiyi gösterdi. Sonunda, durma noktasına geldi ve oradan geçmekte olan bir atlı arabaya işaret etti. Adresi duyabilmek için yanına yaklaşmayı başardım ama bu kadar endişelenmeme hiç gerek yoktu çünkü adresi öyle yüksek sesle söyledi ki, yolun karşı tarafındakiler bile duymuşlardır, ‘Houndstich, Duncan Sokağı, onüç numaraya sürün,’ diye bağırdı. Söylediklerinin gerçek olduğunu düşündüm ve onun içeride olduğundan emin olarak arabanın arkasına tutundum. Bu, her dedektifin yapmakta usta olması gereken bir sanattır. Uzun bir müddet yol aldık ve arabacı, sözü edilen adrese gelmeden önce dizginleri hiç çekmedi. Araba kapıya varmadan önce arabanın arkasından sıçrayıp normal bir yaya gibi, aylak aylak yürümeye başladım. Arabanın durduğunu gördüm. Arabacı aşağı atladı ve kapıyı açıp bekledi. Dışarı hiç kimse çıkmadı. Adamın yanına gittiğimde boş arabanın içine delicesine baktığını ve şu ana kadar duyduğum en çeşitli ve oturaklı küfürleri savurduğunu gördüm. Yolcudan ne iz ne de eser kalmıştı ve korkarım ücretini biraz geç alacaktı. Onüç Numarayı sorduğumuzda evin Keswick adında saygın bir duvar kağıdı yapıştırıcısına ait olduğunu ve ne Sawyer ne de Dennis adının hiç duyulmadığını öğrendik.”

“O sendeleyen, halsiz yaşlı kadının hareket halindeki arabadan, ne sürücüye ne de size görünmeden indiğini mi söylemeye çalışıyorsunuz?” diye bağırdım, hayret içinde.

“Yaşlı kadını, Tanrı kahretsin!” dedi Sherlock Holmes sertçe. “Bu kadar kolay kandığımız için asıl yaşlı kadınlar biziz. Genç, çevik ve aynı zamanda eşsiz bir oyuncu olmalıydı. Olaylar eşsiz bir şekilde tertiplenmiş. Hiç şüphesiz, takip edildiğini anladı ve beni yanıltmak için bu yolu kullandı. Bu da gösteriyor ki peşinde olduğumuz adam sandığım kadar yalnız ve aptal değilmiş çünkü onun için birtakım şeyleri tehlikeye atacak arkadaşları var. Doktor, çok bitkin görünüyorsunuz. Tavsiyemi dinleyin ve dinlenin.”

Gerçekten de çok yorgun hissediyordum kendimi, o yüzden tavsiyesine uydum. Holmes’u, yavaş yavaş yanan ateşin karşısında bıraktım. Gecenin geç

saatlerine kadar viyolonselinden çıkan alçak, hüzün dolu nağmeleri dinlerken, biran önce çözmeyi arzuladığı, tuhaf problem üzerine kafa yorduğunu biliyordum.

ALTINCI BÖLÜM

TOBIAS GREGSON, NELER

YAPABİLECEĞİNİ GÖSTERİYOR

Ertesi gün çıkan gazeteler, ‘Brixtone’un Esrarı’ adını verdikleri olayla çalkalanıyordu. Haberi yayınlayan tüm gazeteler, olayın uzun bir açıklamasını veriyordu, ayrıca bazı gazetelerde konuyla ilgili başmakaleler bile vardı. Gazetelerde yeni öğrendiğim birtakım bilgiler de yok değildi. Gazete kupürlerini sakladığım defterimde olayla ilgili birçok kupür ve özet bilgi var. İşte içlerinden birkaçı.

Daily Telegraph,[29] suç tarihinde tuhaf yönleri olan trajedilerin nadir olduğunu yazıyordu. Kurbanın adının Almanca olması, diğer tüm ana etkenlerinin eksikliği ve duvardaki esrarengiz yazı gibi etkenlerin hepsi de, cinayeti siyasi mültecilerin ve sosyalist anarşistlerin işlediğine işaret ediyordu. Sosyalistlerin Amerika’da birçok kolu vardı ve kurban, hiç şüphesiz, onların yazılı olmayan yasalarını çiğnemişti ve onlar tarafından izi aranıyordu. Vehmgericht’e,[30] Aqua tofana’ya,[31] Carbonari’ye[32] Brinvilliers Markiz’ine,[33] Darvin Teorisine, Malthus’un[34] prensiplerine ve Ratcliff High cinayetlerine üstünkörü değinen makale, Hükûmete uyarıda bulunarak ve İngiltere’deki yabancıların sıkı bir takibe alınmasını tavsiye ederek son buluyordu.

Standard Gazetesi’de, kanunsuz saldırıların genellikle Liberal Hükûmet yönetimi altında gerçekleştiğini yazıyordu. Bu suçların, toplum kitlelerinin yerleşmemiş düşüncelerinden ve bu düşüncelerin sonucunda otoritenin zayıflamasından kaynaklandığı da ekleniyordu. Kurban, birkaç haftalığına başkentte kalan Amerikalı bir beyefendiydi. Camberwell, Torquay Terrace’da, Madam Charpentier’e ait pansiyonda kalıyordu. Gezilerinde kendisine özel sekreteri Bay Joseph Stangerson eşlik ediyordu. İki adam, ayın dördünde Salı günü pansiyoncu kadınla vedalaştıktan sonra Liverpool ekspresini yakalamak için Euston İstasyonuna gittiler. Ardından, peronda birlikte yürürken görüldüler. Kayıtlara göre, Bay Drebber’ın, cesedi, Euston’dan millerce uzaklıktaki Brixtone Sokağı’ndaki boş bir evde bulunana kadar, hiçbirinden haber alınamamıştı. Oraya nasıl gittiği ya da kaderiyle

nasıl karşılaştığı, bu esrarengiz olayın cevap bekleyen başlıca soruları. Stangerson'un nerede olabileceği hakkında en ufak bir bilgi yok. Scotland Yard dedektiflerinden, Bay Lestrade ve Bay Gregson'un bu dâvâya baktıklarını öğrenmekten dolayı mutluyuz ve bu iki tanınmış dedektifin bu dâvâya hızla ışık tutması bekleniyor.

Daily News[35] ise, bu cinayet, muhakkak siyasî bir cinayettir diye yazıyordu. Drebber, mutlaka ya iç hesaplaşma sırasında ya da karşıt guruptan olduğu için, siyasî gurubun intikam almak uğruna saldırısı sonucu hayatını kaybetmiştir. Eğer olayın tam olarak aydınlanmasını istiyorsak, bir an önce Sekreter Stangerson'u bulmak ve ondan maktul hakkında birtakım bilgiler almak için her tür çabayı göstermeliyiz. Kaldığı evin adresinin öğrenilmesiyle büyük bir ilerleme kaydedildi - bu sonucu tamamen Scotland Yard'dan Bay Gregson'un zekâsına ve enerjisine borçluyuz.

Sherlock Holmes ve ben bu yazıları kahvaltıda tekrar gözden geçirdik; bu yazılar Holmes'u, oldukça çok eğlendirmişe benziyorlardı.

"Sonuç ne olursa olsun Lestrade'in ve Gregson'un başarı kazanacağını sana söylemiştim."

"Bu işlerin nasıl gittiğine bağlı."

"Oh, bunun hiç önemi yok. Eğer adam yakalanırsa onların çabaları sayesinde yakalanmış olacak ama, kaçarsa onların, tüm çabalarına karşın kaçmış olacak. Ya ben kazanırım ya da onlar kazanır. Ne yaparlarsa yapsınlar, onları izleyecekler.

Holmes, olayla ilgili görüşlerini anlatmaya devam ederken, birden olduğum yerde sıçradım.

"Neler oluyor?" diye bağırdım, çünkü tam o sırada, koridorda ve merdivende pansiyoncu kadının öfke dolu sözlerinin yanı sıra bir sürü ayak sesi duymuştum.

"Detektif polis gücünün Baker Sokağı birimi," dedi arkadaşım sakince; tam o bunları söylerken odaya, o güne dek gördüğüm en kirli ve pejmürde kılıklı, yarım düzine köprü altı çocuğu doluştu.

"Dikkat!" diye bağırdı Holmes, sert bir sesle ve altı küçük sokak serserisi kirli ufak heykelcikler gibi sıraya dizildiler. "Bundan sonra, hep birlikte

gelmenize gerek yok. Bana rapor vermek için sadece Wiggins'in gelmesi yeterli. Şimdi söyle bakalım Wiggins, dediğim şeyi bulabildiniz mi?"

"Hayır, efendim, bulamadık," dedi, Wiggins olduğu anlaşılan gençlerden biri.

"Bulacağınızı da sanmıyordum. Bulana kadar aramaya devam edin. İşte maaşlarınız," diyerek her birine bir şilin uzattı. "Haydi, gidin ve gelecek sefere daha iyi bir raporla dönün."

Elini sallamasıyla fareler gibi merdivenlerden aşağı kaçıştılar ve çok geçmeden tiz seslerini sokakta duyduk.

"Bu küçük dilencilerden biri, on polisin yapacağından çok daha fazlasını başarır," dedi Holmes. "Resmi kılıklı bir insanın görüntüsü tedirginlik yaratacağı için, birçok insanın konuşmasını engeller. Fakat bu gençler, her yere gidip her şeyi öğrenebilirler. Aynı zamanda acımasızdırlar; ihtiyaçları olan tek şey birlik."

"Onları Brixtone dâvâsında mı görevlendiriyorsunuz?" diye sordum.

"Evet. Netleştirmek istediğim bir nokta var. Her şey bir an meselesi. Bakın! Yeni haberler alacağız! Yüz hatlarından mutluluk okunan Gregson da yolun aşağısından geliyor. Bize geldiğini biliyorum. Evet, durdu. İşte geliyor!"

Zil sertçe çalındı, sokak kapısı açıldıktan sonra, kumral saçlı dedektif merdivenleri ikişer ikişer çıkarak birkaç saniye içinde oturma odamıza daldı.

"Sevgili dostum," diye bağırdı Holmes'un tepkisiz elini sıkarak, "Beni tebrik edin! Her şeyi gün ışığına çıkardım."

Arkadaşımın anlamlı yüzünde, bir an için endişeli bir ifade gördüğümü sandım.

"Doğru iz üzerinde olduğunuzu mu söylüyorsunuz?" diye sordu.

"Doğru iz ne demek? Adamı yakalayıp hapse attık bile, efendim."

"Peki adı nedir?"

"Arthur Charpentier, Majestenin Donanmasında Deniz Yüzbaşısı," diye bağırdı Gregson tombul ellerini ovuşturup göğsünü şişirerek.

Sherlock Holmes, rahat bir nefes aldı ve gülümsedi.

“Oturun, şu purolardan denesenize,” dedi. “ Nasıl başardığınızı duymayı merakla bekliyoruz. Biraz viski soda alır mısınız?”

“Almamın hiç sakıncası yok,” dedi dedektif. “Son bir iki gündür gösterdiğim üstün gayretler sonucu yorgun düştüm. Anlayacağınız öyle bedensel bir gayret değil, daha çok zihinsel bir gayretti benimkisi. İkimiz de zihnimizi kullanarak çalıştığımız için dediklerime hak vereceksinizdir, Bay Sherlock Holmes.”

“Bana çok büyük bir onur verdiniz,” dedi Holmes, sakince. “Bu mutlu edici sonuca nasıl vardığınızı dinlemek istiyoruz.”

Dedektif koltuğa oturup, halinden memnun bir şekilde purosunu içmeye başladı. Sonra, birdenbire, bir mutluluk nöbetiyle bacak bacak üstüne attı.

“İşin zevki,” diye bağırdı, “Kendini zeki sanan Lestrade aptalının, dâvânın başından beri yanlış iz üzerinde olmasında gizlidir. O şimdi, bu olayla hiç ilgisi olmayan sekreter Stangerson’un peşinde düştü. Lestirade’in, şu sıralarda yanlış adamı yakaladığından hiç şüphem yok.”

Bu düşünce, Gregson’un o kadar hoşuna gitti ki katılana kadar güldü.

“Peki siz nereden ipucu yakaladınız?” diye sordum.

“Ah, size her şeyi anlatacağım! Doktor Watson, tüm bunlar elbette aramızda kalacak. Mücadele etmemiz gereken ilk zorluk, bu Amerikalının geçmişi hakkında bilgi edinmekti. Bazı insanlar, gazetelerdeki ilanlara cevap verilene ya da birtakım kurumlar çıkıp bilgi verene kadar bekleyecekti. Ama Tobias Gregson’un çalışma tarzı böyle değildir. Maktulûn yanındaki şapkayı hatırlıyor musunuz?”

“Evet,” dedi Holmes; “Camberwell Sokağı, 129 Numaradaki, Underwood ve Oğulları dükkânında yapılmıştı.”

Gregson biraz yılgınca baktı.

“Bunu fark ettiğinizden hiç haberim yoktu,” dedi. “Oraya gittiniz mi?”

“Hayır.”

“Hayır mı?” diye bağırdı Gregson, rahatlamış bir şekilde; “Ne kadar küçük görünürse görünsün, elinizdeki şansları değerlendirmelisiniz.”

“Büyük bir zekâ için, hiçbir şey küçük değildir,” dedi Holmes, öğüt verir bir şekilde.

“Underwood’a gittim ve o boyda ve sözünü ettiğim özelliklere sahip bir şapka satıp satmadığını sordum. Satıcı defterlerini karıştırdı ve hemen buldu. Şapkayı Torquay Terrace’da, Charpentier Pansiyonu’nda kalan Bay Drebber adında birine göndermişti. Böylece adresini buldum.”

“Zekice - çok zekice!” diye mırıldandı Sherlock Holmes.

“Sonra Madam Charpentier’i aradım,” diye sözlerine devam etti dedektif. “Onu, yüzü solgun ve canı sıkkın bir hâlde buldum. Kızı da odadaydı - olağanüstü güzellikte bir kızdı; ben onunla konuşurken gözleri kızardı, dudakları titriyordu. Bu, dikkatimden kaçmadı. Bir şeylerden kuşkulandım. Doğru izi yakaladığınız andaki duyguyu bilirsiniz, Bay Sherlock Holmes, sinirleriniz gerilir. ‘Son kiracınız Cleveland’li Bay Enoch J. Drebber’ın esrarengiz ölümünü duydunuz mu?” diye sordum.

“Anne, kafa salladı. Ağzından tek bir kelime bile çıkmıyordu. Kız, gözyaşlarına boğuldu. Bu insanların, meydana gelen olayla ilgili bir şeyler bildiklerinden daha da kuşkulanmaya başladım.”

“’Bay Drebber, trene yetişmek için evden saat kaçta ayrıldı?’ diye sordum.

“’Saat sekizde,’ dedi, heyecanını bastırmak için yutkunarak. ‘Sekreteri Bay Stangerson, 9.15’te ve 11’de kalkacak iki tren olduğunu söylemişti. Bay Drebber, 9.15 trenini yakalayacaktı.’

“’Peki, bu onu, son görüşünüz müydü?’

“Bu soruyu sormamla kadının yüzünde korku dolu bir ifade belirdi. Sinirden mosmor kesildi. Ağzından bir tek ‘Evet’ cevabı çıkana kadar birkaç saniye geçti - bu cevabı da boğuk ve anormal bir ses tonuyla söylemişti. Bir süre sessizlik oldu. Gen kız, birden annesine doğru döndü.

“’Yalan söyleyerek yaptığımız yanlışı hiçbir iyilik düzeltemez, anne,’ dedi. ‘Bu beyefendiye karşı dürüst olalım. Evet efendim, Bay Drebber’ı tekrar gördük.’

“’Tanrı seni bağışlasın!’ diye bağırdı Madam Charpentier ellerini havaya doğru kaldırıp, koltuğuna çökerek. ‘Kardeşini öldürdün.’

“’Eğer gerçeği söylemezsek Arthur, esas o zaman ölür anne;” dedi kız, sakince.

Hemen araya girdim. “’Bana her şeyi anlatsanız iyi olur,’ dedim. ‘Biraz olsun güvenmek, hiç güvenmemekten iyidir. Ayrıca, bizim bu konuda neler bildiğimizi bilmiyorsunuz.’

“’Hepsi senin başının altından çıktı, Alice!’ diye söylendi annesi; ardından bana dönerek, ‘Size her şeyi anlatacağım, efendim. Oğlum için duyduğum heyecanın, bu korkunç olayda bir parmağı var diye korktuğum düşüncesinden kaynaklanmadığını bilin. O kesinlikle masum. Tek korkum, sizin ve başkalarının gözünde suçlu sanılıp, kötü duruma düşmesidir. Fakat, böyle bir şey asla söz konusu olamaz. Yüksek karakteri, mesleği ve geçmişi onun böyle bir şeyi yapmasını engeller.’

“’Yapacağınız en iyi iş, tüm gerçekleri anlatmaktır,’ diye cevap verdim. ‘Sözüme güvenin, oğlunuz masumsa başına hiçbir şekilde kötülük gelmeyecek.’

“’Alice, lütfen bizi yalnız bırakır mısın,’ dedi ve bunun üzerine Alice, yanımızdan ayrıldı. ‘Hayır, efendim,’ diye sözlerine devam etti, ‘Size tüm bunları açıklamaya hiç niyetim yoktu ama, zavallı kızım her şeyi size belli ettiğine göre başka hiçbir şansım kalmadı. Konuşmaya karar verdiğim için size her şeyi, hiçbir detayı atlamadan anlatacağım.’

“’Bu, çok doğru bir davranış olur,’ dedim.

“’Bay Drebber, yanımızda kalalı üç hafta oluyordu. O ve sekreteri Bay Stangerson, tüm Avrupa Kıtasını dolaşmaktaydılar. İkisinin de valizlerinde ‘Kopenhag’ etiketini gördüm, ki bu etiket son uğradıkları yeri gösteriyordu. Stangerson, sessiz ve içine kapanık bir adamdı ama üzülerek söylüyorum ki, patronu onun tam tersiydi. Kaba zevkleri ve insanlıktan uzak davranışları vardı. Buraya geldiği gece, içkinin de etkisiyle, daha da kabalaştı. Çok geç yattı ve gündüz saat on ikide, daha yeni yeni ayılıyordu. Kaldığı süre içinde, evdeki hizmetçi kızlara olan davranışları, iğrenç denecek kadar serbest ve lâubaliydi. En kötüsü, kızım Alice’e de aynı şekilde davranması ve mânâlı sözlerini anlayamayacak kadar saf olan kızımla, çok çirkince konuşmasıydı.

Bir keresinde kızımı kollarının arasına alıp, zorla kucağına oturttu. Onun, böylesine ahlâksızca davranışlarına dayanamayan sekreteri bile tepki göstermişti.

“Fakat, neden tüm bunlara tahammül ettiniz?’ diye sordum. ‘Sanırım dilediğiniz zaman, pansiyoncularınızdan kurtulabilirsiniz.’

“Bu sorum üzerine, Bayan Charpentier’in yüzü kızardı. ‘Tanrıya yemin ederim ki geldiği ilk günden beri gözüm üzerindeydi,’ dedi. ‘Ama bu çabam boşunaydı. Günde adam başı bir sterlin ödüyorlardı - bu, haftada on dört sterlin eder, üstelik ölü sezona girdik. Ben bir dulum ve Donanmadaki oğlumun masrafları benim için çok fazla. Parayı kaybetmek istemiyordum. Her şeyin iyi olması için gayret ettim. Ama bu sonuncusu canıma tak etti ve ondan gitmesini istedim. Gidişinin nedeni buydu.’

‘Sonra?’

‘Onun arabayla uzaklaştığını görünce kalbim ferahladı. Oğlum o sıralar izindeydi ama ona bunlardan hiç bahsetmedim. Çünkü, oğlumun çok sert bir mizacı vardır ve kız kardeşini de çok sever. Eğer, olanları kendisine anlatsaydım, olay çıkarabilirdi. Dediğim gibi, onların arkasından kapıyı kapadığımda üzerimden büyük bir yük kalkmıştı. Fakat, erken sevinmiştim. Çünkü daha bir saat geçmeden kapının zili çaldı ve Bay Drebber’ın geri döndüğünü gördüm. Çok heyecanlıydı ve içkiyi fazla kaçırdığından dolayı, her zamankinden daha beter olmuştu. Kızımla oturduğum odaya zorla girdi ve trenini kaçırdığıyla ilgili anlamsız sözler söyledi. Sonra Alice’e dönüp, ona gözümün önünde kendisiyle gelmesini teklif etti. ‘Sen istediğin gibi davranacak yaştasın,’ dedi, ‘ve seni durduracak hiçbir yasa yok. Bir kenarda yeterince param da var. Bu yaşlı kadını hiç düşünme bile, benimle gel, seninle uzaklara gidelim. Seni bir prenses gibi yaşatırım.’ Zavallı Alice, o kadar çok korkmuştu ki ondan geri çekildi ama, o kötü adam kızımı bileklerinden yakaladı ve kapıya doğru sürüklemeye çalıştı. Çığlık attım, o anda oğlum Arthur odaya girdi. Sonradan olanları ben de bilmiyorum. Küfürler ve itiş kakış sesleri duydum. Başımı kaldıramayacak kadar korkmuştum. Ama başımı kaldırdığımda Arthur’un elinde bir sopa vardı ve neşeli neşeli güldüğünü gördüm. ‘O ahlâksız adamın bizi bir daha rahatsız edeceğini sanmıyorum,’ dedi. ‘Arkasından gidip ne yaptığını göreceğim.’ Bu sözleri söyledikten sonra şapkasını aldı ve sokaktan aşağı doğru yürümeye başladı. Ertesi sabah, Bay Drebber’ın, esrarengiz ölümünü duyduk.’

“Bu açıklamayı sık sık nefes nefese kalan ve duraksayan Bayan Charpentier’in kendi ağzından duydum. Bazen öyle kısık sesle konuşuyordu ki, ne dediğini zor anlıyordum. Yine de olası bir hataya yer vermemek için, anlattıklarını kısa kısa not ettim.”

“Oldukça heyecan verici,” dedi Sherlock Holmes, esneyerek. “Sonra ne oldu?”

“Bayan Charpentier duraksayınca,” diye sözlerine devam etti dedektif, “Tüm dâvânın bir noktaya dayandığını gördüm. Kadınları etkilediğini düşündüğüm bir şekilde gözlerimi ona dikerek oğlunun saat kaçta döndüğünü sordum.”

“Bilmiyorum,” diye cevapladı.

“Bilmiyor musunuz?”

“Hayır, anahtarı var, o yüzden eve kendi girmiş.”

“Siz yattıktan sonra mı?”

“Evet.”

“Saat kaçta yattınız?”

“On bir gibi.”

“Öyleyse oğlunuz gideli en az iki saat mi oluyordu?”

“Evet.”

“Belki de dört beş saat.”

“Belki.”

“Tüm bu süre içinde ne yapıyordu dersiniz?”

“Bilmiyorum,’ diye cevap verdi, benzi solarak.”

“Bu noktadan sonra yapacak bir şey elbette yoktu. Yüzbaşı Charpentier’in nerede olduğunu öğrendim ve yanıma iki adam alıp onu tutuklamaya gittim. Omzuna dokunup bizimle sesini çıkartmadan gelmesi için kendisini uyardığımda, cesur bir deniz subayı edâsıyla, “Beni, sanırım Drebber

adındaki o adi herifin ölümüyle ilgim olduğunu düşündüğünüz için tutukluyorsunuz," dedi. Ona bu konuda hiçbir şey söylememiştik. Fakat, cinayet hakkında böyle konuşması zaten çok şüphe uyandırıcı bir noktaydı."

"Evet," dedi Holmes.

"Drebber'ı takip ederken tuttuğu ve annesinin de tarif ettiği ağır sopa hâlâ yanındaydı. Ağır, kısa ve kalın bir sopaydı."

"Öyleyse, sizin teoriniz nedir?"

"Benim teorime göre, Drebber'ı Brixtone sokağına kadar takip etti. Aralarında çıkan kavga sırasında Drebber, belki de karın boşluğuna, kendisini hiç iz bırakmadan öldürecek bir sopa darbesi aldı. Gece o kadar yağmurluydu ki etrafta hiç kimse yoktu, bu yüzden Carpentier, kurbanının cesedini boş eve sürükledi. Muma, kana, duvardaki yazıya ve yüzüğe gelince, hepsi de polisi yanıltmak için düzenlendiği numaralar olabilir."

"Aferin!" dedi Holmes yüreklendirici bir sesle. "Gregson, gerçekten de iyi gidiyorsunuz. Bulgularınızdan biz de faydalanabiliriz."

"Bu meseleyi oldukça çabuk ve sessiz bir şekilde çözdüğüm için kendimle övünüyorum," dedi dedektif gururla. "Genç adam, verdiği ifadede, Drebber'ı bir müddet takip ettikten sonra, Drebber'ın kendisini fark ettiğini ve izini kaybettirmek için bir atlı arabaya bindiğini, dolayısıyla takipten vazgeçtiğini belirtiyor. Eve dönerken eski bir denizci arkadaşıyla karşılaşmış ve onunla uzun bir yürüyüşe çıkmış. Bu eski denizci arkadaşının nerede oturduğunu sorunca hiç de tatmin edici bir cevap veremedi. Sanırım dâvâ olağanüstü denecek kadar iyi gidiyor. Beni asıl mutlu eden, işe yanlış yerden başlayan Lestrade'ın halini düşünmek. Korkarım bu dâvâda pek başarılı olamayacak. Aman Tanrım, bakın kim geldi?"

Biz konuşurken merdivenlerden sessizce çıkarak, kapıyı çalmadan odaya giren, Lestrade'in ta kendisiydi. Genellikle tavırlarından ve giysilerinden anlaşılan, kendine duyduğu o güven ve kaygısız tavırları tamamen kaybolmuştu. Yüzünde rahatsız ve endişeli bir ifade vardı, elbiseleri de buruşuk ve uyumsuzdu. Sherlock Holmes'a, akıl danışmak için geldiği ortadaydı. Ancak meslektaşı Gregson'u, burada gördüğü için canının sıkılmış olduğunu, açık bir şekilde belli etmişti. Odanın ortasında şapkasıyla sinirlice oynayarak, ne yapacağını bilemiyormuş gibi durdu. "Bu olağanüstü bir

dâvâ,” dedi en sonunda - “Akıl ermez bir olay.”

“Ah, demek bu dâvâyı böyle buluyorsunuz, Bay Lestrade,” diye bağırdı Gregson, kendisiyle övünürcesine. “Bu sonuca varacağınızı tahmin etmiştim. Sekreter Bay Joseph Stangerson’u bulabildiniz mi bari?”

“Sekreter Bay Joseph Stangerson,” dedi Lestrade ciddi bir sesle, “Bu sabah saat altıda Halliday Otelinde ölü bulundu.”

YEDİNCİ BÖLÜM

KARANLIKTAKİ IŞIK

Lestrade’in bize verdiği bu haber o kadar önemli ve beklenmedik bir haberdi ki üçümüz de haklı olarak serseme döndük. Gregson koltuğundan fırladığı gibi viski sodasını bir dikişte bitirdi. Hiç sesimi çıkarmadan dudaklarını sıkmış ve kaşlarını çatmış vaziyette, Sherlock Holmes’a baktım.

“Şimdi de Stangerson!” diye mırıldandı. “Dâvâ büyüyor.”

“Önceden de yeterince büyüktü,” diye söylendi Lestrade, bir sandalye alarak. “Sanki bir savaş meclisinin tam ortasına düştüm.”

“Bu - bu istihbarattan emin misiniz?” diye kekeledi Gregson.

“Elbette, şimdi onun odasından geliyorum,” dedi Lestrade. “Neler olup bittiğini ilk keşfeden ben oldum.”

“Biz de Gregson’un konuyla ilgili görüşlerini dinliyorduk,” dedi Holmes. “Neler gördüğünüzü ve yaptığınızı bize anlatmanızın bir sakıncası var mı?”

“Buna hiç itirazım yok,” diye cevap verdi Lestrade, aldığı sandalyeye, nihayet oturarak “Drebber’ın ölümüyle Stangerson’un ilgisi olduğu düşüncesine çok inandığımı açıkça itiraf ediyorum. Bu son gelişme ise, tamamen yanıldığımı gösteriyor. Kafamdaki sabit düşünceyle sekreterin, cinayet saatinde, nerede olduğunu ve neler yaptığını öğrenmek için işe koyuldum. Ayın üçüncü gününün akşamında, saat sekiz buçuk civarında Euston İstasyonunda birlikte görülmüşler. Sabaha karşı ikide de Drebber, Brixtone Sokağında ölü bulundu. Aklımı kurcalayan soru, Stangerson’un saat 8.30’dan cinayet saatine kadar ne yaptığı ve sonra ona ne olduğu. Liverpool’a çektiğim telgrafta adamın bir tarifini verdim ve yetkilileri Amerikan gemilerini izlemeleri konusunda uyardım. Sonra Euston civarındaki tüm otelleri ve pansiyonları arayarak işe koyuldum. Drebber ve arkadaşı ayrılmış olsalardı, arkadaşının geceyi doğal olarak civarda bir yerde geçireceğini ve ertesi sabah da istasyona tekrar geleceğini düşünüyordum.”

“Buluşma yerini önceden kararlaştırmış olmalılar,” dedi Holmes.

“Öyle olduğu da kanıtlandı. Dün tüm geceyi boş yere sorular sorup, adamı aramakla geçirdim. Araştırmalara, bu sabah erkenden, tekrar başladım ve saat sekizde Küçük George Sokağı’ndaki Halliday Oteline gittim. Otelde, Bay Stangerson adında birinin kalıp kalmadığını sorunca bana olumlu cevap verdiler.”

“Onun beklediği beyefendi hiç şüphesiz sizsiniz,”dediler. “ İki gündür bir beyefendiyi bekliyor.”

“Peki kendisi şu anda nerede?” diye sordum.”

“Yukarıda, uyuyor. Saat dokuzda uyandırılmak istedi.”

“Yukarı çıkıp onu bir an önce göreceğim,” dedim.

“Aniden karşısına çıkmamın sinirini bozacağını ve onu tedbirsizce konuşmaya sürükleyeceğini düşündüm. Otel garsonu, odayı göstermek için bana eşlik etti: Oda, ikinci katta dar, küçük bir koridorun sonundaydı. Otel garsonu bana kapıyı gösterdikten sonra tam merdivenlerden inecekti ki, bunca yıllık deneyimime karşın yine de midemi bulandıracak bir manzarayla karşı karşıya geldim. Kapının ardından süzülen ince bir kan çizgisi kapının hemen kenarında küçük bir birikinti oluşturmuştu. Bağırmam üzerine otel garsonu geri geldi. Kapı içerden kilitliydi ama, omzumuzla yüklenerek kapıyı kırdık. Odanın penceresi açık ve her taraf darmadağındı, pencerenin dibinde bir adam geceliğiyle yatıyordu. Adam ölmüştü ve öleli çok olmuştu. Çünkü, kontrol ettiğimde adamın bedeni katılaşmış ve soğumuştu. Adamı yüzüstü çevirdiğimizde garson, onun odayı Joseph Stangerson adıyla tutan adamın ta kendisi olduğunu söyledi. Ölüm nedeni, sol tarafından aldığı ve kalbine isabet eden bir bıçak darbesiydi. Yara oldukça derin olduğu içni, çok kan akmıştı. Şimdi işin en tuhaf yerine geliyorum. Maktulün üzerinde sizce ne vardı?”

Daha Sherlock Holmes, cevap vermeden tüylerimin ürperdiğini hissettim, yaklaşmakta olan korkuyu önceden sezmiştim.

“Kanlı harflerle yazılmış RACHE sözcüğü,” dedi.

“Hepsi bu kadar;” dedi Lestrade, şaşkınlık içinde; hepimiz bir süre sessiz kaldık.

İki kişiyi öldüren bu esrarengiz katilin hareketlerinde cinayetlerine korkunç bir hava veren, sistemli ve anlaşılmaz bir şeyler vardı. Savaş meydanında yeterince sağlam olan sinirlerimin zayıfladığını hissettim.

“Adamı görmüşler,” diye sözlerine devam etti Lestrade. “Sütçünün çırağı, mandıraya giderken tesadüfen otelin arkasındaki ahırlar sokağından aşağı yürüyormuş. Her zaman orada duran bir merdivenin, ikinci kattaki açık pencerelerden birine dayandığını görmüş. Yürüyüp geçtikten sonra arkasını dönüp baktığında bir adamın merdivenden indiğini görmüş. Adam merdivenden o kadar yavaş ve sessizce iniyormuş ki sütçü çocuk, onun otelde çalışan bir marangoz ya da temizlikçi olduğunu düşünmüş. İşine gitmek için saatin daha erken olduğunu düşünmesinin dışında, adamı öyle dikkatlice incelememiş. Adamın uzun boylu, kırmızı yüzlü olduğunu ve uzun, kahverengi bir palto giydiğini farketmiş sadece. Adam, cinayeti işledikten sonra hemen kaçmayıp odada bir süre kalmış olmalı çünkü ellerini yıkadığı lavaboda ve bıçağını sildiği çarşaflarda kan lekelerine rastladık.”

Katilin, bir kez de sütçünün ağzından duyduğumuz ve Holmes’un, önceden yaptığı tarifle benzeşen açıklamasını dinledikten sonra, Holmes’a baktım. Fakat yüzünde ne bir sevinç ne de memnunluk ifadesi vardı.

“Odada katil hakkında ipucu verecek bir şeyler buldunuz mu?” diye sordu.

“Hiçbir şey bulamadık. Stangerson’un cebinde Drebber’ın cüzdanı vardı ama tüm ödemeleri onun yaptığını göz önünde bulundurursak bu normal birşeydir. Cüzdanda seksen sterlin vardı ama, paraya hiç dokunulmamıştı. Bu esrarengiz suçların sebebi her şey olabilir ama, bu cinayetlerin sebebi kesinlikle hırsızlık olamaz. Maktulün cebinde Cleveland’den yaklaşık bir ay önce çekilmiş ve üzerinde ‘J. H. Avrupa’da,’ yazılı bir telgraftan başka ne bir belge ne de bir not defteri vardı. Bu mesaja hiçbir ad yazılmamıştı.”

“Peki başka hiçbir şey yok muydu?” diye sordu Holmes.

“Kayda değer başka hiçbir şey yoktu. Uyumak için yanına aldığı romanı yatağın üzerindeydi ve piposu yanındaki sandalyede duruyordu. Masada bir bardak su ve pencerenin eşiğinde, içinde birkaç hap olan bir ilâç kutusu vardı.”

Sherlock Holmes bir sevinç nidasıyla koltuğundan fırladı.

“Son ipucu,” diye bağırdı sevinçle. “Dâvâ çözümlenmiştir arkadaşlar.”

“Şu an elimde, bir cinayet zincirinin tüm halkaları var,” dedi arkadaşım, kendinden emin bir şekilde ve bir süre sustuktan sonra konuşmasına devam etti. “Gerçi açıklanması gereken bazı detaylar var ama Drebber’ın, istasyonda Stangerson’dan ayrılmasından ve Stangerson’un cesedinin bulunmasına kadar geçen zaman içindeki olayları kendi gözümle görmüş kadar tüm bildiklerimin doğru olduğundan eminim. Bildiklerimi size kanıtlayacağım. O haplar şu anda yanında mı?”

“Haplar bende,” dedi Lestrade, sonra cebinden küçük beyaz bir kutu çıkartarak; “Hapları, cüzdanı ve telgrafı Polis Merkezinde bir kasaya koymak için yanıma aldım. Bu hapları, yanıma almam sizin için büyük bir şans, aslına bakarsanız onların benim gözümde hiçbir önemi olmadığını söylemeliyim.”

“Onları bana verin,” dedi Holmes. “Şimdi, Doktor,” dedi bana dönerek, “Bunlar normal haplar mı?”

Kesinlikle normal değillerdi. İnci gibi gri, küçük, yuvarlak ve ışığa doğru tutulduklarında neredeyse saydam haplardı. “Renklerinin açıklığından ve saydamlığından bu hapların suda çözülebildiğini söyleyebilirim,” dedim.

“Kesinlikle,” dedi Holmes. “Bir zahmet aşağı inip uzun zamandır durumu kötü olan ve dün pansiyoncu kadının acısına bir son vermenizi istediği zavallı teriyeri buraya getirir misiniz?”

Aşağı indim ve köpeği kollarıma alıp yukarı çıkardım. Güçlükle nefes alışı ve cam gibi gözleri, sonunun pek yakın olduğuna işaretti. Aslında, kar beyazı olan burnundan, bu köpeğin normal ömrünü çoktan aştığı anlaşılıyordu. Hayvanı halının üzerinde duran bir yastığa yatırdım.

“Bu haplardan birini ikiye böleceğim,” dedi Holmes, çakısını çıkarıp, hapı ikiye böldü. “Hapın bir yarısını ilerdeki amaçlarımızda kullanmak üzere kutuya koyacağım. Diğer yarısını da içinde bir çay kaşığı su olan şarap kadehinin içine atacağım. Evet baylar arkadaşımız Doktorun haklı olduğunu görüyorsunuz, hap gerçekten de çözülüyor.”

“Bu ilginç olabilir,” dedi Lestrade, kendisine gülünmesinden çekinen birinin utangaç ses tonuyla;” yine de bunun Bay Joseph Stangerson’un ölümüyle ne ilgisi olduğunu kesinlikle anlayamıyorum.”

“Sabırlı ol, dostum, sabırlı ol! Az sonra bunun cinayetle ne kadar ilgili olduğunu göreceksin. Şimdi karışıma biraz tat vermek için kadehe süt dökeceğim ki, tabağı köpeğe uzattığımızda içindekini hemen yalayıp yutsun.”

Bunları söylerken şarap kadehinin içindekileri döktüğü fincan tabağını, teriyerin önüne uzatmasıyla hayvanın tabağı silip süpürmesi bir oldu. Sherlock Holmes’un samimi tavırları öylesine ikna ediciydi ki, hepimiz sessizce oturup hayvanı dikkatle izlemeye ve karışımın korkunç etkisini beklemeye başladık. Fakat hiçbir şey olmadı. Köpek yastığın üzerinde güçlükle nefes alıp vererek fakat durumu ne iyiye ne de kötüye gider bir halde, iki büklüm yatmaya devam etti.

Holmes saatini çıkardı ve dakikaların sonuçsuzca ilerlediğini görünce yüzüne üzüntü ve hayâl kırıklığı dolu bir ifade oturdu. Dudağını kemirip parmaklarıyla masaya vuruyor ve bir tür sabırsızlık belirtisi gösteriyordu. O kadar büyük bir heyecan duyuyordu ki onun için üzüldüm, bu sırada iki dedektif de Holmes’un, karşı karşıya kaldığı bu duruma hiç üzülmemiş bir şekilde onunla alay edercesine gülüyorlardı.

“Her şey bir rastlantı olamaz,” diye bağırdı, en sonunda koltuğundan fırlayıp odada deli gibi bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı. “Basit bir rastlantı olması imkânsız. Drebber dâvâsında şüphelendiğim hapların aynısı Stangerson’un ölümünde de karşıma çıkıyor. Fakat hapların hiçbir etkisi yok. Bu ne anlama geliyor? Kurduğum tüm mantık zinciri yanlış olamaz. Bu mümkün değil. Bu zavallı köpeğin durumu da değişmedi. Ah, buldum! Buldum!” Neşeyle bağırarak hap kutusunu kaptığı gibi bir başka hapı ikiye bölüp suda erittikten sonra süt ekleyerek teriyere sundu. Zavallı hayvan sütü daha tamamen içmemişti ki, bedeni baştan aşağı şiddetle titredi ve yıldırım çarpmış gibi katı ve cansız bir şekilde yere düştü.

Sherlock Holmes, derin bir nefes aldı ve alnındaki teri sildi. “Daha çok bilgim olmalıydı,” dedi; “Uzun bir tümdengelim zinciri sonucu edindiğim bir bilgi, gözüme yanlış gözükürse bunun başka bir anlama gelebileceğini şimdiye kadar çoktan öğrenmeliydim. Kutudaki iki haptan biri, en öldürücü zehirlerden birini taşırken diğeri son derece zararsızdı. Bunu, daha kutuyu görmeden önce anlamalıydım.”

Bu son cümle bana o kadar korkunç gelmişti ki aklının başında olduğuna neredeyse inanmayacaktım. Fakat ölü köpek, dostumun varsayımının doğru

olduğuna dair en iyi kanıttı. Kendi kafamdaki sis perdelerinin gittikçe aralandığını farkettim ve gerçek hakkında belli belirsiz de olsa bir fikir sahibi olmaya başladım.

“Tüm bunlar size tuhaf gelebilir,” diye sözlerine devam etti Holmes, “Soruşturmanın daha başında karşınıza çıkan bir ipucunun önemini kavramayı beceremediniz. Şansımın da yardımıyla bu ipucunu yakaladım ve o zamandan beri de olup biten her şey, birbirini mantıklıca izledi ve ilk baştaki şüphelerimi doğruladı. Bu yüzden sizin kafanızı daha da karıştıran ve dâvânın gittikçe tuhaf bir hâl almasına neden olan olaylar, her şeyin iç yüzünü daha iyi anlamama ve vardığım sonuçları güçlendirmeye yaradı. Tuhaflıkla, gizemi birbirine karıştırmak hatadır. En sıradan görünen suç, her zaman için en esrarengiz suçtur çünkü, tümdengelimlerde bulunacak hiçbir yeni ya da özel yönü yoktur. Katilin kurbanının cesedi yolun kenarında, olayı daha da olağanüstü gösteren o garip ve sansasyonel ipuçları olmadan bulunsaydı, bu dâvânın çözülmesi kesinlikle daha zor olacaktı. Bu tuhaf detaylar dâvâyı zorlaştırmak bir yana, işimizi daha da kolaylaştırdı.”

Bu son cümleye kadar büyük bir sabırla dinleyen Bay Gregson, kendine daha fazla hakim olamadı. “Bakın, Bay Holmes,” dedi, “Hepimiz sizin zeki bir adam olduğunuzu ve kendinize özgü çalışma yöntemleriniz olduğunu kabul ediyoruz. Ancak, bizim, öğütlerinizden ve teorilerinizden çok daha fazlasına ihtiyacımız var. Amacımız katili yakalamak. Dâvâ hakkında vardığım sonuçta sanırım yanıldım. Genç Charpentier’in bu olayla bir ilgisi olamaz. Lestrade kendi adamının, Stangerson’un peşinden gitti ama, görünüşe bakılırsa o da yanıldı. Her konuda ortaya sürekli ipuçları attınız ve sanırım bizim bildiğimizden çok daha fazlasını biliyorsunuz ama, bu dâvâ hakkında nasıl olup da bu kadar çok şey bildiğinizi sormamın zamanının geldiğini hissediyorum. Bize bu cinayetleri işleyenin adını söyleyebilir misiniz?”

Holmes’un konuşmasına fırsat kalmadan Lestrade araya girerek.

“Elimden Gregson’un haklı olduğunu düşünmekten başka bir şey gelmiyor,” dedi Lestrade. “İkimiz de çok çabaladık fakat, başarısız olduk. Yanılmıyorsam, size gereken tüm delilleri elde ettiğinizi defalarca söylediniz. Elinizdeki delilleri daha fazla kendinize saklamayıp, bize de açıklasınız iyi olur derim.”

“Katili tutuklamanın herhangi bir şekilde gecikmesi,” dedim, “Yeni cinayetler işleyip, kötülüklerde bulunması için ona fırsat verebilir.”

Söylediklerimiz karşısında zor durumda kalan Holmes, kararsızlık belirtileri gösterdi. Düşüncelere daldığı zamanki alışkanlığıyla, kafası öne eğik ve kaşları çatık bir hâlde odada gezinip durdu.

“Merak etmeyin. Katil, başka bir cinayet işlemeyecek,” dedi en sonunda, aniden durup bize bakarak. “Bundan hiç şüpheniz olmasın. Katilin adını bilip bilmediğimi sordunuz. Biliyorum. Adını bilmemiz, onu yakalama fırsatıyla kıyasladığımızda çok önemsiz kalıyor. Bunun da çok kısa bir zamanda gerçekleşmesini bekliyorum. Kendi plânlarım sayesinde başarılı olacağımı umut ediyorum ama bu, ince elenip sık dokunması gereken bir mesele. Çünkü, karşımızda en az kendisi kadar zeki olduğunu kanıtlama fırsatını bulduğum biri tarafından yardım gören, zeki ve tehlikeli bir adam var. Hiç kimsenin kendisinden şüphelenmediğini düşündüğü sürece bu adamı yakalama şansımız var ama, en ufak bir şeyden şüphelenirse adını ve eşgalini değiştirip, dört milyon nüfuslu bu büyük şehirde bir anda izini kaybettirebilir. Hiçbirinizin duygularını rencide etmeden söylemek zorundayım ki, bu adamlarla, resmi güçlerin başa çıkamayacağını düşündüğüm için sizden yardım istemedim. Başarısız olursam, beceriksiz suçlamasına hedef olacağımı biliyorum ama buna karşı da hazırlıklıyım. Kendi plânlarımı tehlikeye atamam. Fakat, sonuca vardığımda size tüm bildiklerimi anlatacağıma söz veriyorum.”

Gregson ve Lestrade, Holmes’un, tavırlarından ve kendilerine yönelik bu küçük düşürücü, imâlı sözlerden hiç de memnun olmamış gibiydiler. Gregson, lepiska saçlarının dipleriyle oynarken, Lestrade’in, şeytanca bakışlarında merak ve kızgınlık okunuyordu. Hiçbiri konuşmaya fırsat bulamadan birisi kapıya vurdu. Ve köprüaltı çocuklarının pis kokan sözcüsü genç Wiggins, içeri girdi.

“Lütfen, efendim,” dedi, elini alnına götürüp, saygıyla selâm vererek. “Arabanız aşağıda bekliyor.”

“Aferin evlât,” dedi Holmes tatlı bir ses tonuyla. “Bu kelepçe modelini neden Scotland Yard’a tanıtmıyorsunuz?” diye sözlerine devam ederken, açtığı çekmeceden bir çift kelepçe çıkartıp, müfettişlere gösterdi. “Kilidi ne kadar da mükemmel çalışıyor. Bir anda kapanıyor.”

“Eski kelepçeler yeterince iyi,” dedi Lestrade, “Tabii kelepçeleyecek adam bulursak.”

“Çok güzel, çok güzel,” dedi Holmes gülerek. “Arabacı, bavullarımı taşımama yardım edebilir sanırım. Arabacının yukarı gelmesini söyle, Wiggins.”

Arkadaşımın bir tatile çıkıyormuş gibi konuşmasına şaşırmıştım. Çünkü, bana hiçbir şeyden bahsetmemişti. Odadaki ufak valizi çekip, valizin kemerlerini sıkmaya başladı. Arabacı odaya girdiğinde kendini işine çoktan kaptırmıştı.

“Bana biraz yardım etsene, arabacı,” dedi. Fakat, konuşurken yüzünü arabacıya dönmemişti.

Arabacı, asık yüzle ve asabi bir şekilde içeri girerek, yardım etmek için ellerini uzattı. Aynı anda bir metalden çıkan sert bir ses duyuldu ve Sherlock Holmes ayağa kalktı.

“Baylar,” diye bağırdı, gözleri parıldayarak, “Sizlere Enoch Drebber’ın ve Joseph Stangerson’un katili Bay Jefferson Hope’u takdim ederim.”

Her şey bir anda olup bitmişti - o kadar çabucak olmuştu ki, ne olduğunu tam olarak anlamaya fırsatım olmadı. O an Holmes’un, yüzündeki muzafferane ifadeyi, sesinin yankılanmasını, korkunç yüzlü arabacının, bileklerinde sanki büyüyle bir anda beliren parıltılı kelepçelere, afallamış bir şekilde baktığını çok net hatırlıyorum. Bir iki saniye herkes heykel gibi kaldı. Ardından, kıskıvrak yakalanan arabacı, müthiş bir kuvvetle, Holmes’un ellerinden kurtulmayı başardı ve kendini camdan dışarı atmak için ileri fırladı. Karşısında, dairenin ahşap kısımları ve cam vardı ama, daha camdan başını uzatamadan Gregson, Lestrade ve Holmes, avlarına saldıran av köpekleri gibi arabacının üzerine atıldılar. Adamı etkisiz hâle getirmek için, işe ben de karıştım ve müthiş bir boğuşma başladı. Adam o kadar güçlü ve vahşiydi ki, dördümüzü de hiç durmadan silkip attı. Saralı bir insanın sahip olduğu müthiş bir güce sahipti sanki. Yüzü ve elleri, camdan çıkmaya çalışırken parçalanmıştı ama, kan kaybı direncini azaltamamıştı. Lestrade onu boyun bağından yakalayıp da boğazını sıkmaya başlayana kadar çabalarının boşuna olduğunu anlatamadık. Sonunda adamı kıskıvrak yakalayıp ellerini ve ayaklarını sıkısıkı bağladık. Buna rağmen hâlâ debeleniyordu, üstelik elleri

kelepçeliydi de. Bu da bittikten sonra nefes nefese kalmış bir halde ayağa kalktık.

“Elimizin altında arabası var,” dedi Sherlock Holmes. “Onu Scotland Yard’a kendi arabasıyla götürebiliriz. Beyler,” dedi, yüzünde mutlu bir gülümsemeyle, “Bu küçük gizemli dâvâmızın sonuna geldik. Şu anda bana sormak istediğiniz tüm soruları sorabilirsiniz ve onları cevaplamayı reddetmem için hiçbir sebep kalmamıştır.”

İKİNCİ KISIM

MORMONLAR DİYARI

BİRİNCİ BÖLÜM

GENİŞ ALKALİ OVASI

Büyük Kuzey Amerika Kıtasının orta bölümünde, medeniyetin ilerleyişine karşı bir engel teşkil eden, kıraç ve soğuk bir çöl vardır. Sierra Nevada'dan Nebraska'ya, Yellowstone Nehrinden Colorado'ya ve oradan da güneye uzanan bölge, yalnızlığa terk edilmiş, sessiz ve vahşi bir bölgedir. Bu vahşi bölgede, doğanın bütün özellikleri görülmektedir. Karlarla kaplı yüksek dağlar ve karanlık, kasvetli vadiler içiçedir. Sivri kanyonlardan süratle akan ırmaklar ve kışın karla beyazlaşan, yazın alkali tozuyla grileşen engin ovalar vardır. Hepsi de kıraçlık, konuk sevmezlik ve ıstırap belirtileri taşır.

Bu ıssız yerde yaşayan hiç kimse yoktur. Bir gurup Pawnee[36] ya da Karaayak[37] arada sırada başka av sahalarına gitmek için bu yoldan geçer ama, bu cesur insanların içlerinde en dayanıklı olanlar bile, bu korkunç bölgeyi terk edip, kendilerini bir an önce büyük çayırlıklarda bulmak isterler. Çakallar çalılıkların içine kaçıp gizlenir, şahinler havada ağır ağır kanat çırpar ve hantal boz ayılar karanlık koyaklarda hantal hantal gezinip kayalıklarda, mümkün olduğunca kendilerine yiyecek ararlar. Bu vahşi doğanın tek sakinleri, bu hayvanlardır.

Tüm dünyada Sierra Blanco'nun güney bölümü kadar korkunç manzaraya sahip, başka bir yer daha yoktur. Göz alabildiğince geniş, her yeri alkali tozuyla kaplı ve bodur çalı kümeleriyle ikiye bölünen bir ova uzanır. Ufuk çizgisinde sıra dağların karlarla kaplı, engebeli tepeleri görülür. Ülkenin bu büyük bölümünde ne bir hayat belirtisi ne de hayatı çağrıştıran hiçbir şey yoktur. Çelik mavisi gökyüzünde ne bir kuş ne de kasvetli, gri toprakta en ufak bir hareket vardır - buralara mutlak sessizlik hakimdir. Bu zorlu ve el değmemiş bölgede en ufak bir ses bile yoktur - tüm doğaya sessizlik hakimdir - mutlak ve yüreklere korku veren bir sessizlik.

Bu geniş düzlükte hayatı çağrıştıran hiçbir şeyin olmadığı söylenir. Bu neredeyse doğrudur. Sierra Blanco'dan aşağı bakıldığında çöl boyunca uzanan ve uzaklarda kıvrılıp kaybolan bir yol görülür. Bu yolda birçok

arabanın tekerlek izi ve sayısız maceraperestin ayak izi vardır. Yolun çeşitli yerlerine dağılmış, güneşte parıldayan ve donuk alkali tabakasına karşın ayakta duran beyaz nesneler vardır. Yanlarına yaklaşıp onlara bir göz atın! Onlar kemiktir: bazıları büyük ve kalındır, bazıları da küçük ve daha ince. Büyük ve kalın olanlar, büyük baş hayvanlara diğerleri de insanlara aittir. Bin beş yüz mil boyunca yol kenarında hayatını kaybedenlerden geriye kalanların çevreye dağıldığı korkunç kervan yolunu görebilirsiniz.

Bin sekiz yüz kırk yedi yılında, tepeden yine aynı manzaraya bakıldığında bir adamın tek başına yürüdüğü görülüyordu. Görünüşünden yaşını tespit etmek mümkün değildi. Kırkına mı yoksa altmışına mı yakın olduğunu söylemek, bir gözlemci için gerçekten zordu. Yüzü zayıf düşmüş ve açlıktan dolayı bitkin görünüyordu. Kahverengi parşömene benzeyen derisi, açlıktan belirmiş kemiklerine yapışmıştı; uzun, kumral saçında ve sakalında beyaz teller vardı; çukur gözleri tuhaf bir şekilde parıldıyordu; tüfeğini tutan eli, daha çok bir iskeletin elini andırıyordu. Dinlenmek için durduğu zamanlar, destek almak için tüfeğine dayanıyordu; uzun boyu ve iri kemikli yapısı, sağlığında kuvvetli ve dayanıklı biri olduğuna işaretti. Zayıf yüzü ve açlıktan zayıflamış bedeninden sarkan giysiler, onun bu güçsüz ve tarif edilemeyecek kadar kötü görünmesinin sebebinin ne olduğu hakkında bir düşünce veriyordu. Adam ölmek üzereydi - açlıktan ve susuzluktan.

O koyaktan bu küçük tepeye, su izine rastlarım umuduyla, güçlükle inmişti. Karşısında büyük tuz çölü ve uzaklarda nemin varlığına işaret eden hiçbir bitkinin ya da ağacın olmadığı vahşi dağlar uzanıyordu. Tüm bu uçsuz bucaksız bölgede hiçbir umut ışığı yoktu. Kuzeye, doğuya ve batıya çılgınca ve şüpheyle baktı, ardından yolculuğunun sonuna geldiğini, nihayet o kıraç, sarp ve kayalık cehennemin kendisine mezar olacağını düşündü. “Ha yirmi yıl sonra kuş tüyünden bir yatakta ya da burada ölmüşüm, ne çıkar,” diye mırıldandı, iri bir kaya parçasının gölgesine sığınarak.

Oturmadan önce tüfeğini bıraktı ve sağ omzunun üzerinde taşıdığı gri bir şala bağlı bohçasını yere indirmeye çalıştı. Bohçası, taşımaya gücünün yetmeyeceği kadar ağır gözüküyordu. Çünkü, bohçayı tam yere koyacakken, bohça elinden kaydı ve sert bir şekilde düştü. O anda gri bohçadan bir inilti duyuldu ve içinden koyu kahverengi gözlü, yanakları gamzeli, küçük ve korkmuş bir yüz göründü.

Çocuk, “Canımı acıttın!” dedi sitem dolu bir ses tonuyla.

“Canını isteyerek yakmadım, dedi adam büyük bir üzüntüyle.” Konuşurken bohçayı çözdü ve bohçanın içinden zarif ayakkabıları ve ketenden küçük bir önlüğü olan; pembe güzel elbisesi, bir annenin özenli bakımına işaret eden, beş yaşlarında, güzel küçük bir kız çıktı. Çocuk uzun yolculuktan dolayı aşırı derecede yorgun düşmüştü ama, sağlıklı kolları, yol arkadaşından daha az ıstırap çektiğini gösteriyordu.

Adam, “Şimdi nasılsın?” diye sordu. Çünkü küçük kız hâlâ başının arka tarafını örten altın rengindeki kıvırcık saçlarını ovuyordu.

“Öp de geçsin,” dedi büyük bir ciddiyetle, acıyan yeri göstererek. “Annem öyle yapardı. Annem nerede?”

“Annen gitti. Fakat, merak etme çok geçmeden ona kavuşacaksın.”

“Gitti demek!” dedi küçük kız. “Hoşça kal dememiş olması tuhaf; halamlara çaya giderken her zaman hoşça kal derdi. Onu görmeyeli üç gün oluyor. Hava korkunç sıcak, değil mi? Suyumuz ya da yiyecek bir şeyimiz yok mu?”

“Hayır, tatlım, hiçbir şeyimiz yok. Bir süre daha sabretmek zorundasın, sonra her şey düzelecek. Başını göğsüme yasla, o zaman kendini daha iyi hissedersin. İnsanın, dudakları kurumuşken konuşmak kolay değildir ama sanırım sana her şeyi açıklayacağım. Elindekiler de nedir?”

“Güzel şeyler! Hoş şeyler!” diye bağırdı çocuk neşeyle, elinde iki küçük parıltılı mika taşı tutarak. “Eve geri döndüğümüzde bunları kardeşim Bob’a vereceğim.”

“Çok yakında daha güzel şeyler göreceksin,” dedi adam kendinden emin bir şekilde. “Yalnızca biraz bekle. Söyle bakalım, - ırmağın kenarından ayrıldığımız zamanı hatırlıyor musun?”

“Oh, evet.”

“Hani demiştim ya, karşımıza çok geçmeden başka bir ırmak çıkacak demiştim. Ama bir şeyler ters gitti; pusulalar, haritalar ya da herhangi bir şey bizi yanıltmış olabilir ve nehre ulaşamadık. Suyumuz bitti. Senin için bir damla su kaldı kalmasına ama - ama -”

“Ama yüzümüzü yıkayacak suyumuz kalmadı,” diye sözünü kesti küçük

kız, adamın ümitsiz yüzüne bakarak.

“Hayır, içecek suyumuz kalmadı. İlk ölen Bay Bender oldu, onu Kızılderili Pete, Bayan Mcgregor, Johnny Hones ve annen takip etti, yavrum.”

“Öyleyse, annem de öldü,” diye bağırdı küçük kız, elleriyle yüzünü kapatıp acı acı ağlayarak.

“Evet, sen ve ben hariç herkes öldü. Sonra, bu yönde biraz olsun su bulabilme şansımızın olduğunu düşündüm, o yüzden seni sırtladım ve birlikte yolculuk etmeye başladık. Durumumuzun pek de iyiye gittiğini söyleyemem. İkimizinde son derece az bir şansı kaldı!”

“Bizim de mi öleceğimizi söylemeye çalışıyorsun?” diye sordu çocuk, hıçkırıklarına hakim olup, gözyaşlarıyla ıslanan yüzünü kaldırarak.

“Sanırım öyle demek istiyorum.”

“Bunu neden daha önce söylemedin?” dedi, neşeyle gülerek. “Beni çok korkuttun. Fakat, ölürsek mutlaka anneme tekrar kavuşabiliriz.”

“Evet, kavuşacaksın, yavrum.”

“Sen de kavuşacaksın. Senin ne kadar iyi bir insan olduğunu ona söyleyeceğim. Bahse girerim elinde büyük bir sürahi suyla ve Bob’la benim sevdiğimiz, her tarafı kızarmış, sıcak, kara buğdaydan keklerle cennetin kapısında bizi bekliyordur. Cennete varmamız ne kadar sürer?”

“Bilmiyorum - herhalde çok sürmez.” Adam, gözlerini güneydeki ufuk çizgisine dikti. Mavi gökyüzünde her dakika büyüklüğü artan ve hızla yaklaşan üç küçük nokta belirdi. Kahverengi beş büyük kuş oldukları hemen anlaşılan noktalar, iki yolcunun tepesinde daireler çizdikten sonra onlara tepeden bakan kayaların üstüne tünediler. Bunlar batının leş yiyici akbabaları ve ölümün habercisi şahinlerdi.

“Tavuklar ve horozlar,” diye bağırdı küçük kız neşeyle, uğursuz görünüşlerine işaret edip havalanmaları için ellerini çırparak. “Burayı Tanrı mı yarattı?”

“Elbette Tanrı yarattı,” dedi yol arkadaşı, bu beklenmedik sorudan biraz korkmuş bir şekilde.

“Illinois’i ve Missouri’yi de Tanrı yarattı,” diye sözlerine devam etti küçük kız. “ Ama, sanırım ülkenin bu taraflarını başka birisi yaratmış. Hiçbir şey yerli yerinde değil. Suyu ve ağaçları unutmuşlar.”

“Dua etmeye ne dersin?” diye sordu adam çekinerek.

“Henüz gece olmadı,” diye cevap verdi kız.

“Fark etmez. Bu uygun olmaz ama bahse girerim, Tanrı buna aldırmayacaktır. Ovalara vardığımız zaman, at arabasında, onların arkasından her gece dua ederdin.”

“Neden sen de dua etmiyorsun?” diye sordu çocuk, meraklı gözlerle.

“Hatırlamıyorum ki,” diye cevap verdi. “En son dua ettiğimde, boyum şu tüfek kadardı. Fakat insan dua etmek için hiçbir zaman geç kalmış sayılmaz. Sen duaları okursun ben de yanında durup seninle beraber söylerim.”

“Öyleyse ikimizin de diz çökmesi gerekecek,” dedi diz çökmek için şalı yere sererek. “Ellerini böyle tutmalısın. Bu, kendini iyi hissetmeni sağlayacaktır.”

Bu tuhaf görüntüye, akrabalardan ve şahinlerden başka tanıklık edecek hiç kimse yoktu. İki yolcu, küçük saf çocuk ve cesur, kuvvetli fakat, ölmek üzere olan adam, dar şalın üzerinde yan yana diz çöktüler. Dolgun yüzlü kızla açlıktan zayıf düşmüş, sivri yüzlü adam, bulutsuz gökyüzüne doğru başlarını kaldırarak karşı karşıya oldukları yüce Tanrıya yürekten yakardılar: İki ses - biri ince ve net, diğeri derin ve sert - bir olmuş merhametli ve bağışlayıcı Tanrıya yakarıyordu. Dua bittikten sonra çocuk uyuya kalıp da başını koruyucusunun geniş göğsüne yaslayana kadar, iri kaya parçasının gölgesinde oturdular. Adam, bir süre kızın uyuyuşunu seyretti ama doğa kanunu, ondan daha güçlü çıktı. Üç gün üç gecedir ne dinlenmiş ne de uyumuştu. Göz kapakları yavaşça yorgun gözlerinin üzerine kapandı ve başı yavaş yavaş düşmeye başladı, ta ki uzun sakalları, kızın altın rengindeki saçlarına değene dek. İkisi de derin ve rüyasız bir uykuya daldılar.

Adam, yarım saat daha uyanık kalsaydı, tuhaf bir manzarayla karşılaşacaktı. Alkali ovasının en uç noktasında, ilkin çok hafif ve uzaktaki sisten zor ayırt edilebilen fakat gittikçe yükselerek ve büyüyerek bir bulutu andıran bir toz bulutu yükseldi. Gittikçe büyümesinden, bu bulutun ancak çok

sayıda hareket halindeki varlıklar tarafından çıkartılabileceği kesinlik kazandı. Daha verimli bir yerde, iyi bir gözlemci, kendisine doğru gelenlerin bu çayırlıklarda otlanan bizon sürüleri olduğu sonucuna varırdı. Böylesine kıraç topraklarda, böyle bir şey elbette imkânsızdı. Toz bulutu, yolunu kaybetmiş adamla kızın bulundukları tepeye yaklaştıkça, sis perdesinin ardından tentelerle örtülü atlı arabalar ve silâhlı adamların figürleri görülmeye başlandı ve bu toz bulutunun, Batıya yolculuk eden büyük bir kervana ait olduğu ortaya çıktı. Ama ne kervandı! Kervanın, ne başı belliydi ne de sonu. Muazzam ovada atlı arabalardan, atlılardan ve yayalardan oluşan uzun bir kervan yol alıyordu. Yüklerinin altında sendeleyerek yürüyen sayısız kadın ve yük arabalarının yanında giden ya da beyaz tentelerin ardından bakan bir sürü çocuk vardı. Bu, kesinlikle normal bir göçmen kervanı değil, hayat şartlarının zorluğu nedeniyle kendilerine, yerleşecek yeni bir yer aramak zorunda kalan insanların kafilesiydi. Tekerleklerin gıcırtısının ve atların kişnemelerinin yanı sıra bu geniş insan kitlesinden, birbirinden ayırt edilemeyen konuşmalar ve gürültüler yükseliyordu. Çok gürültülü bir kafileydi ama çıkardıkları gürültü, tepelerindeki iki yorgun yolcuyu uyandırmaya yetmemişti.

Kervanın başında, eğreti dikimli kasvetli giysiler giyen, sert yüzlü ve tüfekli, yaklaşık yirmi adam gidiyordu. Kayalığın dibine vardıklarında durdular ve kendi aralarında kısa bir konuşma yaptılar.

“Kuyular sağda, kardeşlerim,” dedi kalın dudaklı, düzgün tıraşlı, saçları kırlaşmış bir adam.

“Sierra Blanco’nun sağına doğru yol alalım - böylece Rio Grande’ye varırız,” dedi bir başkası.

“Su için endişelenmeyin,” diye bağırdı bir üçüncüsü. “Suyu taşlardan çıkartan Tanrı, seçilmiş insanlarını yüzüstü bırakmayacaktır.”

“Amin! Amin!” diye karşılık verdi etrafındakiler.

Tam, yolculuklarına devam etmek üzereydiler ki içlerindeki en genç ve keskin gözlülerden biri bağırarak, tepelerindeki sarp kayalığı işaret etti. Kayalığın dibindeki gri taşların ardından güneş ışınlarının vurduğu, metalik bir şey parlıyor atların dizginlerinin çekildiği ve tüfeklerin taşıma kayışlarından çıkarıldığı görüldü; bu sırada, ön tarafa destek vermek için

başka atlılar da dörtnala koşturarak geldiler. “Kızılderililer” sözü, ağızdan ağıza dolaşıyordu.

“Burada hiçbir Kızılderili olamaz,” dedi liderlerine benzeyen yaşlıca bir adam. “Pawneeleri’in topraklarından çıktık ve büyük dağları aşana kadar da başka bir Kızılderili kabilesiyle karşılaşmayacağız.”

“İsterseniz çıkıp bir göz atayım, Stangerson Kardeş,” dedi içlerinden biri.

“Ben de,” “Ben de,” diye bağırdı bir düzine adam.

“Atlarınızı aşağıda bırakın, biz sizi burada bekleriz,” diye cevap verdi yaşlı adam. Gençler, bir dakika bile kaybetmeden atlarından inip meraklarını çeken nesneye giden sarp yokuştan yukarı çıkmaya başladılar. Deneyimli izcilerin kararlılığıyla ve maharetiyle sessizce ve çabucak ilerlediler. Aşağıdan bakanlar ufuk çizgisinde birer nokta olarak kaybolana kadar kayadan kayaya atlamalarını izlediler. Tehlikeyi haber veren genç, kayalığa çıkanlara öncülük ediyordu. Peşinden gelenler, onun heyecana kapılmış gibi ellerini kaldırdığını gördüler ve yanına geldiklerinde gördükleri manzara karşısında onlar da şaşkına döndüler.

Çıplak tepenin üzerindeki platoda tek başına kocaman bir kaya parçası duruyordu ve bu kaya parçasının dibinde uzun sakallı, uzun boylu ve sert yüz hatlarına sahip ama oldukça zayıf bir adam yatıyordu. Yüzündeki yorgun ifade ve düzenli nefes alıp vermesi çoktandır uyuduğuna işaretti. Yanında yatan küçük bir kız çocuğu, kollarını onun boynuna dolamış ve başını göğsüne yaslamıştı. Ayrık dudaklarının arasından düzgün, kar beyazı gibi dişleri görünüyordu ve çocuksu yüzüne neşeli bir gülümseme hakimdi. Beyaz çorapları ve parlak kopçalı zarif ayakkabıları içinde görünen küçük beyaz dolgun bacakları, yol arkadaşının açlıktan bir deri bir kemik haline tezat oluşturuyordu. Bu tuhaf çiftin tepesindeki kayanın bir çıkıntısına konmuş heybetli üç şahin, yeni gelenleri görür görmez hüsran çığlıkları attılar ve kızgın bir şekilde kanat çırparak uzaklaştılar.

Kötü niyetli kuşların çığlıkları, adamla çocuğu uyandırdı, şaşkınlıkla gökyüzüne baktılar. Adam ayağa kalkıp uyku galip geldiği zaman ıssızken, şimdi çok sayıda insan ve hayvanla dolup taşan ovaya baktı. Ovaya bakarken gördüklerine inanamadı ve kemikli elini gözüne siper etti.

“Sanırım, serap dedikleri bu olsa gerek,” diye mırıldandı. Çocuk yanı

başında durmuş, ceketinin eteğini tutuyordu, hiçbir şey söylemedi ama çevresine büyük bir şaşkınlıkla baktı; çocukluğun verdiği o merak dolu bakışla.

Kurtarma gurubu, gördüklerinin serap olmadığına, yolunu kaybetmiş adamla kızı hemen ikna etti. Kurtarıcılardan biri, küçük kızı kavradığı gibi omzuna oturttu, diğer iki kişi de açlıktan zayıf düşmüş adamın koluna girip ona, aşağıya kadar inmesi için, yardım ettiler.

“Adım John Ferrier,” dedi yolcu; “Yirmi bir kişiden geriye yalnızca ben ve bu küçük kız kaldık. Geri kalanların hepsi açlıktan ve susuzluktan güneyde öldü.”

“Kız, senin çocuğun mu?” diye sordu biri.

“Sanırım, artık benim,” diye cevap verdi. “O, artık benim kızım çünkü onun, hayatını kurtardım. Bu günden sonra adı Lucy Ferrier. Sizler de kimsiniz?” diye sözlerine devam etti, güneşten yanmış, iri yarı kurtarıcılarına bakarak; “Sayınız çok fazla gözüküyor.”

“Hemen hemen on bin kişiyiz;” dedi genç adamlardan biri; “Bizler, Tanrının zulme uğramış çocuklarıyız - Melek Merona’nın seçilmiş çocukları.”

“Bu meleğin adını hiç duymadım,” dedi yolcu. “Ama onun kutsal saadetine eren çok insan varmış meğer dünyada!”

“Kutsal şeylerle alay etmeyin,” dedi bir başkası sert bir şekilde. “Palmyra’da kutsal Joseph Smith’e verilen, dövülmüş altın levhalara, Mısır harfleriyle yazılmış olan o kutsal yazılara inanıyoruz. Tapınağımızı kurduğumuz Illinois Eyaletine bağlı Nauvoo’dan geliyoruz. Çölün kalbinde bile olsa, kötü insanlardan ve tanrısızlardan kaçıp sığınacak bir yer arıyoruz.”

Nauvoo adı, John Ferrier’in aklına bazı şeyler getirdi. “Anlıyorum,” dedi; “Sizler Mormon’larsınız.”

“Bizler Mormon’larız,” diye hep bir ağızdan cevapladı oradakiler.

“Peki nereye gidiyorsunuz?”

“Bilmiyoruz. Tanrının eli, Peygamberimize yardım ederek bizlere yol

gösteriyor. Onun karşısına çıkmalısınız. Sizinle ne yapacağımıza o karar verecektir.”

Bu sırada, tepenin eteklerine varmışlar ve çevrelerini bir hacı kalabalığı sarmıştı - soluk yüzlü, uysal bakışlı kadınlardan; güçlü, şen çocuklardan ve ciddi, sıkıntılı erkeklerden oluşan bir kalabalık. Yabancılardan birinin küçük bir kız çocuğu olduğunu, diğerinin de perişanlığını görünce, şaşkınlık ve teselli dolu sözler yükseldi. Büyüklüğü, aşırı süslülüğü ve güzelliğiyle göze çarpan bir arabaya varana kadar yabancılara yol gösteren Mormon, hiç durmadan yoluna devam etti, peşlerinden kalabalık bir Mormon kitlesi takip ediyordu. Diğer arabalara iki ya da en çok dört at bağlanırken, bu arabaya altı at bağlanmıştı. Sürücünün yanında otuzundan fazla göstermeyen bir adam oturuyordu ama tavırları ve yüzündeki kararlı ifade, onun bir lider olduğuna işaret ediyordu. Siyah ciltli bir kitap okuyordu. Kalabalığın yaklaştığını görünce, kitabı bir kenara koydu ve olup bitenleri anlatan Mormon’u dikkatle dinledi. Ardından, yolunu kaybetmiş adamla kıza döndü.

“Sizi yanımıza alırsak,” dedi ciddi bir şekilde, “ Ancak, bizim inancımıza bağlı inananlar olursanız alabiliriz sizleri. Sürümüzde hiçbir kemirici kurda yer yoktur. Bu vahşi doğada sizlerden geriye kemiklerinizin kalmasını istemiyorsanız, meyveyi çürüten o küçük kurtlardan olmadığınızı zamanla kanıtlamalısınız. Bu şartlar altında bizimle gelecek misiniz?”

“Sanırım, şartınız ne olursa olsun sizinle geleceğiz,” dedi Ferrier, bu sözü öyle üstüne basarak söyledi ki ağırbaşlı yaşlılar bile, gülmekten kendilerini alamadılar. Yalnızca lider, o sert ve etkili ifadesini korudu.

“Onu götürün, Stangerson Kardeş,” dedi, “Ona, ve çocuğa yiyecek ve içecek verin. Ona kutsal inançlarımızı öğretmek de sizin göreviniz olsun. Çok zaman kaybettik. İleri. Zion’a,[38] ileri!”

“Zion’a ileri!” diye bağırdı mormon kalabalığı; bu sözler, kervan boyunca dalgalanıp çok uzaklarda bir mırıltı olarak kaybolana kadar ağızdan ağıza dolaştı. Kırbaçların şaklamasıyla ve tekerleklerin gıcırtısıyla, büyük arabalar harekete geçtiler ve çok geçmeden tüm kervan bir kez daha yola koyuldu. Yolda rastladıkları adamla kıza bakmakla görevlendirilen Yaşlı adam, onları, bir şeyler yiyip içmeleri için arabasına götürdü.

“Burada kalacaksınız,” dedi. “Birkaç gün içinde bitkinliğinizden eser

kalmaz. Bu sırada, şu andan itibaren sonsuza dek bizim dinimizdensiniz. Brigham Young böyle buyurdu ve Tanrının sesi olan Joseph Smith'in sesiyle konuştu."

İKİNCİ BÖLÜM

UTAH ÇİÇEĞİ

Sığınacakları son yere gelmeden önce, göçmen Mormonların başından geçenleri ve yaşadıkları sıkıntıları anlatmanın yeri değil. Mississippi kıyılarından kayalık dağların batı yamaçlarına kadar, tarihte eşi benzeri görülmemiş bir kararlılıkla mücadele vermişlerdi. Vahşi insanlar, vahşi hayvanlar, açlık, susuzluk, yorgunluk ve hastalıklar - doğanın önlerine çıkarabileceği her tür engel - Anglo-Sakson direnciyle alt edilmişti. Fakat uzun süren yolculuk ve artan korkular, içlerinde en güçlü olanların bile yüreklerini hoplatmıştı. Güneşin yakıp kavurduğu, geniş Utah Vadisi'ni gördüklerinde ve liderlerinin ağzından, buranın vaat edilmiş topraklar olduğunu ve bu bakir toprakların sonsuza dek onlara ait olduğunu duyduklarında hepsi diz çöküp dua ettiler.

Young, çok geçmeden yetenekli bir idareci ve kararlı bir lider olduğunu kanıtladı. Gelecekte kurulacak olan şehrin haritaları çizildi ve plânları yapıldı. Çevredeki tüm çiftlik alanları her bireyin durumuna göre eşit olarak bölünüp paylaştırıldı. Esnaf ticarete koyuldu, işçi de işine. Kasabadaki sokaklar ve meydanlar, adeta bir sihirle bir anda ortaya çıktılar. Tarlaların etrafı ağaçlarla ya da çalılarla çevriliyor, tohumlar ekiliyor ve tarlalar sürülüyordu, ta ki ertesi yaz tüm tarlalar altın sarısı buğdaylarla dolup taşana dek. Bu tuhaf yerleşmede her şey hızla gelişti. Her şeyden önemlisi, kasabanın merkezindeki büyük tapınak gittikçe büyüdü ve yüksekliği arttı. Günün ağarmasından akşamın alacakaranlığına kadar, çekicin takırtısı ve testerenin sesi, göçmenlerin, kendilerini birçok tehlikeden sağ salim kurtulmalarını sağlayan Tanrıları için diktikleri anıttan eksik olmadı.

John Ferrier ve onunla aynı kaderi paylaşıp, evlât edindiği küçük kız, bu büyük hac yolculuğunun sonuna kadar Mormon'lara eşlik ettiler. Küçük Lucy Ferrier, Yaşlı Stangerson'un arabasında oldukça mutlu bir şekilde, tüm zorluklara göğüs germiş, Mormon'un üç karısı ve on iki yaşındaki inatçı oğluyla yolculuğu geçirmişti. Lucy, annesinin ölümüyle yaşadığı şoktan sonra, kendine gelerek, çocukluğun da verdiği esneklikle, kadınlarla arkadaş

oldu ve tenteyle örtülü, hareket eden evindeki yeni yaşantısına kendini alıştırdı. Bu sırada, tamamen iyileşen John Ferrier de faydalı bir rehber ve yorulmak bilmez bir avcı olarak değer kazanmıştı. Yeni arkadaşlarının saygısını o kadar çabuk kazandı ki, yolculuklarının sonuna vardıklarında bizzat Young'ın, başlıca dört yardımcısının, Yaşlı Stangerson, Kemball'ın, Johnston'un ve Drebber'ın da onayıyla, kendisine herhangi bir göçmen kadar büyük ve verimli bir arazi parçası verilmesinde karar kılındı.

John Ferrier kazandığı arazide kendine, ilerleyen yıllarda yapılan birçok eklemeyle bir villa kadar büyüyecek olan, kütükten, dayanıklı bir kulübe yaptı. Pratik zekâlı, alışverişlerinde gözü açık ve hünerli elleri olan bir adamdı. Kuvvetli yaratılışı, sabahtan akşama kadar toprağı ıslah edip sürmesine imkân sağlıyordu. Böylece, çiftliği ve sahip olduğu her şey, fazlasıyla zenginleşti. İlk üç yıl içinde komşularından biraz daha varlıklıydı, altıncı yıla gelindiğinde zengin olmuştu ve on ikinci yıla gelindiğinde Salt Lake'de, zenginlikte onunla boy ölçüşecek ancak üç beş insan vardı. Koca kasabada ve tüm eyalette, John Ferrier adını duymayan hiç kimse kalmamıştı.

Ferrier, dostlarıyla uyum içindeydi, hiç kimseyi rahatsız etmiyordu. Yalnız, dindaşlarını, hassas oldukları bir tek konuda rahatsız edebilirdi. Arkadaşlarının ısrarlarına karşın, hiçbir tartışma ya da onu ikna etmeye yönelik konuşmalar, kendisini birkaç kadınla birden evlenmeye ikna edemiyordu. Bunu inatla reddetmesi için hiçbir sebep göstermiyordu ama, bu kararlılığına azimle ve inatla bağlı kalması, onu zor duruma sokuyordu. Sonradan, zorunlu kaldığı için girdiği dine karşı kayıtsız kaldığı için, kendisini suçlayanlar vardı, bazıları da gözünü para hırsının bürüdüğünü ve elinde olmadan masraflarının arttığını ya da cimriliği yüzünden evlenmediğini iddia ediyordu. Diğerleri de eski bir aşk ilişkisinden, Atlantik'in kıyısında, onun özlemiyle yanıp tutuşan bir kadından söz ediyorlardı. Her ne sebeple olursa olsun Ferrier bekâr kaldı. Diğer her yönden, bu yeni yerleşimin tüm kurallarına ayak uydurdu ve dinsel inançlarına sadık, adımlarını doğru atan bir adam olarak ün kazandı.

Lucy Ferrier, kütükten yapılmış kulübede büyüdü ve babasına, giriştiği işlerde yardım etti. Dağların insanın içine işleyen havası ve çam ağaçlarının güzel kokusu, küçük kız için bir dadının ve annenin yerini aldı. Takip eden yıllar boyunca boyu uzadı ve biraz daha güçlendi, yanakları daha da pembeleşti ve adımlarını daha bir sağlam atmaya başladı. Yoldan geçerken

Ferrier’in çiftliğine uğrayan birçok yolcu, buğday tarlalarındaki kıvrak, genç kız figürünü izlediklerinde ya da onunla, babasının kısrağına binerken karşılaştıklarında, gerçek bir Batılı çocuğun, becerisiyle ve zerafetiyle her şeyin üstesinden geldiğini görerek, uzun zamandan beri unutmuş oldukları birçok düşüncenin zihinlerinde canlandığını hissediyorlardı. Böylece tomurcuk çiçek açtı ve babasının, en zengin çiftçilerden biri olduğu sene, Pasifik boyunca rastlanabilecek en güzel Amerikalı kızlardan biri olup çıkmıştı.

Fakat kızının gelişip çok güzel bir kız olduğunu ilk fark eden babası olmadı. Zaten genellikle böyle olur. Bu gizemli değişim, zamanla ölçülemeyecek kadar gizlice ve yavaş yavaş olur. Genç kız, bir ses tonu ya da bir elin dokunuşuyla heyecandan içi içine sığmayacak hale gelene kadar, kendini hiç tanıyamaz ve korkuyla karışık bir gururla, içinde yeni ve daha büyük bir doğanın doğduğuna inanır. O günü hatırlayamayan ve yeni bir hayatın müjdecisi o küçük olayı unutan pek az kadın vardır. Lucy Ferrier’e gelince, ilerde kaderini ve beraberinde birçok şeyi etkileyecek olan bu durum, kendisi için oldukça ciddiydi.

* * *

Sıcak bir Haziran sabahıydı ve Ahir Zaman Azizleri, kovanlarını kendilerine amblem olarak seçen, arılar kadar meşguldüler. Tarlalarda ve sokaklarda insanlar harıl harıl çalışıyordu. California’da altın arayıcılığı salgını baş gösterdiğinden ve kara yolu, Seçilmişlerin şehrinden geçtiği için anayol boyunca katırlar, sırtlarındaki ağır yüklerle, uzun sıralar oluşturmuştu, hepsi de batıya gidiyordu. Uçsuz bucaksız otlaklarından koyunlarını ve öküzlerini getirenler ve bitmez tükenmez yolculukları sonucunda atları kadar yorgunluktan bitkin düşmüş göçmenler vardı. Tüm bu karmakarışık kalabalığın arasında, hünerli bir binicinin ustaca at sürüşüyle Lucy Ferrier, dört nala at koşturuyordu. Güzel yüzü, yaptığı egzersiz sonucu kıpkırmızı kalmıştı ve uzun, parlak saçları, arkasından uçuşarak havada dalgalanıyordu. Kasabadaki babası, onu bir iş için çağırmıştı ve önceden de birçok kez yaptığı gibi, gençliğin verdiği tüm korkusuzlukla ve yalnızca verilen işi nasıl yerine getireceğini düşünerek atını dörtnala sürüyordu. Uzun ve zorlu bir yolculuğa çıkmış olan kervanlardaki erkekler, onu hayranlıkla izlediler ve hayvan derisinden yapılmış giysileri içindeki Kızılderililer bile, solgun yüzlü genç kızın güzelliğine hayran hayran bakarken, o her zamanki kolay heyecana kapılmama özelliklerini yitirdiler.

Kasabanın civarına vardığında, düzlüklerden gelen vahşi bakışlı altı adamın sürdüğü büyük bir hayvan sürüsünün yolu tıkadığını gördü. Atını sabırsızlıkla aralık gördüğü bir yere sürerek bu engeli aşmayı denedi. Aralıktan daha yeni geçiyordu ki hayvanlar arkasından iyice yaklaştılar ve kendini sel gibi üzerine gelen vahşi gözlü, uzun boynuzlu boğaların tam ortasında buldu. Sığırlarla uğraşmaya alışkın olduğundan, bu durum karşısında paniğe düşmedi ve sürüyü yarabilme umuduyla, atını ayakta tutabilmek için her yolu denedi. Fakat, boğalardan birinin boynuzu kazara ya da kasten kısrağın böğrüne geldi ve hayvancağız delirecek kadar ürktü ve canının da yanmasıyla, bir anda şaha kalkıp öfkeyle kişneyerek en usta sürücüyü bile üzerinden atacak gibi zıplayıp havaya sıçramaya başladı. Durum, çok tehlikeli bir hâl almıştı. Ürkmüş at, her ileri atıldığında, hayvanların boynuzlarıyla karşı karşıya geliyordu ve bu durum, onu delirtiyordu. Kızın tek yapabildiği, eğerinin üzerinde kalabilmekti ama, eğerinden yanlışlıkla kayıp düşmesi demek, hantal ve ürkmüş hayvanların toynakları altında korkunç bir şekilde ölmesi demekti. Aniden ortaya çıkan güç durumlara alışkın olmadığı için, başı dönmeye başladı ve dizgini tutan elleri gevşemeye başladı. Yükselen toz bulutundan ve mücadele eden hayvanların kaldırdığı toz yüzünden, çaresizlik içinde tüm çabalarını bir kenara bırakacaktı ki, yanı başında duyduğu kibar sesli, birisinin imdadına yetiştiğini anladı. Aynı anda, kuvvetli bir el, ürkmüş atı, kalın yularından yakaladı ve sürünün arasında yol açarak, onu, sürünün dışına çıkardı.

“Umarım canınız yanmadı, bayan,” dedi kurtarıcısı saygıyla.

Adamın karanlık, korkunç yüzüne baktı ve anlamsızca güldü. “Çok korktum,” dedi safça; “Atım Poncho’nun bu kadar çok boğayı bir arada görünce ürkeceği kimin aklına gelirdi ki?”

“Tanrıya şükürler olsun ki eğerinizden düşmediniz,” dedi adam içtenlikle. Uzun boylu, vahşi görünüşlü, güçlü bir demir kırı ata binmiş ve bir omzuna uzun bir tüfek asmış, avcıların giydiği türden kaba giysiler giymiş bir adamdı. “Sanırım John Ferrier’in kızısınız,” dedi; “ Sizi daha önce, onun evinden çıkıp ata bindiğinizi gördüm. Onu görünce, St. Louis’li Jefferson Hopes’u hatırlayıp hatırlamadığını sorun. Tabii kendisi aynı Ferrier’se, bilin ki o ve babam çok sıkı dostlardır.”

“Gelip kendiniz sorsaydınız daha iyi olmaz mıydı?” diye cevap verdi alçak

gönüllülükle.

Genç adam, bu öneriye sevinmiş görünüyordu ve gözleri neşeyle parıldadı. “Dediğiniz gibi yapacağım,” dedi; “İki aydır dağlardaydık, onun için kıyafetim hiç uygun değil. Gidip kıyafetimi değiştirmem gerekecek.”

“Size teşekkür etmesi için onun da benim de çok iyi bir sebebimiz var,” diye cevap verdi kız. “Babam beni çok sever. O boğaların altında kalıp ölseydim hiçbir zaman kedini toparlayamazdı; çok üzülürdü.”

“Ben de çok üzülürdüm,” dedi avcı kılıklı adam.

“Sizi! Bunun sizi pek ilgilendireceğini sanmıyorum. Hem, sizi daha tanımıyoruz bile.”

Bu söz üzerine, genç avcının karanlık yüzüne öyle sıkıntılı bir ifade geldi. Bunun üzerine Lucy Ferrier yüksek sesle güldü.

“Öyle demek istemedim,” dedi; “Elbette, artık dostumuzsunuz. Bize mutlaka uğramalısınız. Şimdi yola çıkmalıyım yoksa babam iş verirken, bana bir daha hiç güvenmeyecek. Hoşça kalın!”

“Güle güle,” diye cevap verdi, geniş şapkasını kaldırıp, Lucy’nin küçük elini sıktıktan sonra. Kısrağını geri çevirip hayvanı kamçılayıp, sonra arkasından bir toz bulutu kaldırarak, ok gibi geniş yoldan aşağı ilerledi.

Genç Jefferson Hope, sıkıntılı ve suskun bir şekilde arkadaşlarıyla birlikte at sürmeye devam etti. Birlikte Nevada Dağlarında gümüş aramış, keşfettikleri maden damarlarını işletmek için yeterli parayı bulmak umuduyla, Salt Lake’e geri dönüyorlardı. Lucy Ferrier’le bu ani tanışması, düşüncelerini başka bir yöne kaydırana kadar, madenciliğe diğer herkes kadar meraklıydı. Sierra’nın esintilerini andıran, içi dışı bir, sağlıklı ve güzel genç kızın görüntüsü, kor gibi yanan, ehlileştirilmemiş kalbinin en derin köşelerinde büyük bir heyecan uyandırmıştı. Kız gözden kaybolunca, hayatında yeni bir dönüm noktasına geldiğini anladı. Ne gümüş spekülasyonlarının ne de başka herhangi bir sorunun, aklını başından alan bu yeni sorun karşısında hiçbir önemi yoktu. Kalbinde doğan aşk, bir erkeğin ani ve değişebilir bir hayali değil, güçlü iradeli ve asi huylu bir adamın vahşi tutkusuydu. Giriştiği her işte başarılı olmaya alışmıştı. Çabası ve azmi başarılı olmasına yardım ederse, bu işte de hayâl kırıklığına uğramayacağına

yürekten inanıyordu

O gece ve daha sonraki birçok gece John Ferrier'i ziyaret etti, ta ki çiftlik evinde herkes tarafından tanınana dek. Vadiye tıkılmış kalmış ve kendini işine vermiş olan John Ferrier, son on iki yıl boyunca dünyadaki son gelişmelerden habersiz kalmıştı. Fakat, meydana gelen yenilikleri, Jefferson'dan öğrendi. Jefferson Hope her şeyi, John'u olduğu kadar Lucy'i de ilgilendirecek bir şekilde anlatıyordu. California'da rehberlik yapmıştı. Barış ve bereket zamanında kazanılan ve kaybedilen birçok servetin hikâyesini anlattı. İzcilik, avcılık, gümüş arayıcılığı ve kovboyluk da yapmıştı. Heyecanlı maceralar neredeyse, Jefferson Hope da onların peşini takip etmişti. Çok geçmeden, Jefferson, yaşlı adamın sık sık erdemlerinden söz ettiği, oğlu gibi sevdiğini söylediği en gözde adamlarından biri oldu. Diğer yandan, Lucy de genç adamı sevmeye başlamıştı. Ferrier belki bu sevginin farkında değildi ama, bu durum Jefferson'un gözünden kaçmıyordu.

* * *

Jefferson Hope, bir yaz akşamı, atını dört nala koşturarak geldi ve atını girişte durdurdu. Lucy kapıdaydı, onu karşılamak için aşağı inmişti. Atın dizginlerini çite doladı ve bahçedeki dar yoldan yürümeye başladı.

"Burada ki işlerimi bitirdim, şimdilik gidiyorum. Lucy," dedi kızın ellerini tutup şefkatle yüzüne bakarak; "Senden benimle hemen gelmeni istemeyeceğim ama, buraya geri döndüğümde benimle gelmek için hazır olacak mısın?"

"Peki bu ne zaman olacak?" diye sordu Lucy, yüzü kızarıp, başını önüne eğerek.

"Dışarıda iki ay geçireceğim. Sonra gelip seni alacağım, sevgilim. Aramıza hiçbir engel giremez."

"Peki ya babam?" diye sordu.

"Bu madenleri düzgün bir şekilde işlettiğim taktirde baban da kararımızı onayladı. Bu konuda hiçbir endişem yok."

"Oh, pekâlâ; babam ve sen her şeyi ayarladıysanız söylenecek hiçbir şey kalmamış demektir," diye fısıldadı, yanağını, Jefferson'un geniş göğsüne dayamış bir şekilde.

Jefferson sevinçle, “Tanrıya şükürler olsun!” dedi kısık sesle ve eğilip Lucy’i öptü. “Her şey yolunda öyleyse. Beni kanyonda bekliyorlar. Hoşça kal sevgilim - hoşça kal. İki ay sonra görüşeceğiz.”

Konuşurken kızdan kendini çekti ve atına atlayıp arkasına bile bakmadan dörtnala uzaklaşmaya başladı. Sanki geride bıraktıklarına son bir kez baksa her şeyin altüst olacağından korkuyordu. Lucy, gözden kaybolana kadar Hope’un arkasından baktı. Ardından, Utah’ın en mutlu kızı olarak evine geri döndü.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

JOHN FERRIER,

PEYGAMBERLE KONUŞUYOR

Jefferson Hope ve arkadaşları Salt Lake'den ayrılalı üç hafta olmuştu. Genç adamın dönüşünü ve evlât edindiği kızını yakında kaybedeceğini düşündükçe, John Ferrier'in yüreği sızlıyordu. Ama kızının parıltılı ve mutlu yüzü, durumu kabullenmesine herhangi bir sözden daha çok yardımcı oluyordu. Kararlı yüreğinin derinliklerinde, hiçbir zaman için, kızının bir Mormon'la evlenmesine kendisini hiçbir şeyin ikna edemeyeceğine inanmıştı. Böyle bir evliliğin utanç verici ve yüz karası bir evlilik olacağını düşünüyordu. Mormon doktrinleri ılımlı olarak ne düşünürse düşünsün, bir tek bu konuda esnek değildi. Fakat, ağzını sıkı tutmak zorundaydı çünkü o günlerde Azizlerin Topraklarında geleneklere karşı, herhangi bir düşünceyi dile getirmek tehlikeliydi.

Evet, tehlikeliydi - o kadar tehlikeliydi ki en azizler bile yanlış anlaşılır ve bundan dolayı cezalandırılırız korkusuyla, bazı düşüncelerini ancak fısıldayarak ifade edebiliyorlardı. Bir zamanlar, zulme uğrayan kurbanlar, şimdi birer zulmedici olup çıkmışlardı, hem de o güne kadar gelmiş geçmiş en büyük zulmediciler olmuşlardı. Ne Sevilla Engizisyonu, ne Alman Vehmgericht'i, ne de İtalya'daki Gizli Örgütler, Utah Eyaletini gölgede bırakacak kadar korkunç düşünceler üretebilmişlerdi.

Gizliliği ve sahip olduğu gizemi, bu örgütü iki misli korkunç hale getirmişti. Örgütün her şeyden haberdar olduğu ve her şeye gücünün yettiği söyleniyordu fakat bunun kanıtı ne duyulmuş ne de görülmüştü. Mormon kilisesine karşı çıkanlar yok olmuştu ve hiç kimse, bu insanların nereye kaybolduklarını ya da başlarına neler geldiğini bilmiyordu. Karısı ve çocukları eve dönüşünü bekliyorlardı ama baba hiçbir zaman gizli rahiplerin boyunduruğu altında, başından geçenleri anlatmak için geri dönemiyordu. Zaten istese de geri dönemezdi, çünkü yok ediliyordu. Cüretkar bir söz ya da düşüncesiz bir hareket, yok edilmeyle cezalandırılıyordu ve hiç kimse, kendilerine hükmeden bu gücün doğasının ne olduğunu bilmiyordu.

İnsanların, yürürken duydukları korkudan ürpermelerine, bu vahşi doğanın göbeğinde bile canlarını sıkan şüphelerine şaşmamak gerekirdi.

Önceleri, bu karanlık ve korkunç güç, yalnızca Mormon inancını kabul ettikten sonra dinden çıkmayı dileyen ya da sapan insanları cezalandırmak için kullanılıyordu. Fakat, çok geçmeden, bu gücün kullanım alanı genişledi. Yetişkin kadınlar gittikçe azalıyordu ve kadın nüfusunun azalmasıyla, poligami[39] hiçbir anlamı olmayan bir doktrin olup çıkmıştı. Tuhaf söylentiler yayılmaya başlanmıştı - Kızılderililerin asla görülmedikleri bölgelerde, öldürülen göçmenler ve talan edilen kamplar hakkında söylentiler yayılıyordu. Yaşlıların haremlerinde yeni kadınlar beliriyordu - bunlar, bitkin düşüp ağlayarak, yüzlerinde tarif edilemez bir korkunun izlerini taşıyan kadınlardı. Geç kalmış yolcular, dağlardaki silâhlı, maskeli, sinsi, sessiz ve karanlıkta gizlice saldıran çetelerden bahsediyorlardı. Bu hikâyeler ve söylentiler, zamanla daha fazla gerçeklik ve şekil kazanmaya başladılar ve en sonunda bu çeteler, bir ad kazandılar. Batının ıssız çiftliklerinde bugün bile, Danite Çetesi ya da İntikam Melekleri, uğursuz ve kötülük getiren adlar olarak hatırlanır.

Örgüt hakkında daha çok bilgiye sahip olmak, korkunç sonuçlara yol açarak, insanların zihinlerine yerleşmiş olan korkuyu azaltacağına, daha da arttırdı. Hiç kimse, bu acımasız örgüte kimlerin mensup olduğunu bilmiyordu. Din adı altında işlenen bu kanlı ve vahşet dolu cinayetlere katılanların adları, büyük bir gizlilikle saklı tutuluyordu. Peygamber ve onun kurduğu örgüt hakkında şüpheli en ufak bir söz söyleyen kimse, o günün gecesinde ya öldürülüyor ya da kendisi içindeyken, evinin ateşe verilmiş olduğu görülüyordu. İşte bu yüzden herkes birbirinden korkuyor ve yüreğindekilerin hiçbirini dile getiremiyordu.

* * *

Güzel bir sabah, John Ferrier buğday tarlalarına gitmek için yola koyulacaktı ki, dış yani bahçe kapısının mandalının tıkırtısını duydu. Kapının mandalını açanın kim olduğunu anlamak için pencereden bakmasıyla orta yaşlı, iri yarı bir adamın patikadan geldiğini gördü. Yüreği ağzına geldi çünkü gelen, liderleri Peter Young'un ta kendisiydi. Tüm benliğini korku sardı çünkü, böyle bir ziyaretin kendisi için pek hayırlı olmayacağını biliyordu - Ferrier, Mormon liderini karşılamak için kapıya koştu. Young, Ferrier'in selâmlarını soğuk bir şekilde karşıladı ve yüzünde ciddi bir ifadeyle

oturma odasına kadar Ferrier'i takip etti.

Kendine bir sandalye alıp çiftçiye sert bir ifadeyle, açık renk kirpiklerinin altından bakarak, "Ferrier Kardeş" dedi, "Gerçek inananlar, seninle iyi dost oldular. Seni çölde açlıktan ölürken yanımıza aldık, seninle yemeğimizi paylaşıp Seçilmiş vadiye sağ salim varmanı sağlayarak sana topraklarımızdan iyi bir pay verdik ve bizim korumamız altında servetinin genişlemesine izin verdik. Öyle değil mi?"

"Öyle," diye cevapladı John Ferrier.

"Tüm bunlara karşılık, senden tek bir isteğimiz vardı: o da, gerçek inancı benimsemen ve bu inancın gerektirdiklerine her anlamda ayak uydurman. İsteğimizi yerine getireceğine söz verdin ama hakkında söylenenler doğruysa, sen dininin gereklerini ihmâl ediyormuşsun."

"Peki inancımı nasıl ihmâl ediyormuşum?" diye sordu Ferrier, itiraz edercesine ellerini havaya kaldırarak. "Ortak bütçeye para mı ayırmadım? Tapınaktaki ayinlere mi katılmadım? Yoksa - ?"

"Karıların nerede?" diye sordu Young, çevresine bakınarak. "Çağır da onlara bir merhaba diyeyim."

"Evlenmediğim doğru," dedi Ferrier. "Ama çok az kadın vardı ve evlenmek için benden daha haklı sebepleri olan birçok erkek vardı. Yalnız bir adam değilim: İsteklerime karşılık veren bir kızım var."

"Seninle konuşmak istememin sebebi de kızın," dedi Mormon'ların lideri. "Kızın, adeta bir Utah Çiçeği olup çıktı ve bu topraklarda, yüksek bir konuma sahip pek çok insanın gözüne girdi."

John Ferrier içinden bir ah çekti.

"Kızın hakkında inanmak istemeyeceğim haberler duydum - bir maceraya gönlünü kaptırdığı yolunda haberler. Sanırım bunlar, çok konuşan insanların uydurması olmalı. Azizlik mertebesine ermiş Joseph Smith'in kanunundaki on üçüncü kural nedir? 'İnancı gerçek her genç kızın, seçilmişlerden biriyle evlenmesi gerekir, eğer kız bir yabancıyla evlenirse, büyük bir günah işlemiş olur.' Durum böyleyken, kızın bu kuralı çiğnerse, kurala uyulmasını sağlamadığın için, cezalandırılman kaçınılmazdır."

John Ferrier, hiç cevap vermedi, kamçısıyla sinirli bir şekilde oynuyordu.

“Bu noktadan yola çıkarak, tüm inancın sınanacak - Kutsal Dörtlü Meclisinin kararı budur. Kız, genç olduğundan, ne saçı başı ağarmış biriyle evlenmesine izin veririz ne de onu seçme hakkından mahrum bırakırız. Yaşlıların doğurmamış birçok genç karısı var ama gençlerimizin de kendilerine eş bulması gerek. Stangerson’un bir oğlu var, Drebber’ın da bir oğlu var ve ikisi de kızını evlerine memnuniyetle gelin olarak kabul ederler. Bırakalım da kızın, ikisinden birini kendine eş seçsin. Özellikle yakışıklı ve zenginler, ayrıca inançları da sağlam. Buna ne dersin?”

Ferrier bir müddet, kaşları çatık bir halde sessiz kaldı.

“Bize zaman vermelisiniz,” dedi sonunda. “Kızım çok genç - henüz evlenecek yaşta değil.”

“Seçim yapmak için bir ay süresi var,” dedi Young, sandalyesinden kalkarak. “Bu sürenin sonunda cevabını verecek.”

Kapıdan çıkıp gidecekti ki yüzü kızarmış bir şekilde ve gözlerinden kıvılcımlar saçarak döndü. “Zayıf iradenizle Kutsal Dörtlünün emirlerine karşı çıkmaktansa, her ikinizin de vücudu Sierra Blanco’da iskelete dönsün, daha iyi!” diye gürledi.

Eliyle gözdağı verici bir hareket yaparak kapıya yöneldi. Ferrier, onun sert adımlarıyla patikanın çakıllarını ezerek yürüdüğünü duydu.

Dirseğini dizine dayamış bir şekilde oturmuş, meseleyi kızına nasıl açıklayacağını düşünürken, yumuşak bir elin kendi eline dokunduğunu hissetti ve başını kaldırmasıyla birlikte kızının yanı başında durduğunu gördü. Kızının solgun ve korkmuş yüzüne bakar bakmaz, onun tüm olanlardan haberdar olduğunu anladı.

“Tüm konuşulanları duymamak, için sağır olmak gerekirdi,” dedi, babasının baktığını görünce. “Sesi tüm evde çınlıyordu. Oh, baba, baba, ne yapacağız?”

“Hemen korkuya kapılma,” diye cevap verdi, kızını yanına çekip geniş ve sert eliyle kızının yumuşacık ve mis gibi kokan saçlarını okşayarak. “Bu meseleyi şu veya bu şekilde halledeceğiz. Şu adam için duyduğun sevgide hiçbir azalma yok, değil mi?”

Babasına verebildiği tek cevap, hıçkırıp ağlayarak, onun boynuna sarılmak oldu.

“Demek ki seviyorsun. Zaten ona karşı olan sevginin azalacağını hiç sanmıyordum. Tam sana uygun bir genç. Tüm dualarına ve vaazlarına karşın, Mormon’lardan bir fazlası var: O bir Hıristiyan. Yarın bir kervan Nevada’ya doğru yola çıkacak, ona bir mektup gönderip içinde bulunduğumuz çıkmazdan kendisini haberdar edeceğim. O genç adamı biraz olsun tanıyorsam, telgraftan bile daha hızlı bir şekilde geri dönecektir.”

Lucy, babasının bu tanımı üzerine hafifçe gülümseyerek, biraz olsun rahatladı.

“Gelince, bize en iyi yolu gösterecektir. Ama ben, senin için korkuyorum, babacığım. Kulağıma çok kötü söylentiler geliyor - Peygambere karşı çıkanların başına gelenler hakkında korkunç söylentiler: Başlarına hep kötü bir şey geliyormuş.”

“Ama, biz ona karşı çıkacak bir şey yapmadık ki,” diye cevap verdi babası. “Önümüzde daha bir ay var; sanırım, yapabileceğimiz en iyi hareket, bu sürenin sonuna kadar Utah’ı terk etmek.”

“Utah’ı terk etmek mi?”

“Sanırım yapacak başka bir şey yok.”

“Ama ya çiftlik?”

“Para olarak kurtarabildiğimiz kadarını kurtarırız, gerisine de veda ederiz. Doğrusunu söylemek gerekirse, Lucy, böyle bir şey yapmayı daha önce de aklımdan geçirmiştim. Buradaki insanlar, lânet olası Peygamberlerine boyun eğebiliyor olabilirler ama, ben hiç kimseye boyun eğmekten hoşlanmam. Ben hür doğmuş bir Amerikalıyım ve tüm bunlar, benim yabancı olduğum şeyler. Sanırım onlara ayak uydurmak için yaşım oldukça geçmiş. Eğer bize zarar vermek için, bu çiftliğin civarında gezinmeye kalkarlarsa, tüfeğimden çıkan kurşunlar, onlara hadlerini bildirecektir.”

“Ama gitmemize izin vermeyeceklerdir,” diye itiraz etti kızı.

“Jefferson gelene kadar bekle, kısa zamanda bunun da bir çaresini buluruz. Bu sırada, canını sıkma, hayatım ve Şu ağlamayı da bırak. Artık, gözyaşlarını

görmek istemiyorum. Korkacak hiçbir şey yok. En azından şimdilik hiçbir tehlike yok.”

John Ferrier, bu teselli edici sözleri kendinden emin bir ses tonuyla söyledi ama kızı, kapıların sıkıca kapatılmasına babasının, o gece her zamankinden daha çok özen gösterdiğini ve yatak odasının duvarında asılı duran pas tutmuş eski av tüfeğini temizleyip doldurduğunu gözden kaçırmadı.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

CAN PAZARI

Mormon’ların Peygamberiyle görüşmesini takip eden günün sabahı John Ferrier, Salt Lake’e gidip, Nevada Dağlarına doğru yola çıkacak olan kervanda, tanıdığı kişiyi bulduktan sonra Jefferson Hope’a yazdığı mektubu kendisine emanet etti. Mektubunda genç adama, kendilerini büyük bir tehlikenin tehdit ettiğini ve geri dönmesinin ne kadar acil olduğu yazılıydı. Mektubu emanet ettikten sonra içi rahatladı ve eve içi biraz olsun rahatlamış bir şekilde döndü.

Çiftliğine yaklaşırken girişteki çitlere iki atın bağlı olduğunu görünce şaşırdı. Evinin içine girip de oturma odasında kendisini bekleyen iki genç adamı gördüğünde şaşkınlığı bir kat daha arttı. Uzun, solgun yüzlü olanı, sallanan sandalyede arkasına yaslanıp, ayaklarını sobaya dayamıştı. Kalın enseli, sert ve böbürlenen tavırları olan diğer genç adam, elleri ceplerinde, pencerenin önünde durmuş, herkes tarafından sevilen bir şarkıyı ıslıkla çalıyordu.

John Ferrier, içeridekileri soğuk bir şekilde selâmlayıp, kim olduklarını sordu.

Elleri cebinde olan genç adam. “Belki bizi tanımıyorsunuz,” dedi. “Bu, Yaşlı Drebber’ın oğludur. Ben de, Tanrı, elini uzatıp sizi doğru yola soktuğunda, sizinle birlikte yolculuk eden Joseph Stangerson’um.”

Pencerenin önündeki adam, “Eğer bizimkiler olmasaydı siz çoktan ölmüştünüz,” diye sırıtarak mırıldandı.

“Babalarımızın da tavsiyesine uyup,” diye sözlerine devam etti Stangerson, “Kızınıza evlenme teklifinde bulunmak için geldik, tabii siz ve kızınız hangimizi seçerse. Benim dört karım var ve Drebber Kardeşin de yedi karısı olduğuna göre, kızınızla evlenmek için, sanırım, benim daha haklı bir nedenim var.”

“Hayır, hayır, Stangerson Kardeş,” diye bağırdı beriki; “Sorun kaç karımız olduğu değil, kaçına bakabildiğimiz. Babam, değirmenleri benim üzerime yaptı; ben daha zengin bir adamım.”

“Ama benim servetim, ileride daha da genişleyecek,” dedi Stangerson, sakin bir şekilde. “Tanrı, babamı aramızdan ayırınca, çiftlikler ve deri fabrikası bana kalacak. O zaman, ben senden daha zengin olacağım ve Kilisede daha yüksek bir konuma erişeceğim.”

“Kararı genç kız verecek,” dedi John Drebber, aynadaki yansımasına bakıp sırıtırken. “Her şeyi onun seçimine bırakacağız.”

Bu konuşma sırasında, John Ferrier, kamçısını iki ziyaretçinin de sırtına indirmemek için kendini zor tutmuş, kapının girişinde öfkeden kuduruyordu.

“Bana bakın,” dedi en sonunda, geniş adımlarla üzerlerine yürüyerek, “Kızım sizi çağırdığı zaman geleceksiniz ama, o zamana kadar yüzünüzü bir daha görmek istemiyorum.”

İki genç Mormon, şaşkınlık içinde ona baktılar. Genç kızla evlenmek için aralarında verdikleri mücadelenin hem kız için hem de baba için büyük bir onur kaynağı olduğunu sanıyorlardı. Fakat, işin düşündükleri gibi olmadığını anladılar.

“Bu odadan çıkmanın iki yolu var,” diye bağırdı Ferrier; “Ya kapıdan ya da pencereden çıkarsınız. Hangisini tercih edersiniz?”

Esmer yüzündeki ifade, o kadar vahşice ve ince elleri o kadar korkutucuydu ki, ziyaretçileri yerlerinden fırlayıp telâşlı bir şekilde evi terk ettiler. Yaşlı çiftçi, onları, dış kapıya kadar izledi.

“Damadımın kim olacağına aranızda karar verdiğiniz zaman, benim de haberim olsun,” dedi, alay edercesine.

“Bunun hesabını vereceksin!” diye bağırdı Stangerson, öfkeden yüzü bembeyaz olmuş bir halde. “Peygambere ve Dörtlü Meclisine meydan okudun. Bu yaptığından hayatının sonuna kadar pişman olacaksın.”

“Tanrının Eli üzerine sert bir şekilde inecek,” diye bağırdı genç Drebber; “Tanrı sana büyük bir darbe indirecek.”

“Öyleyse ben de kendi darbemi indiririm,” diye öfkeyle kükredi Ferrier. O ana kadar odasından çıkmayan Lucy, yanına gelerek onu kolundan tutup da engel olmasaydı, üst kata çıkıp silâhını kapacaktı. Kızının kollarından kurtulmak için uğraşırken, davetsiz misafirlerinin atlarına binerek, oradan hızla uzalaşmalarını kızgın bakışlarla izliyordu.

Gidenlerin arkasından “Alçak herifler!” diye bağırdı, alnında biriken ter tanelerini silerek; “Kızımı sizin karınız olarak göreceğime sizi mezarda görürüm daha iyi.”

“Bence de, baba,” diye cevap verdi Lucy, babasına katılarak; “Dua edelim de Jefferson çok geçmeden burada olsun.”

“Evet. Gelmesi uzun sürmez. Ne kadar çabuk gelirse bizim için o kadar iyi olur. Çünkü, bir sonraki hareketlerinin ne olacağını bilmiyoruz.”

Bu yaşlı ve azimli çiftçiye ve evlât edindiği kızına birilerinin akıl verip yardım etmesi için artık çok geçti. Tüm yerleşim tarihine bakıldığında Yaşlıların otoritesine, kolay kolay kimsenin karşı çıkamadığı görülüyordu. Küçük hatalar bile çok sert bir şekilde cezalandırılıyorsa, bu isyankârların kaderini kim bilir neler bekliyordu. Ferrier, zenginliğinin ve konumunun hiçbir işe yaramayacağını biliyordu. Kendisi kadar tanınmışlar ve zenginler bile ortadan kaldırılmışlar, bütün mülkleri Kiliseye kalmıştı. Cesur bir adamdı ama, kendisini bekleyen belli belirsiz tehlikeleri düşündükçe tüm bedenini bir ürperti sarıyordu. Bilinen her tür tehlikeyi cesaretle karşılayabilirdi ama bu gerilim, onun sinirlerini bozuyordu. Korkularını kızından saklıyordu. Ancak, tüm meseleye hiç önem vermiyormuş gibi davranmasına karşın büyük bir huzursuzluk duyduğu, kendisini çok seven zeki kızının gözlerinden kaçmamıştı.

Önceki günkü davranışına karşılık, Young’dan eline bir mesaj ya da sitem dolu bir mektup geçeceğini düşündü. Yanılmamıştı. Beklediği mesaj, hiç ummadığı bir şekilde yazılmıştı. Ertesi sabah uyanmasıyla birlikte, göğsünün üzerindeki yatak örtüsüne küçük ve kare bir kâğıt parçasının iğne ile tutturulduğunu görerek, büyük bir hayrete düştü. Kâğıtta kalın ve bölük pörçük harflerle şunlar yazılıydı:

“Kararını değiştirmek için önünde yirmi dokuz gün var, aksi taktirde -”

Tire işareti, herhangi bir tehditten daha da korkutucu anlamlara geliyordu.

Bu uyarının odasına nasıl geldiği, John Ferrier'in aklını iyice karıştırdı. Çünkü, hizmetkârlar evin dışındaki bir barakada uyuyorlardı ve kapılarla camlar sürgülüydü. Kâğıdı buruşturup attı ve kızına hiçbir şey söylemedi ama bu olay, yüreğine daha önceki korkularından daha büyük bir korku düşürmüştü. Yirmi dokuz günlük süre, Young'un verdiği süreye denk düşüyordu. Hangi kuvvet ya da cesaret, böyle esrarengiz güçlerle donanmış bir düşmana karşı koymasına yardımcı olabilirdi ki? İğneyi yatak örtüsüne batıran kimse, onun hayatına da kastedebilirdi ve canına kıyan kişiyi asla öğrenemezdi.

Ertesi sabah, siniri daha da bozuktu. Kahvaltıya oturduklarında, Lucy birdenbire bağırıp tavanı işaret etti. Tavanın tam ortasına büyük olasılıkla yanan bir çubukla 28 sayısı yazılmıştı. Bu, kızına anlaşılmaz geldi, Ferrier de, kızını olanlardan haberdar etmedi. O gece sabaha kadar silâhı elinde bekleyip nöbet tuttu. Ne bir ses duydu ne de kimseyi gördü ama sabahleyin kapısının dışına kocaman bir 27'nin, boyayla yazılmış olduğunu gördü.

Günler böylece birbirini takip etti. John Ferrier, her sabah uyandığında, görünmeyen düşmanları, çiftliğin ya da evin bir köşesine, verilen sürenin bitmesine kaç gün kaldığını yazmış oluyorlardı. Ölümcül sayılar, kimi zaman duvarlara, bazen yerlere ve bazen de çiftliğin girişine ya da parmaklıklara tutturulmuş küçük kağıtlarda yazılıydı. John Ferrier, o kadar tetikte olmasına karşın, her gün gelen bu uyarıların kimler tarafından bırakıldığını bir türlü öğrenemiyordu. Bu uyarıları görünce, içini neredeyse batıl inanca varan bir korku kaplıyordu. En sonunda yorgun ve bitkin düştü, gözlerinden, kıskıvrak yakalanmış bir yaratığın endişeli bakışları okunuyordu. Hayatta artık tek bir ümidi vardı, o da genç avcının Nevada'dan dönmesiydi.

Yirmi gün on beş güne indi, on beş gün de on güne fakat genç adamdan hiçbir haber yoktu. Sayılar her geçen gün daha da azalıyordu ve hâlâ bir haber yoktu. Ne zaman bir atlı yüksek sesle bağırarak yaklaşsa ya da bir arabanın sürücüsü, arabasına koştuğu atlarına bağırsa yaşlı çiftçi, yardımın en sonunda geldiğini düşünerek heyecanla çiftliğin girişine koşuyordu. En sonunda, beşinci gün bitti ve dördüncü güne gelindi ve dördüncü gün de bitip üçüncü güne gelindiğinde Hope'un geleceğine dair inancını iyice yitirdi ve tüm kaçış umutları suya düştü. Yerleşim alanını çevreleyen dağlar hakkında bilgisi az olduğundan ve tek başına kaldığı için güçsüz olduğunu biliyordu. Sık işleyen yolların, düşmanları tarafından sıkı bir şekilde gözetlenip

korunduğunu da biliyordu ve Dörtlü Meclisinin emri olmadan hiç kimse bu yollardan geçemezdi. Ne yöne dönerse dönsün, kendisini bekleyen tehlikeden hiçbir kaçış yolu yok gibi gözüküyordu. Fakat yaşlı adam, verdiği karardan asla dönmeyecekti. Mormon'lar, kızına asla el süremeyeceklerdi. Bu uğurda canını vermeye hazırdı.

Yaşlı adam, bir akşam, derin bir şekilde dertlerini düşünmeye dalmış, bu dertlerden kurtulmanın bir yolunu arıyordu. O sabah evinin duvarına iki sayısı yazılmıştı ve ertesi gün, verilen mühlet sona ermiş oluyordu. Peki sonra ne olacaktı? Belli belirsiz ve korkunç düşünceler geliyordu aklına. Ya kızı - o ölürse, tek başına kalan kızının başına neler gelecekti? Çevrelerini sarmış bu ölümcül ağdan kurtulmanın hiçbir yolu yok muydu? Başını masaya yaslayıp, içine düştüğü çaresizliği düşünerek ağlamaya başladı.

Fakat o da neydi? Sessizlikte hafif bir gıcırtı duyuldu - kısık ama gecenin sessizliğinde kolayca duyulan bir gıcırtı. Ses, evin kapısından gelmişti. Ferrier sürünerek salona girdi ve kulaklarını dört açtı. Bir kaç dakika duraksadı ve kısık ses, tekrar duyuldu. Birisi yavaşça kapının aynalık tahtasına vuruyordu. Yoksa gelen, gizli mahkemenin kanlı emirlerinden birini uygulamakla görevli, bir gece yarısı katili miydi? Ya da verilen mühletin sonuna gelindiği yazmak için gelen bir casus muydu? John Ferrier, savaşarak ölmenin, sinirlerini laçka eden ve yüreğini ürperten gerilimden çok daha iyi olacağını düşündü. İleri atılıp sürgüsünü çekerek, kapıyı ardına kadar açtı.

Dışarıda her şey sessiz ve sakindi. Gece güzeldi ve yıldızlar ışıl ışıl parlıyorlardı. Çitlerle ve giriş kapısıyla son bulan küçük ön bahçe, çiftçinin gözünün önündeydi ama, ne orada ne de yolda hiç kimse görülmüyordu. Rahat bir nefes alan Ferrier, sağa sola bakındı, ta ki kendi ayaklarının dibinde bir adamın yüzü koyun, yerde yattığını hayrete düşerek görene dek.

Gördüğü manzara karşısında o kadar korkuya düştü ki, birden bağırmamak için elini ağzına götürüp duvara yaslandı. Aklına ilk gelen düşünce, yüzükoyun yere yatmış figürün, yaralı ya da ölmek üzere olan bir adam olabileceğiydi. Fakat, yerdeki adamın, yattığı yerden sürünerek, bir yılan gibi çabuk ve sessiz bir şekilde içeri girdiğini gördü. Adam, eve girer girmez ayağa kalkıp kapıyı kapadı ve şaşkınlık içinde kalan çiftçi, Jefferson Hope'un korkunç fakat, kendisine güven veren yüzünü gördü.

"Aman Tanrım!" dedi John Ferrier, nefesi kesilerek. "Beni çok korkuttun.

İçeri böyle girmenin sebebi nedir?”

“Bana önce yemek verin,” dedi beriki kabaca. “Ağzıma kırk sekiz saattir bir lokma bile koymadım.” Masada, ev sahibinin akşam yemeğinden arta kalan soğuk ete ve ekmeğe saldırdı ve oburcasına ne var ne yoksa silip süpürdü. “Lucy’nin durumu iyi mi?” diye sordu, açlığını giderince.

“Evet. Tehlikenin büyüklüğünden haberi yok,” diye cevap verdi yaşlı adam.

“Bu iyi. Evi her taraftan izliyorlar. Bu yüzden sürünerek gelmek zorunda kaldım. Onların gözleri oldukça keskin olabilir ama, bir Washoe avcısını yakalayacak kadar keskin değiller.”

John Ferrier, beklediği sadık müttefiğin şimdi yanında olmasından dolayı tüm karamsarlıklardan sıyrılıp, bambaşka biri olup çıktı. Genç adamın kösele gibi ellerini yakalayıp içten bir şekilde sıktı. “Gurur duyulacak bir adamsın,” dedi. “İçinde bulunduğumuz tehlikeyi ve dertleri paylaşacak pek kimse çıkmadı.”

“Çok doğru söylediniz,” diye cevap verdi genç avcı. “Size saygım vardır ama bu durumda tek başınıza olsaydınız başımı böyle bir arı kovanına sokmadan önce iki kez düşünürdüm. Beni buraya getiren asıl sebep, Lucy’dir ve ona bir zarar gelirse sanırım Utah’tan bir Hope ailesi eksik olur.”

“Eh, söyle bakalım, ne yapacağız şimdi?”

“Yarın son gün ve bu gece harekete geçmediğimiz takdirde, her şey biter. Kartal Kanyonunda bir yük katırı, ve üç at bizleri bekliyor. Ne kadar paranız var?”

“İki bin dolarlık altınım ve beş bin dolarlık banknotum var.”

“Bu kadarı, işimizi görür. Benim de ekleyecek bir o kadar param var. Dağlardan geçerek Carson City’e varmalıyız. Lucy’i uyandırsanız iyi olur. Geldiğimden haberleri olmalarını istemediğim için, hizmetkârların evde kalmaması çok iyi oldu.”

Ferrier, kendilerini bekleyen yolculuk için kızını uyandırmaya gidince, Jefferson Hope, yenilebilecek her şeyi büyük bir torbaya doldurdu ve sert bir çömleğe su koydu. Çünkü, kendi tecrübelerinden biliyordu ki, dağlardaki kuyular arasında uzun mesafeler vardı ve bu kuyuların sayıları azdı. Yaşlı

çiftçiyle kızı, yola çıkmak için hazırlanmış olarak göründüklerinde, Hope'da neredeyse tüm hazırlıklarını tamamlamıştı. Bir süredir birbirini görmeyen genç aşıklar birbirlerini sıcak bir şekilde karşıladılar. Fakat, bu merasim kısa sürdü. Çünkü, dakikalar çok kıymetliydi ve yapılacak çok iş vardı.

"Bir an önce yola çıkmalıyız," dedi Jefferson Hope, kendilerini bekleyen tehlikenin büyüklüğünü kavrayan ama bu tehlikeyi cesaretle karşılamaya hazır biri gibi, kısık fakat kararlı bir sesle. "Evin ön ve arka girişleri izleniyor ama temkinli bir şekilde yan camlardan çıkıp tarlalardan geçerek onların arasından geçebiliriz. Yolu bir bulduk mu, atların beklediği Kartal Kanyonundan iki mil ötedeyiz demektir. Şafakla birlikte dağlardan geçerek yolumuzu yarılamış oluruz."

"Ya bizi durdururlarsa?" diye sordu Ferrier.

Hope, sağ tarafında duran tabancasının kabzasına eliyle vurdu. "Sayıları bizim için çok fazla ama, yine de iki üç tanesini de bizimle birlikte götürürüz," dedi fesat bir gülüşle.

Evdeki tüm ışıklar söndürüldü ve Ferrier, karanlık pencereden, bir zamanlar kendisinin olan ama sonsuza kadar terk etmek üzere olduğu topraklarına son bir kez daha baktı. Topraklarını gözden çıkarmaya kendini çoktan hazırlamıştı ve kızının hayatı ve mutluluğu, mahvolan servetinin yol açtığı üzüntüden daha ağır basıyordu. Hışırdayan ağaç yaprakları ve uçsuz bucaksız tarım tarlaları da dahil olmak üzere her şey, o kadar sakin ve huzurlu görünüyordu ki, katillerin nerelere pusuya yattığını fark etmek çok zordu. Ama genç avcının, bembeyaz yüzündeki ifade, eve yaklaşırken kafasındaki soruların cevabını aldığına işaret ediyordu.

Ferrier, altınlarla ve banknotlarla dolu çantayı, Jefferson Hope da hazırladığı erzakı ve suyu almıştı. Bu sırada Lucy'nin elinde birkaç özel eşyasını koyduğu küçük bir çanta vardı. Camı yavaşça ve dikkatlice açarak karanlık bir bulutun ayı örtmesini bekledikten sonra, evin küçük bahçesine birer birer girdiler. Nefeslerini tutan kaçaklar, çömelip yürüyerek bahçeyi geçtiler ve bahçenin etrafını çeviren ağaçların kenarından geçip giderek mısır tarlasına çıkan geçide geldiler. Tam buraya varmışlardı ki, genç adam iki yol arkadaşını kollarından çekip gölgeye sürükledi, sessizce ve heyecandan titrer bir halde yere yattılar.

Zamanında almış olduğu eğitim, Jefferson Hope'un kulaklarının bir vaşağınkiler kadar keskin olmasına yaramıştı. Biraz öteden, bir baykuşun bir diğerine acıklı bir şekilde öterek karşılık vermesinden önce, kendilerini yere güçlükle atabilmişlerdi. Aynı anda, belirsiz ve şüpheli bir figür, ilerlemekte oldukları geçitte belirdi ve yine baykuş taklidi yapıp, acıklı bir şekilde öterek sinyal vermesiyle birlikte karanlığın içinden ikinci bir adam ortaya çıktı.

"Yarın, gece yarısı," dedi otorite sahibi gibi gözüken ilki. "Çobanaldatan üç kere ötünce."

"Pekala," dedi beriki. "Drebber Kardeşe söyleyeyim mi?"

"Bunu ona ilet, o da diğerlerine iletsin. Dokuza yedi!"

"Yediye beş!" diye tekrar etti beriki ve iki figür, değişik yönlere ayrıldılar. Son sözleri, kendi aralarında bir tür işaret ve parola olmalıydı. Ayak sesleri yavaş yavaş kesilince, Jefferson Hope ayağa fırladı ve yol arkadaşlarının geçitten geçmesine yardım edip onlara tarlalarda hızlı adımlarla yol gösterdi, bu sırada gücü tükenen kızın, koluna girerek yürümesine yardım ediyordu.

"Acele edin! Acele edin!" diyordu nefesi kesilerek. "Nöbetçilerin bulunduğu bölgeden geçiyoruz. Her şey, adımlarımızın çabukluğuna bağlı. Acele edin!"

Ana yola çıkınca, daha hızlı ilerlediler. Yolda şans eseri hiç kimseyle karşılaşmadılar ve bir tarlaya girerek yine kimseye görünmeden yollarına devam ettiler. Genç avcı, kasabaya varmadan önce, dağlara çıkan engebeli ve dar bir patikaya saptı. Tepelerindeki iki sivri tepe, karanlıkta, her zamankinden daha kocaman ve korkunç görünüyordu ve bu iki tepeyi birbirinden ayıran boşluk da atlarının, kendilerini beklediği Kartal Kanyonu oluyordu. Jefferson Hope emin olduğu içgüdüleriyle, iri kaya parçalarının arasında yolunu bulup sadık hayvanların iplerle kazıklara bağlandığı, kayalarla gizlenmiş köşeye gelene kadar, kurumuş bir dere yatağını takip etti. Kızı bir ata bindirdiler ve yaşlı Ferrier, para çantasıyla atlardan diğerine binerken, Jefferson Hope da kendi atına binerek, dik ve tehlikeli patikadan aşağı inmeye başladılar.

Doğanın bu korkunç yüzünü görmeye alışkın olmayan herkes için, korkunç sayılabilecek bir yoldan geçiyorlardı. Bir taraflarında, pürüzlü yüzeyinde taşlaşmış bir canavarın kaburga kemiklerini andıran volkanik taşların olduğu,

karanlık, çetin ve yaklaşık bin metre yükseklikte olup, insanı tehdit eder bir görünümü olan sarp ve kayalık bir uçurum vardı. Diğer tarafta, iri kayaların ve birikmiş parçaların yarattığı engebeli yol ilerlemeye engel oluyordu. Yol öyle düzensizdi ki, bazen tek sıra halinde ilerlemek zorunda kalıyorlardı. Güçlüklerle dolu bu yoldan, yalnızca usta biniciler atlarını geçirebilirlerdi. Ama tüm tehlikelere ve zorluklara karşın, kaçakların yüreklerinde en ufak bir kaygı bile yoktu çünkü, attıkları her adım sayesinde peşlerindekilerden ve kendilerini bekleyen kötülüklerden biraz daha uzaklaşıyorlardı.

Fakat çok geçmeden, hâlâ Azizlerin topraklarında olduklarını gördüler. Bu sırada, Lucy'nin korkup bağırarak, bir tepeyi işaret etmesiyle, yolun en tehlikeli bölümüne geldiklerini anladılar. Yola tepeden bakan ve gökyüzüne doğru uzanan karanlık ve düz patikada, bir nöbetçi tek başına duruyordu. Atlıların nöbetçiyi görmesiyle nöbetçinin atlıları görmesi bir oldu ve nöbetçinin "Kim var orada?" diye seslenmesi, sessiz kanyonda yankılandı.

"Nevada'ya giden yolcular," dedi Jefferson Hope, eğerinde asılı duran tüfeğine elini götürerek.

Hope'un hareketinden şüphelenen nöbetçi de parmağını tüfeğinin tetiğine götürdü. Kaçaklar, verdikleri cevaptan tatmin olmamış bir şekilde kendilerini izleyen nöbetçiye şüpheyle bakıyorlardı.

Nöbetçi "Kimin izniyle?" diye sordu.

"Kutsal Dörtlünün," diye cevap verdi Ferrier. Mormon'larla yaşadığı zaman içinde, edindiği tecrübeler ona, adını verebileceği en yüksek otoritenin, Kutsal Dörtlü olduğunu öğretmişti.

"Dokuza yedi," diye bağırdı nöbetçi.

"Yediye beş," diye karşılık verdi Jefferson Hope hemen, bahçede duyduğu parolayı hatırlayarak.

"Geçin, Tanrı sizinle olsun," dedi yukarıdaki nöbetçi. Onun bulunduğu yerin ilerisinde, yol genişliyordu ve atlar tırıs gitmeye başlamışlardı. Arkalarına baktıklarında, yalnız başına nöbet tutan adamın, oturmak için yere doğru eğildiğini gördüler. Seçilmiş insanların sınırlarından çıktıklarını ve kendilerini özgürlüğün beklediğini biliyorlardı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İNTİKÂM MELEKLERİ

Tüm gece boyunca girintili çıkıntılı dar geçitlerden ve kayalarla örtülü, düzensiz patikalardan geçtiler. Yollarını birçok kez kaybettiler ama Hope'un dağlar hakkındaki engin bilgisi sayesinde, yollarını tekrar bulmayı başardılar. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte, karşılarında vahşi güzellikte bir manzara uzanıyordu. Ufukta birbiri ardından görünen, karlarla kaplı büyük tepeler, çevrelerini her yönden sarmıştı. Endişeleri kuruntudan ibaret değildi, çünkü altlarındaki vadi, ağaçlarla ve bayırdan aşağı yuvarlanan iri kaya parçalarıyla doluydu. Tam bayırdan geçerlerken, iri bir kaya parçası, büyük bir gümbürtüyle aşağı yuvarlanarak sessiz vadide yankılanmalara yol açıp yorgun atların ürkerek, huysuzlaşmalarına neden oldu. Fakat, kısa sürede atlarını sakinleştirip, olası bir tehlikeyi engelleyerek, yollarına devam ettiler.

* * *

Güneş, doğudan yavaş yavaş doğarken, büyük dağların tepeleri, bir festivaldeki lâmbalar gibi birbiri ardına aydınlandılar, ta ki hepsi kızıla bürünüp parıldayana dek. Gördükleri bu muhteşem manzara, üç kaçağın gönüllerini ferahlattı ve onlara canlılık getirdi. Çok hızlı bir akıntının boşandığı bir koyağın kenarında durup atlarına su içirirken birlikte acele bir kahvaltı yaptılar. Lucy ve babası, daha fazla dinlenmeye seve seve razıydılar ama Jefferson Hope, yalvarışlara hiç kulak asmıyordu. "Kaçtığımızı öğrenip, çoktan peşimize düşmüşlerdir," dedi. "Her şey, hızlı olmamıza bağlı. Carson'a sağ salim vardık mı, geri kalan hayatımız boyunca istediğimiz gibi dinlenebiliriz."

Tüm gün boyunca dar geçitlerden geçmek için mücadele verdiler ve akşam üzeri, düşmanlarıyla aralarında kırk beş kilometre mesafe olduğunu hesapladılar. Gece, esmekte olan dondurucu rüzgârdan korunmak için sığındıkları kayalık bir tepede kamp kurup, ısınmak için birbirlerine sokularak birkaç saatlik uykunun keyfini çıkardılar. Fakat şafaktan önce kalkıp bir kez daha yola koyulmuşlardı. Takipçilerinden hiçbir iz yoktu ve

Jefferson Hope, düşmanlığına hedef oldukları korkunç örgütün sınırlarından oldukça uzaklaştıklarını düşünmeye başlamıştı. O demir elin nereye erişip erişemeyeceğini ya da ne kadar zamanda onları avcuna alıp ezeceğini pek bilmiyordu.

Kaçışlarının ikinci gününün ortasında, sınırlı miktardaki erzakları iyice tükenmeye başladı. Bu, avcıyı biraz rahatsız etti çünkü, dağlarda avlanması gerekiyordu ve önceleri de birçok kez, hayat şartları yüzünden tüfeğine güvenmek zorunda kaldığı için, durumun önemini biliyordu. Dinlebilecekleri kuytu bir köşe bularak, yol arkadaşlarının ısınmaları için birkaç parça kuru dal toplayıp bir ateş yaktı. Bulundukları yer deniz seviyesinden yaklaşık bin dört yüz metre yükseklikteydi ve insanın iliklerine işleyen acı bir soğuk vardı. Atlarla yük katırını iple bir yere bağlayıp, Ferrier ile Lucy'e hoşça kal dedikten sonra tüfeğini omzuna astı ve şansının karşısına ne çıkaracağını bilmeden yola koyuldu. Arkasına dönüp baktığında, yaşlı adamın ve genç kızın ateşe doğru çömeldiklerini, bu sırada atlarla yük katırının bağlı oldukları yerde sessizce durduğunu gördü. Bir süre ilerledikten sonra tekrar dönüp baktığında, geride bıraktığı büyük kayalar yüzünden, onları göremez oldu.

Ağaç kabuklarındaki izlerden ve başka işaretlerden yola çıkarak, bölgede birçok ayının olduğu düşüncesine varmasına karşın, birkaç mil boyunca vadiden vadiye yürümesi başarısızlıkla sonuçlandı. En sonunda, iki üç saatlik sonuçsuz bir aramanın ardından çaresiz bir şekilde geri dönmeyi düşünürken kafasını yukarı kaldırmasıyla birlikte, yüreğinin sevinçten titremesine neden olacak bir manzara gördü. Yaklaşık seksen beş - yüz metre yüksekliğindeki çıkıntılı bir tepenin ucunda, görünüş olarak bir koyunu andıran fakat bir çift kocaman boynuzla silâhlanmış bir yaratık gördü. Büyük boynuz - bu adla biliniyordu - büyük bir ihtimalle, avcının göremediği bir sürüye öncülük ediyordu ve şans eseri, hayvan, avcıyı görmemişti. Yüzükoyun yatarak tüfeğini bir kayanın üzerine koydu ve tetiği çekmeden önce uzun bir süre, avını kaçırmamak için özenle nişan aldı. Avcı, ateş ettiği zaman hayvan havaya sıçrayıp bir an için tepenin ucunda sendeledikten sonra, aşağıdaki vadiye yuvarlandı.

Hayvan, kaldırılamayacak kadar ağırdı, bu yüzden, avcı, hayvanın bir budunu alıp, böğründen de bir parça kesmeye karar verdi. Ganimetini omzuna yükleyip, aceleyle kendi ayak izlerini aramaya koyulduğu sırada

akşam karanlığıda bastırmak üzereydi. Ayak izlerini aramaya yeni koyulmuştu ki içinde bulunduğu güç durumun farkına vardı. Yolu şaşırmıştı ve tanıdığı vadileri çoktan geride bırakmıştı ve saptığı patikayı bulması hiç de kolay değildi. İçinde bulunduğu vadi, dar geçitlerle ikiye ayrılıyor ve bu geçitler de kendi aralarında birkaç yola ayrılıyorlardı. Bu dar geçitler birbirlerine o kadar benziyorlardı ki, birini diğerinden ayırt etmek imkânsızdı. Asla görmediğinden emin olduğu bir dağ akarsuyuna varana kadar yoluna birkaç kilometre devam etti. Yanlış yola saptığına inanarak, başka bir yolu denedi ama sonuç aynıydı. Gece süratle bastırıyordu ve bildiği bir geçide vardığında, neredeyse karanlık çökmüştü. Fakat ay doğmadığı için, çevrenin karanlık olması ve her iki yanındaki kayalıklar, ilerlemesini daha da zorlaştırdığı için doğru yolda ilerlemek hiç de kolay değildi. Yükünün ağırlığı altında ezilmiş ve uğraşları sonucu yorgun düşmüş bir halde sendeleyerek yürürken, her adımın kendisini Lucy'e biraz daha yaklaştırdığını ve yolculuklarının geri kalanında kendilerine yetecek kadar erzak taşıdığını göz önünde bulundurarak, cesaretini kaybetmemeye çalışıyordu.

Avcı, sonunda yaşlı adamı ve Lucy'i bıraktığı geçidin ağzına varmıştı. Karanlıkta, ortaya çıkan ay ışığının sayesinde, geçidi çevreleyen kayalıkları seçebiliyordu. Beş saattir kayıp olduğu için dostlarının, kendisini merakla beklediklerini düşündü. Büyük bir sevinçle ellerini ağzına götürdü ve geldiğini haber vermek için yüksek sesle hey oradakiler, ben geldim diye bağırması, vadide yankılanmalara yol açtı. Duraksadı ve gelecek karşılık için kulaklarını dört açıp dinledi. Korkunç, sessiz vadilerin sessizliğini bozan ve kendi kulaklarında defalarca çınlayan bağırması dışında, hiçbir ses duyulmadı. Öncekinden daha gür bir sesle tekrar bağırdı fakat kısa bir süre önce, orada bıraktığı yol arkadaşlarından en ufak bir fısıltı bile gelmedi. Belli belirsiz, tarif edilemez bir korku kapladı benliğini ve duyduğu korkunç sıkıntıyla, kıymetli yemeği elinden bırakıp, deli gibi ileri atıldı.

Köşeyi dönünce, ateşin yakılmış olduğu yer, gözler önüne serildi. Bir yığın odun hâlâ kor halinde yanıyordu ama ateşin, o ayrıldığından beri körüklenmediği ortadaydı. Aynı ölüm sessizliği, hâlâ tüm çevreye hakimdi. Tüm düşünceleri, tarifsiz bir endişeye dönüşerek, iyice meraklandı. Ateşin kalıntılarının yanında hiçbir canlı yoktu. Yokluğu sırasında, başlarına beklenmedik ve korkunç bir felâket gelmiş olabilirdi - büyük ve arkasında hiçbir iz bırakmayan bir felâket.

Bu darbe karşısında şaşkına dönen ve aklı başından giden Jefferson Hope, başının döndüğünü hissetti ve düşmemek için tüfeğine dayanmak zorunda kaldı. Fakat aslında bir aksiyon adamı olduğu için, geçici acizliğinden hemen sıyrılmasını bildi. İçin için yanan ateşten, yarısı yanmış bir tahta parçası alarak meşale haline getirdi ve meşalesinin de yardımıyla kamp yerinin çevresini araştırmaya başladı. Her yerde atların ayak izleri vardı, bu da bir gurup atlının, dostlarını yakaladığına işaretti ve bıraktıkları izlerden, atlıların Salt Lake'e doğru döndükleri anlaşılıyordu. Atlılar, yaşlı adamla kızını da beraberlerinde geri götürmüş müydü? Jefferson Hope, kendini buna neredeyse inandırmıştı ki, bakışları, tüm bedeninin baştan aşağı titremesine neden olan bir yere takıldı. Kamp yerinin biraz ötesinde, daha önceden kesinlikle orada olmayan, kırmızı topraktan bir tümsek vardı. Bu tümseğin, yeni kazılmış bir mezardan başka hiçbir şey olmadığı belliydi. Genç avcı, mezarın yanına yaklaşınca, üzerine bir çubuğun dikili olduğunu ve çubuğun çatala benzeyen ucunda bir kâğıdın durduğunu gördü. Kâğıtta yazılanlar oldukça açıktı:

JOHN FERRIER

SALT LAKE SAKİNLERİNDEN

4 Ağustos 1860'da öldü.

Kısa bir süre önce geride bıraktığı azimli yaşlı adam, ölmüştü ve bu da onun mezar taşıydı. Jefferson Hope, ikinci bir mezar olup olmadığını görmek için çılgınca etrafa bakındı ama ortalıkta başka bir mezardan eser yoktu. Lucy, önceden belirlenmiş kaderine boyun eğip, Yaşlıların, oğullarından birinin hareminde köle olmak üzere, korkunç takipçiler tarafından geri götürülmüştü. Genç adam, kızın mahvolmaya mahkûm olduğunun ne kadar kesin olduğunu fakat kendisinin bunu önleyecek gücü olmadığını görünce, yaşlı adamın yanında sonsuz ve huzur dolu uykusunda, aynı şekilde yatıyor olmayı diledi.

Fakat, hareketli ruhu, ümitsizlikten kaynaklanan uyuşukluğu üzerinden bir an önce atmasına yardımcı oldu. Kendisine hiçbir şey kalmamış olsa bile, en azından hayatını intikam almaya adayabilirdi. Yılmaz bir sabrın ve azmin yanı sıra, Jefferson Hope, bir zamanlar Kızılderililerin arasında yaşarken edindiği kinin, insana sağladığı eşsiz bir güce de sahipti. Terkedilmiş ateşin yanı başında dururken, acısını dindirecek tek şeyin, düşmanlarına kendi eliyle adam akıllı bir ceza vermek olduğunu düşündü. Güçlü iradesi ve bitmek tükenmek bilmeyen enerjisiyle, bu uğurda mücadele etmeye karar verdi. Merhametsiz yüzü bembeyaz olmuş bir halde, yemeğini bıraktığı yere geri döndü ve için için yanan ateşi körükleyerek kendisine birkaç gün yetecek kadar et kavurdu. Yiyeceğini bir sırt çantasına koydu ve yorgun argın bir şekilde, İntikam Meleklerinin peşine düşerek dağlardan geri dönmeye koyuldu.

Beş gün boyunca, önceden at sırtında geçmiş olduğu geçitlerden, şimdi yaya olarak geçtiği için ayakları şişti ve bitkin düştü. Geceleri, kayaların arasına uzanıp birkaç saat uyuyordu ama, sabahın ilk ışıklarıyla da yola çıkmış oluyordu. Altıncı gün talihsiz kaçışlarına başladıkları Kartal Kanyonuna vardı. Oradan Mormon'ların topraklarını görebiliyordu. Yorgunluktan bitkin düşmüş bir halde tüfeğine dayandı ve aşağısında uzanan geniş şehre, kin dolu gözlerle bir süre baktı. Şehre bakarken, bazı ana sokaklarda bayrakların asılı olduğunu ve büyük bir festival hazırlığının

olduğunu gördü. Bir atın toynaklarından çıkan takırtıyı duyup da bir atlının kendisine doğru geldiğini gördüğünde, tüm bunların ne anlama gelebileceğini düşünüyordu. Kendine yaklaşan bu atlının, ara sıra yardım ettiği Cowper adında bir Mormon olduğunu hatırladı. Bu yüzden, adamın yanına gittiğinde, Lucy Ferrier'in, başına neler geldiğini öğrenmek için ona selâm verdi.

"Ben, Jefferson Hope," dedi. "Beni hatırlarsın."

Mormon, eskiden tanıdığı Jefferson'a, hiç benzemeyen bu adama, şaşkın bir vaziyette baktı. Kim derdi ki, eskiden giyimine özen gösteren bir zamanların genç ve yakışıklı avcısı, paçavralar içinde, saçı başı dağınık, dehşet verici bembeyaz bir yüzü ve vahşi gözleri olan bir serseri kılığında görünecek diye. Fakat avcıyı tanımasıyla birlikte şaşkınlığı endişeye dönüştü.

"Buraya gelmekle delilik ettin," diye bağırdı. "Seninle konuşurken görülmek, benim hayatım için de tehlikeli. Ferrierler'in kaçmasına yardım ettiğinden dolayı Kutsal Dörtlü, yakalanman için emir çıkarttı."

"Ne onlardan ne de verdikleri emirden korkmuyorum," dedi Hope, kızgın bir şekilde. "Bunun böyle olduğunu bilmeni isterim, Cowper. Şimdi sevdiklerin aşkına, birkaç sorumu cevaplaman için senden riza ediyorum. Her zaman için iyi arkadaş olduk. Tanrı aşkına, cevap vermeyi reddetme!"

"Nedir?" diye sordu Mormon, tedirgin bir şekilde. "Çabuk ol. Yerin kulağı var."

"Lucy Ferrier' e ne oldu?"

"Dün, genç Drebber'la evlendi. Dayan, dostum, bana dayan; yorgunluktan bitkin düşmüşsün, hiç halin kalmamış."

"Bana aldırma," dedi Hope bitkin bir şekilde. Yüzünün rengi iyice solmuş ve ayağının dibindeki büyük kayanın üzerine çökmüştü. "Evlenmiş mi dedin?" diye sordu umutsuzca.

"Dün evlendi - Aşağıda gördüğün bayrakların sebebi de bu. Genç kızı, elde etmek için genç Drebber ve genç Stangerson arasında bir mücadele olmuş. İkisi de sizin peşinizdeki gurupta yer almış ve Stangerson'un kızın babasını vurmuş olması, kızla evlenmesi için daha geçerli bir sebep olmuş ama, kızla kimin evleneceği mecliste tartışılınca, Drebber'ı destekleyenler daha güçlü çıktığı için Peygamber, kızı ona verdi. Ama hiç kimse, ona çok uzun süre

sahip olamayacak çünkü dün, yüzünde ölümü gördüm. Canlı bir kadından çok, canlı bir ölüyü andırıyordu. Gidiyor musun?”

“Evet, gidiyorum,” dedi yerinden kalkan Jefferson Hope. Gözlerinde uğursuz bir ışık parıldarken, yüzündeki ifade o kadar sert ve değişmezdi ki, yüzü mermerden yapılmışa benziyordu.

“Nereye gidiyorsun?”

“Boş ver,” dedi ve tüfeğini omzuna astıktan sonra hızlı adımlarla geçitten aşağı inip uzaklaşarak vahşi hayvanların inlerinin bulunduğu dağlarda gözden kayboldu. Artık, dağlarda yaşayan bütün vahşi hayvanların içinde, ondan daha vahşisi ve tehlikelisi yoktu.

* * *

Mormon’un kehaneti yerini bulacaktı. Babasının korkunç ölümünden midir yoksa zorla sürüklendiği nefret verici evlilik yüzünden midir bilinmez, zavallı Lucy, bir daha kendine gelemedi ve iyice bitkin düştükten bir ay sonra öldü. Lucy’le, John Ferrier’in mülkleri için evlenmiş olan ayyaş kocası, karısının ölümünden dolayı hiçbir bir üzüntü duymazken, diğer karıları onun için yas tutup Mormon geleneklerini yerine getirerek, cenazeden önceki gece kızın başında beklediler. Sabahın ilk ışıklarıyla birlikte tabutun başında toplanmışlardı fakat, tarif edilemez bir korkuyla ve şaşkınlıkla, kapının açıldığını ve vahşi görünüşlü, yanık tenli, paçavralar içindeki bir adamın, içeri girdiğini gördüler. Adam, korkudan yere çömelen kadınlara hiç bakmadan ve tek bir söz bile etmeden, bir zamanlar Lucy Ferrier’in saf ruhunu barındıran sessiz beyaz figüre doğru ilerledi. Kızın üzerine eğilerek, dudaklarını kızın soğumuş alnına dokundurduktan sonra kızın parmağındaki alyansı çıkardı. “Böyle gömülmeyecek,” diye vahşice bağırdıktan sonra, kadınlar imdat bile isteyemeden merdivenlerden inerek kayboldu. Olup bitenler o kadar tuhaf bir şekilde ve kısa bir zamanda gelişmişti ki kızın, bir zamanlar bir gelin olduğunu kanıtlayan altın alyansın ortadan kaybolması gibi inkâr edilemez bir gerçek olmasaydı, görenler ne kendi gözleriyle gördüklerine inanacaklardı ne de başka insanları, gördüklerine inandırabileceklerdi.

Birkaç ay boyunca, Jefferson Hope tuhaf ve vahşî bir hayat sürüp tüm benliğini saran şiddetli intikam duygusunu kalbinde besleyerek dağlarda başıboş bir halde, gezinip durdu. Esrarengiz bir figürün, kasabada sinsi sinsi

dolaştığı ve ıssız dağlarda sık sık göründüğü yolunda çıkan söylentiler şehrin her yanına yayılmıştı. Bir gün, bir kurşun ıslık çalarak Stangerson'un penceresinden girip, Stangerson'un üç santim ilerisine saplanmıştı. Başka bir gün ise, Drebber sarp bir kayalıktan geçerken, büyük bir kaya parçası üzerine yuvarlandı ve kendisini bekleyen korkunç ölümden yüzükoyun yere atlayarak ancak kurtulabildi. İki genç Mormon'un, hayatlarına kast etmeye yönelik bu olayların nedenini keşfetmesi pek uzun sürmedi ve düşmanlarını ölü ya da diri yakalamak amacıyla, dağları defalarca aradılar ama her seferinde başarısız oldular. Ardından, tek başlarına ya da akşam karanlığından sonra evden dışarı çıkmamaya ve evlerini sıkı bir koruma altına almaya karar verdiler. Bir süre sonra, bu önlemleri gevşettiler çünkü düşmanlarından ses seda çıkmamıştı. Zamanla, bu intikam ateşinin söneceğini ummuşlardı.

Fakat bu intikam ateşi, sönmek bir yana, daha da körüklenmişti. Avcının inatçı ve boyun eğmez bir yaradılışı vardı ve üstün gelen intikam duygusu, ona, o kadar hakim olmuştu ki kalbinde başka hiçbir duyguya yer vermiyordu. Her şeyden önce pratik bir adamdı. Kendini sürekli zorladığı için kuvvetli bedeninin daha fazla dayanamayacağını fark etti. Soğuğa maruz kaldığından ve sağlıklı gıdalar alamadığından gittikçe zayıf düşüyordu. Dağlarda beklenmedik bir anda ölürse, o heriflerden nasıl intikam alabilirdi ki? Ve, dağlarda kalmakta biraz daha ısrar ederse, ölümün kapısını çalacağı muhakkaktı. Bunun da düşmanlarının işine yarayacağını düşünerek, eski sağlığına kavuşmak ve hiç sıkıntı çekmeden amacına ulaşmasına yetecek parayı kazanmak için zorunlu olarak Nevada'daki madenlere döndü.

En fazla bir yıl, tüm gözlerden uzak olmayı istiyordu fakat, hiç beklenmeyen olaylar zinciri, madenleri beş yıldan önce terk etmesine engel oldu. Beş yılın sonuna gelindiğinde, aklında kalan geçmişle ilgili tüm acı anılar ve intikam arzusu, John Ferrier'in, mezarının başında durduğu gece olduğu gibi capcanlıydı. Kılık değiştirip, kendine takma bir ad bularak ve ölüp ölmeyeceğini hiç düşünmeden, yalnızca adaleti yerine getirmek için Salt Lake'e geri döndü. Orada kendisini aksiliklerin beklediğini gördü. Seçilmiş İnsanların arasında birkaç ay önce bir bölünme yaşanmış, Kilisenin bazı genç üyeleri, Yaşlıların otoritesine karşı ayaklanmış ve sonuçta, isyânkarlardan bazıları Utah'tan uzaklaştırılarak Asi olmuşlardı. Uzaklaştırılanların arasında Drebber ve Stangerson da vardı ama hiç kimse, onların nereye gittiklerini bilmiyordu. Söylentilere göre Drebber, mülklerinin büyük bir kısmını paraya çevirmeyi başarıp zengin bir adam olarak ayrılırken, arkadaşı Stangerson ise,

servetini kurtaramadığı için fakir düşmüştü. Nerelerde olabileceklerine dair hiçbir ipucu yoktu.

Bir insan, ne kadar kinci olursa olsun, böyle zor bir durumda intikam almaktan vazgeçerdi ama Jefferson Hope, bir an olsun intikâm duygusundan vazgeçmedi. Girdiği işlerden zar zor biriktirdiği ve hayatını sürdürmesine ancak yeten parasıyla, Birleşik Devletleri kasaba kasaba, şehir şehir gezerek düşmanlarını aradı. Yıllar birbirini takip etti, siyah saçları ağarmaya başladı fakat, hayatını adadığı amacı bir an olsun aklından çıkarmayarak, bir av köpeği gibi o adamları takip etti. Sabrının ödülünü en sonunda gördü. Tek yaptığı, bir pencereden içeri göz gezdirmek olmuştu ama o bakış sayesinde, peşinde olduğu adamların, Ohio Eyaletine bağlı Cleveland'de olduklarını anlamıştı. İntikâm plânının tüm ayrıntılarını kafasında tasarlayarak, kaldığı sefil yere geri döndü. Fakat, oradan ayrılmadan önce Drebber, pencereden dışarı bakmıştı. Dışarıya baktığında sokaktaki serseriyle gözgöze gelmiş ve adamı şans eseri tanımıştı. Adamın gözlerinden cinayet okunduğunu görmüştü. Özel sekreteri olan Stangerson'un yanına aceleyle giderek eski bir düşmanın kıskançlığı ve nefreti yüzünden, hayatlarının tehlikede olduğunu söyleyerek, oradan uzaklaşmışlar, böylece kendilerini bekleyen cezadan şimdilik kurtulmuşlardı. O akşam bir kavgaya karışan Jefferson Hope, hapse atılmış ve kefaleti ödeyemediğinden birkaç hafta, hapiste kalmıştı. En sonunda, özgürlüğüne kavuştuğunda, Drebber'ın, evinin boşaltılmış olduğunu ve sekreteriyle birlikte Avrupa'ya gittiğini öğrendi.

İntikamcı, bir kez daha amacına ulaşamamış ve duyduğu yoğun nefret, amacına ulaşması için onu, yoluna devam etmeye zorlamıştı. Fakat paraya ihtiyacı vardı ve bir müddet, çalışmak için bir işe girerek kendisini bekleyen yolculuk için para biriktirmeye koyuldu. En sonunda, hayatını sürdürmesine yetecek kadar para kazanınca, Avrupa'ya gitti ve şehirden şehre gidip insan üstü bir gayret göstererek, düşmanlarının izini aradı fakat kaçaklar, hiçbir yerde karşısına çıkmadı. Saint Petersburg'a vardığında, düşmanlarının Paris'e gittiklerini öğrendi ve onların izini orada takip edince, bu sefer de Kopenhag'a doğru yola çıktıklarını öğrendi. Danimarka'nın başkentine geldiğinde yine geç kalmıştı çünkü kaçaklar, Londra'ya gitmişlerdi. Fakat Londra'da da, Jefferson Hope'un, intikamından kaçamayacaklardı. Londra'da neler olup bittiğini, Doktor Watson'un, yaşlı avcının ağzından aktardığı, minnettar olduğumuz 'Günlüğünden' okumaktan başka seçenek yoktu.

ALTINCI BÖLÜM

DOKTOR JOHN WATSON'UN

HATIRALARININ DEVAMI

Mahkûmumuzun gösterdiği öfkeli direniş, bize karşı olan tavrında bir art niyet taşıdığına işaret etmiyordu çünkü güçsüz düştüğünü görünce nazik bir şekilde gülümsedi ve boğuşma sırasında hiç kimsenin canını yakmamış olmayı umduğunu söyledi. “Sanırım beni polis merkezine götüreceksiniz,” dedi Sherlock Holmes’a. “Arabam kapıda bekliyor. Ayaklarımı çözerseniz arabaya kadar kendim inerim. Eskiden olsaydı, kaldırabileceğiniz kadar hafiftim.”

Gregson ve Lestrade, bu teklifin cüretkâr bir teklif olduğunu düşünerek birbirlerine bakıştılar ama Holmes, mahkûmun sözüne hiç tereddüt etmeden güvendi ve ayağındaki bağları çözdü. Ayağa kalkıp bacaklarının bir kez daha özgür olduğundan emin olmak istercesine gerindi. Ona bakarken, daha çok, güçlü yapılı bir insan gördüğümü ve karanlık, güneşten yanmış yüzünde, güçlü kişiliği kadar sağlam bir kararlılık ve kuvvet ifadesi olduğunu kendi kendime düşündüğümü hatırlıyorum.

Evden ayrılmadan önce Hope, Sherlock Holmes’a dönerek “Bay Holmes, eğer polis müdürlüğü makamı boşsa, oraya ancak siz lâyık olabilirsiniz,” dedi, ev arkadaşıma duyduğu hayranlığı gizlemeden bakarak. “Benim izimi çok temkinli bir şekilde takip ettiniz.”

“Benimle gelseniz iyi olur,” dedi Holmes, iki dedektife.

“Arabayı ben sürerim,” dedi Lestrade.

“Pekâlâ! Gregson da benimle arabanın içinde gelir. Siz de geliyorsunuz, Doktor. Dâvâyla siz de ilgilendiniz. Bu yüzden, bu işi sonuna kadar takip etmelisiniz.”

Holmes’un teklifini memnuniyetle kabul ettim ve merdivenlerden birlikte indik. Mahkûmumuz kaçmak için hiçbir girişimde bulunmadan, bir zamanlar kendisinin olan arabanın basamaklarını sakince çıktı, biz de onu takip ettik.

Lestrade, sürücü koltuğuna geçti ve gideceğimiz yere, çok kısa sürede vardık. Bir polis memurunun, mahkûmumuzun adını ve öldürdüğü adamların da adlarını bir deftere not ettiği küçük bir odaya aldılar bizi. Polis memuru, görevini ağır ağır ve bir makine gibi yerine getiren, beyaz yüzlü ve hissiz bir adamdı. “Tutuklu, bu hafta içinde hakimlerin karşısına çıkacaktır,” dedi; “Bu sırada, söylemek istediğiniz bir şey var mı, Bay Jefferson Hope? Söyleyeceklerinizin kayıtlara geçirileceğini ve aleyhinizde kullanılabileceğini hatırlatırım.”

“Söyleyecek çok şeyim var,” dedi Jefferson Hope, yavaşça. “Sizlere her şeyi açıklamak istiyorum.”

“Bunları duruşmaya saklasanız daha iyi olmaz mı?” diye sordu Müfettiş.

“Buna bir daha asla şansım olmayabilir,” oldu cevabı. “Korkmanıza gerek yok. İntihar etmeyi düşünmüyorum. Siz doktor musunuz?” Bu son soruyu sorarken karanlık vahşi gözlerini bana çevirdi.

“Evet, doktorum,” diye cevap verdim.

“Öyleyse, elinizi buraya koyun,” dedi bir gülümsemeyle, kelepçeli bileklerini göğsüne doğru tutarak.

Dediğini yapmamla birlikte kalbinin olağanüstü bir şekilde attığını ve göğüs kafesinde bir şeylerin ters gittiğini hemen anladım. Göğüs kafesi, güçlü bir motorun çalışmasıyla birlikte içten sarsılan, zayıf bir yapı gibi tir tir titriyordu. Sessiz odada, mahkûmun göğsünden gelen hırıltılı ve uğultulu, kısık bir ses duyuluyordu.

“Sizde anevrizma[40] hastalığı var!” diye bağırdım.

“Hastalığıma bu adı veriyorlar,” dedi sakin bir şekilde. “Geçen hafta, muayene olmak için bir doktora gittim ve bana kâlp damarlarımın birkaç güne kalmadan yırtılacağını söyledi. Hastalığım her geçen gün daha da kötüye gidiyordu. Salt Lake Dağlarında aşırı yorulmaktan ve sağlıksız beslenmekten yakalanmıştım bu hastalığa. Şimdi görevimi yerine getirdim ve nasıl ölürsem öleyim hiç umurumda bile değil ama, yaptıklarımın bir açıklamasını bırakmak istiyorum geride. Öldükten sonra, aşağılık bir katil olarak hatırlanmak istemiyorum.”

Müfettiş ve iki dedektif, hikâyesini anlatmasına izin vermenin ne kadar

uygun olacağını kendi aralarında çabucak tartıştılar.

“Doktor, tehlikenin çok yakın olduğunu mu düşünüyorsunuz?” diye sordu Müfettiş.

“Kesinlikle,” diye cevap verdim.

“Öyleyse adaleti yerine getirmek için görevimizi yerine getirip ifadesini hemen almalıyız,” dedi Müfettiş. “İfadenizi vermekte şimdi özgürsünüz, efendim, fakat söylediklerinizin kayıtlara geçirileceği konusunda sizi bir kez daha uyarıyorum.”

“İzin verirseniz oturacağım,” dedi mahkûm, söylediğini yerine getirerek. “Anevrizmam kolayca yorulmama neden oluyor ve yarım saat önce giriştiğimiz boğuşma sonrasında meseleleri tam olarak aydınlatamadık. Bir ayağım çukurda olduğu için size yalan söylemeye niyetim yok. Söyleyeceğim her şey doğrudur fakat, şunu da bilmenizi isterimki bu anlatacaklarımı nasıl karşılayacağınız benim için hiç önemli değildir.”

Bu sözleri söyledikten sonra, Jefferson Hope sandalyesinde arkasına yaslandı ve ifadesini vermeye başladı. Anlattığı olaylar, çok sıradan şeylermiş gibi sakin bir şekilde ve olayların sırasını atlamadan konuşuyordu. Sonradan eklenen ifadenin doğruluğunu teyit edebilirim çünkü Lestrade’in, mahkûmun sözlerini not ettiği defterini elime geçirmiştim.

“Bu heriflerden ne kadar neden nefret ettiğim, sizleri pek ilgilendirmez,” dedi; “İki insanın - bir babanın ve kızının - ölümlerinden sorumlu olmaları, benim için yeterli bir sebepti ve bu hatalarını, kendi hayatlarıyla ödediler. Suçlarının zaman aşımına uğramış olması yüzünden, hiçbir mahkemede onların suçluluğunu kanıtlayamazdım. Fakat işledikleri suçları biliyordum ve hakimin, jürinin ve celladın yerini ben almıştım. İçinizde bir parça olsun insanlık varsa, benim yerimde olsanız siz de aynısını yapardınız.

“Sözünü ettiğim kızla, uzun yıllar önce evlenecektim. Fakat zavallı kız, o Drebber denen herifle zorla evlendirilmiş ve bu yüzden kalbi paramparça olmuştu. Alyansını,zavallı sevgilimin parmağından çıkartmıştım. Ölürken, Drebber’a o yüzüğü göstereceğime yemin ettim. Böylece işlediği cinayeti hatırlayacak ve kendisini neden cezalandırmak istediğimi anlayacaktı. Yüzüğü yanımda taşıyıp onu ve arkadaşını, iki kıtada takip etmek pahasına da olsa, sonunda onları yakaladım. Yakında ölürsem, ki öyle gözüküyor, bu

dünyadaki görevimi iyi bir şekilde yerine getirdiğimi bilerek öleceğim. Onları kendi ellerimle yeryüzünden yok ettim. Ümit edebileceğim ya da arzulayacağım başka hiçbir şey kalmadı.”

“Onlar zengindi, bense fakir; işte bu yüzden, onları takip etmem kolay olmadı. Londra’ya geldiğimde cebimde tek metelik bile yoktu ve geçimimi sürdürmek için bir işe başlamam gerektiğini anladım. Ata binmek ve araba sürmek, benim için yürümek kadar doğaldı, o yüzden, bir atlı arabanın sahibinin yazıhanesine uğrayarak kendime hemen bir iş buldum. Her hafta, kazandığım paranın belli bir kısmını patronuma verecektim ve arta kalan parayı da kendime ayıracaktım. Paranın arta kaldığı çok nadirdi ama yine de parayı denkleştirmeyi güçbelâ başardım. İşin en zor kısmı, yolları öğrenmekti çünkü bu şehir, görmüş olduğum tüm labirentler içinde en karmaşık olanıydı. Fakat yanımda bir harita taşıyordum, böylece belli başlı otellerin ve istasyonların yerini öğrendikten sonra işim oldukça kolaylaştı.

“O iki alçağın nerede oturduğunu bulmam pek uzun sürmemişti. Ama, onlara rastlayana kadar haklarında epey bir araştırma yaptım. Camberwell’de, nehrin karşı kıyısındaki bir pansiyonda kalıyorlardı. Nerede kaldıklarını öğrendiğimde artık biliyordum ki, her ikisinin kaderi benim merhametime kalmıştı. Sakalımı uzatmıştım ve beni tanımalarına imkân yoktu. Elime bir fırsat geçip de işlerini bitirene kadar peşlerini bırakmayacaktım. Onları elimden kaçırmamaya bu kez kararlıydım.

“Londra’da nereye giderlerse gitsinler, peşlerinden hiç ayrılmıyordum. Onları bazen arabamla bazen de yürüyerek takip ediyordum ama arabayla takip etmek, en iyisiydi çünkü böylece, onları gözden kaybetmiyordum. Sabahın erken saatlerinde ya da gece yarısına doğru çok az para kazanabildiğim için patronumla aram açılmıştı. Peşinde olduğum adamlar, elimin altında oldukları sürece, bu, benim için hiç önemli değildi.

“Fakat onlar da çok kurnazlardı. Takip edildikleri ihtimalini göz önünde bulundurdukları kesindi çünkü ne akşam karanlığında ne de tek başlarına sokağa çıkmıyorlardı. İki hafta boyunca, her gün arabamla onları takip ettim ama onları bir kez olsun tek başlarına yakalayamadım. Günün her saati onları takip ediyordum ama elime en ufak bir fırsat bile geçmiyordu fakat, umudumu kaybetmemiştim, çünkü içimden bir ses, intikam saatinin geldiğini söylüyordu. Tek korkum, göğsümdeki bu hastalığın vaktinden evvel canımı alıp bu dünyadaki görevimi yarım bırakmama neden olmasıydı.

“En sonunda, bir akşam Torquay Terrace’de - kaldıkları pansiyonun bulunduğu sokağın adı buydu - bir aşağı bir yukarı dolanıyordum ki, bir arabanın kapılarında durduğunu gördüm. Arabaya birkaç bagaj yüklendi ve bir süre sonra Drebber ve Stangerson arabaya bindiler ve araba yola koyuldu. Ben de arabama binerek peşlerine takıldım ve onları gözden kaybetmedim, içimde büyük bir sıkıntı vardı çünkü kaldıkları şehri terketmelerinden korkuyordum. Euston İstasyonunda indiler ve atımın başında bir çocuğu bırakıp onları, perona kadar takip ettim. Liverpool treninin gelip gelmediğini sordular ve kondüktör, trenin az önce kalktığını ayrıca diğer trenin gelmesine daha birkaç saat olduğunu söyledi. Stangerson, bunu duyunca biraz bozuldu ama Drebber, durumdan oldukça memnun görünüyordu. İnsan kalabalığının içinde, onlara o kadar yaklaştım ki aralarında geçen her sözü duyabiliyordum. Drebber, yapacak ufak bir işi olduğunu söyledi. Kendisini beklemesini Stangerson’dan rica etti. Arkadaşı ona itiraz etti ve birbirlerinin yanından asla ayrılmamaya karar verdiklerini hatırlattı. Drebber, meselenin çok hassas olduğunu ve tek başına gitmesi gerektiğini söyleyerek karşılık verdi. Stangerson’un bu sözlere ne karşılık verdiğini duyamadım ama Drebber küfürler ederek öfkeden deliye döndü ve Stangerson’un parayla tuttuğu basit bir hizmetkar olduğunu ve ona emir vermeye devam etmemesi gerektiğini hatırlattı. Bu sözler üzerine, sekreter, içinde bulunduğu olumsuz durum içinde en akıllısını yaparak, eğer son treni kaçırırsa kendisiyle Halliday Otelinde buluşacağını söyledi; Stangerson’un bu teklifini kabul eden Drebber, saat on birden önce peronda olacağını söyleyip istasyondan ayrıldı.

“Beklediğim an, en sonunda gelip çatmıştı. Ezeli düşmanlarım artık elimdeydi. Birlikteyken birbirlerini koruyabilirlerdi ama tek başlarına oldukları vakit, benim merhametime kalmışlar demekti. Fakat aşırı heyecana kapılmadım. Plânlarıma çoktan şekil vermiştim. Kurbanın, kendisini neyin vurduğunu fark edecek zamanı olmazsa ve neden cezalandırıldığını anlamazsa, intikam almanın hiçbir zevki kalmaz. Ben, peşinde olduğum adamın, işlediği eski suçun peşini bırakmadığını anlamasını sağlayacak şekilde bir plân yapmıştım. Şans eseri, birkaç gün önce, Brixtone Sokağındaki bazı evlere bakan bir beyefendi, evlerden birinin anahtarlarını arabamda düşürmüştü. Anahtarları düşürdüğü günün akşamında gelip onları geri almıştı ama o arada bir anahtarın örneğini çıkarmıştım ve kafamda bir plân oluşturmuştum. Bu sayede, bu büyük şehirde rahatsız edilmeden, plânlarımı rahatça gerçekleştirebileceğim boş bir yere kavuşmuştum. Şimdi

çözmem gereken zor sorun, Drebber'ı o boş eve nasıl götüreceğimdi.

Yoldan aşağı yürüyüp bir iki içki dükkânına girdi. Son girdiği içki dükkânında, yarım saat kadar oyalandı. Dışarı çıktığında, yürürken sendeliyordu ve körkütük sarhoş olduğu belliydi. Tam önümde duran, tek atlı bir arabaya işaret etti. Tüm yol boyunca, arabayı o kadar yakından takip ettim ki atımın burnuyla arabanın arasında bir metre mesafe vardı. Araba, Waterloo Köprüsünden geçip birkaç kilometre yol aldıktan sonra, bir süre önce kaldığı yerin önünde durunca çok şaşırdım. Oraya ne amaçla geri döndüğünü tahmin bile edemiyordum fakat yoluma devam ettim ve evden birkaç metre ötede arabamı durdurdum. Drebber eve girdi. Arabaysa oradan uzaklaştı. Lütfen bir bardak su verir misiniz. Konuşmaktan boğazım kurudu.

Uzattığım bir bardak suyu bir dikişte bitirdi.

"Şimdi daha iyiyim," dedi. "Beklemeye başlayalı bir iki saat olmuştu ki, evden insanların boğuşmasını andıran sesler gelmeye başladı. Ardından, kapı ardına kadar açıldı ve iki adam göründü; içlerinden bir Drebber, diğeri de daha önce hiç görmediğim bir genç adamdı. Genç adam, Drebber'ı kolundan yakalamıştı. Basamakların başına geldiklerinde ona tokat atıp öyle bir tekme savurdu ki, Drebber yolun ortasına kadar uçtu. "Seni köpek!" diye bağırdı, elindeki sopasını Drebber'a doğru sallayarak. "Saf bir kızı rahatsız etmeyi ben sana gösteririm!" Genç adam öyle kızgındı ki Drebber'ı, sopayla bir güzel dövecekti fakat o aşağılık herif adımlarını açıp, sendeleyerek oradan son sürat uzaklaştı. Sokağın köşesine kadar koştu ve arabamı görünce bana işaret edip arabaya atladı. "Beni Halliday Oteline götür," dedi.

"Arabama binmesine tüm kalbimle o kadar sevinmiştim ki anevrizmamın baş göstermesinden o an hiç korku duymuyordum. Yapılacak en iyi şeyin ne olduğunu kafamda tasarlayarak, arabayı yavaş bir şekilde sürdüm. Onu dosdoğru düzlük bir araziye götürüp ıssız bir patikada kendisiyle, son bir kez olsun konuşabilirdim. Fakat içki krizi yine baş gösterdi ve arabayı bir meyhanenin önünde durdurmamı işaret edip kendisini beklememi tembihledikten sonra içeri girdi. Meyhane kapanana kadar içeride kaldı ve dışarı çıktığında o kadar sarhoştu ki kazdığım kuyuya düştüğünü anlamıştım.

"Onu soğukkanlılıkla öldürmeyi amaçladığımı düşünmeyin. Öyle yapmış olsaydım, katı bir adalet uygulamış olacaktım. Uzun zamandan beri ona bir şans tanımaya karar vermiştim. Amerika'yı gezmekle geçirdiğim süre içinde

birçok işe girip çıkmıştım, bir seferinde York Koleji'nin laboratuvarında kapıcılık ve çöpçülük yapmıştım. Bir gün, profesör, zehirler üzerine ders veriyordu ve Güney Amerika'da bir okun ucundaki zehirden çıkardığı ve alkaloit adını verdiği bir ilâcı tanıttı. Bu ilâç o kadar güçlüydü ki, çok azıyla bile bir insanı çabucak öldürebilirdiniz. Bu karışımın bulunduğu şişeyi gözüme kestirdim ve herkes çıkınca, birazını aşırdım. İlâçlardan çok iyi anlıyordum. Alkaloitle suda eriyen, iki küçük hap imâl ettim ve hapları iki ayrı kutuya koydum. Aynı zamanda da zehirli haplara benzeyen fakat zararsız haplardan birer tane daha imâl edip diğerlerinin yanına koydum. Elime fırsat geçince o alçak heriflere kutudan bir hap seçmelerini emredecektim, ben de geri kalan hapı yutacaktım. Bir ceketin altından silâhımı ateşlemenin daha öldürücü ve kesin olacağı muhakkaktı ama, ben bu yolu tercih etmiştim. O günden itibaren iki ilâç kutusunuda yanımda taşımaya başladım. İşte onları kullanma vakti gelip çatmıştı.

"Saat on ikiye geçmiş, bire geliyordu, fırtınalı ve soğuk bir geceydi, rüzgâr deli gibi esiyor ve bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu. Dışarının kasvetli olmasına içten içe sevinmiştim - o kadar sevinçliydim ki duyduğum bu sevinçten dolayı neredeyse çocuklar bağıracaktım. Beyefendiler! Siz de uzun yıllar boyunca özlemini duyduğunuz bir şeyi arasaydınız ve aradığınızı birden elinizin altında bulsaydınız, yaşadığım duyguları o zaman anlardınız. Sinirlerimi yatıştırmak için bir sigara yaktım ama ellerim titriyordu ve heyecandan şakaklarım zonkluyordu. Arabayı sürerken, yaşlı John Ferrier'in ve tatlı Lucy'min karanlıktan bana bakıp gülümsediklerini görüyordum sanki, tıpkı şu anda sizi bu odada gördüğüm gibi. Onların hayali, arabayı Brixtone Sokağı'ndaki evin önünde durdurana kadar bana eşlik ettiler.

"Yağmurun şakırtısı dışında ne bir ses duyuluyordu ne de ortalıkta kimse vardı. Arabayı durdurup Drebber'ın inmesini bekledim ama, o inmedi. Şüphelenip arabanın penceresinden içeriye baktığımda Drebber'ın bir kenara büzülmüş, sarhoş bir halde uyuduğunu gördüm. Kolundan tutup salladım ve 'İnme vakti," dedim.

"Pekâlâ, arabacı," dedi.

"Kastettiği otele geldiğimizi sandığını düşündüm çünkü başka hiçbir söz söylemeden arabadan indi ve beni bahçeye kadar takip etti. Ayakta durması için yanında yürüyüp ona destek olmak zorunda kaldım. Fakat bu şekilde zor yürüyorduk. Çünkü oldukça ağırdı. Evin kapısına geldiğimizde kapıyı ben

açtım ve onu ön odaya geçirdim. Size yemin ederim ki, onu ön odaya geçirene kadar babayla kızı önümüzde yürüdüler.

“Cehennem gibi karanlık,” dedi, ayağıyla yere sertçe vurarak.

“İçerisi birazdan aydınlık olacak,” dedim bir kibrit yakıp, yanımda getirdiğim bir mumu yakarak. “Şimdi, Enoch Drebber,” diye sözlerime devam ettim, ona doğru dönüp ışığı yüzüme tutarak, “Ben kimim?”

“Gözlerinden uyku akarak ve sarhoş bir halde bana baktı. Aşırı sarhoş olmasına rağmen gözlerinde beliren korku parıltısı ve tüm bedeninin korkudan şiddetle sarsılması, beni tanıdığını gösteriyordu. Korkudan mosmor kesilmiş bir halde sendeleyerek geri çekildi ve dişleri birbirine vururken, alnından soğuk terler boşandığını gördüm. Bu manzara karşısında kapıya yaslanıp uzun uzun, vahşi bir sesle güldüm. Her zaman için, intikamın tatlı olduğunu düşünmüştüm ama şimdi, sahip olduğum gönül rahatlığına bu kadar rahat bir şekilde kavuşacağım, aklımın ucundan bile geçmemişti.

“’Seni adi yaratık!’ dedim; “Salt Lake’den birçok yere, Saint Petersburg’a, oradan da buralara kadar sizi takip ettim ve her seferinde elimden kurtuldunuz. En sonunda, peşinizden koşturmam bir son buldu. Ya sen ya da ben yarın sabahın ilk ışıklarını göremeyeceğiz.’ Ben konuşurken korkudan iyice büzüldüğünü ve yüzündeki ifadeden, benim deli olduğumu düşündüğünü görebiliyordum. İntikam saati gelmişti. Şakaklarımda beliren damarlar kuvvetle atıyordu. Birdenbire burnum kanamaya başladı. Eğer burnum kanamasaydı, öldürücü bir kâlp krizi geçireceğim muhakkaktı.

“Lucy Ferrier için ne diyeceksin?” diye bağırdım, Drebber’a, kapıyı kilitleyip anahtarı elimde sallayarak. “Cezanı çekeceğin anın gelmesi çok uzun sürdü ama cezanı en sonunda çekeceksin.” Ben konuşurken, o korkağın dudaklarının titrediğini gördüm. Hayatını kurtarmak için bana yalvaracaktı ama bunun faydasız olduğunu biliyordu.

“Beni öldürecek misin?” diye sordu kekeleyerek.

“Seni öldürmeyeceğim,” diye cevap verdim. ‘Pis bir sürüngeni öldürmekten bahseden de kim? Zavallı sevgilimi, öldürdüğünüz babasından ayırırken ve o lânetli, rezil haremine zorla götürürken sen merhamet gösterdin mi?’

“Babasını öldüren ben değildim,” diye bağırdı.

“Ama onun o masum kalbini kıran sendin,” diye haykırıp, ilâç kutusunu çıkardım. “Yüce Tanrı, ikimizden birini cezalandıracak. Bir hap seç ve yut. Haplardan birinde ölüm diğerinde ise hayat var! Senin yutmadığın hapı ben yutacağım. Dünyada adalet var mı yok mu yoksa her şey şansa mı kalmış göreceğiz.”

“Korkudan yere çöküp deli gibi çığlık atarak merhamet dilendi ama bıçağımı çektim ve bana itaat edip hapı yutana kadar bıçağımı boğazına dayadım. Ardından, ben de öbür hapı yuttum ve birkaç dakika sessizce ayakta durup, kimin yaşayıp kimin öleceğini görmek için birbirimizin yüzüne baktık. İlk sancıların etkisiyle, zehrin kanında dolaştığını fark edince, yüzünde beliren o ifadeyi asla unutamayacağım. Yüzündeki ifadeye kahkahalarla güldüm ve Lucy’nin alyansını gözünün önünde tuttum. Ölümü ani olmuştu çünkü alkaloit kana hızlı karışmıştı. Acıdan tüm bedeni kasıldı; ellerini ileri uzatıp sendeledi ve ardından, boğuk bir ses çıkartarak yüzükoyun yere düştü. Ayağımla onu sırtüstü çevirdim ve elimi kalbine götürdüm. Nabzı atmıyordu. Ölmüştü!

“Bu sırada, burnumdan sürekli kan gelmekteydi. Akan kanımla duvara yazı yazmak düşüncesi, aklıma nereden geldi hatırlamıyorum. Belki de polisi yanıltmak için bunun muhteşem bir düşünce olduğunu düşünmüştüm. Kendimi çok neşeli hissediyordum. Bir kuş kadar hafiflemiştim. Bir süre önce New York’ta, saldırıya uğrayan bir Alman’ın, üzerine RACHE yazılmış bir halde ölü bulunduğunu hatırladım ve o zamanlar, gazeteler bunu gizli örgütlerin yapmış olabileceği iddiasıyla çalkalanmıştı. New York’luların aklını karıştıran olayın, Londralıların da aklını karıştıracağını düşündüm ve parmağımı kendi kanıma batırıp duvarda kolayca görünür bir yere o sözcüğü yazdım. Ardından, arabama doğru yürüdüm ve dışarıda hiç kimsenin olmadığını ve gecenin hâlâ fırtınalı olduğunu gördüm. Arabama binerek biraz ilerlemiştim ki elimi Lucy’nin yüzüğünün durduğu cebime atınca yüzüğün orada olmadığını gördüm. Bunun üzerine yıldırım çarpmışa döndüm çünkü o yüzük, Lucy’den bana kalan, tek hatıraydı. Drebber’ın, cesedinin üzerine eğilirken düşürmüş olabileceğimi düşündüğüm için arabayla geri döndüm ve arabamı bir ara sokağa bırakıp büyük bir cesaretle eve doğru yürüdüm - yüzüğü kaybetmektense her şeyi göze alırdım. Eve vardığımda, evden çıkan bir polis memuruyla karşılaştım ve birden telâşlandım ama, bu telâş fazla sürmeden kendimi toparladım sarhoş numarası yaparak elinden kurtulmayı başardım.

“Enoch Drebber’ın hayatı böyle son buldu. Tek yapmam gereken, Stangerson’a da aynı şekilde cezasını verip John Ferrier’e olan borcumu kapatmaktı. Halliday Otelinde kaldığını bildiğimden, tüm gün, evin civarında dolanıp durdum. Drebber’ın geri dönmediğini görünce bir şeylerden şüphelenmiş olabileceğini düşündüm. Stangerson kurnaz bir adamdı ve her zaman tetikteydi. Fakat evden çıkmayarak benden kurtulacağını sanıyorsa çok yanılıyordu. Yatak odasının penceresinin hangisi olduğunu, çok geçmeden öğrendim ve sabahın erken saatlerinde, otelin arka sokağındaki merdivenlerden faydalanarak daha gün ağarmadan odasına girdim. Onu uyandırdım ve uzun zaman önce, haksız yere canını aldığı adam hakkında hesap verme saatinin geldiğini söyledim. Drebber’ın nasıl öldüğünü anlattım ve ona da zehirli haplarla ölme fırsatını tanıdım. Kendisine sunduğum, acı çekmeden ölme fırsatını kabul edeceğine, yatağından fırlayıp boğazıma sarıldı. Kendimi korumak için bıçağımı kalbine sapladım. Ölüm ister zehirle, ister bıçakla olmuş, hepsi birdi benim için. İlâhî Adaletin pençesinden, kimse kurtulamazdı!

“Söyleyeceklerim bitmek üzere, zaten isteseniz de daha fazla konuşamam çünki, bugün çok yoruldum. Amerika’ya dönmeme yetecek kadar para biriktirmeyi düşünerek arabayla yolcu taşımaya birkaç gün daha devam ettim. Meydanda duruyordum ki pejmürde kılıklı genç bir serseri, boş bir araba aradığını ve arabanın Baker Sokağı, 22IB’de oturan bir beyefendi tarafından istendiğini söyledi. Hiçbir şeyden kuşkulanmayarak geldim ve gözümü açıp kapayana kadar, bu genç adam kelepçeleri bileklerime geçirmiş ve beni kolayca yakalamıştı. Tüm hikâyem bu kadardır, baylar. Bir katil olduğumu düşünebilirsiniz ama benim de sizin gibi, adaletin bir bekçisi olduğuma inanıyorum.

Adamın anlattıkları o kadar korkunç ve tavırları o kadar etkileyiciydi ki sessiz ve düşüncelere dalmış bir halde oturduğumuz yerden bir süre kalkamadık. Bezgin hâllerine karşın, resmi dedektifler bile, Jefferson Hope’un, anlattıklarını hayretler içinde dinlemişlerdi. Odaya sessizlik hakimdi. Hiç kimse, tek bir kelime bile etmiyordu. Yalnız stenoyla not almakta olan Lestrade’in kaleminin sesini duyuyorduk.

“Açıklığa kavuşturmak istediğim bir tek nokta var,” dedi Sherlock Holmes, en sonunda. “Gazeteye ilan verdiğim yüzük için buraya gelen suç ortağınız kimdi?”

Tutuklu, şakacı bir şekilde arkadaşıma kurnazca göz kırptı. “Kendime ait sırları sizlere anlatabilirim,” dedi, “ama başka insanların başına dert açmam. Gazetedeki ilanınızı görünce bunun ya bir tuzak olduğunu ya da aradığım yüzük olduğunu düşündüm. Arkadaşım, gönüllü bir şekilde gidip ne olup bittiğini gördü. Zekice hareket ettiğimi inkâr edemezsiniz.”

“Buna hiç şüphe yok,” dedi Holmes, içtenlikle.

“Şimdi, baylar,” dedi Müfettiş, ciddi bir sesle. “Yasaların gerektirdiklerini yerine getirmemiz gerek. Tutuklu, perşembe günü, hakimlerin karşısına çıkacak ve sizin de mahkemeye şahitler olarak katılmanız gerekiyor. O zamana kadar ondan ben sorumluyum.” Konuşurken zili çalması üzerine, birkaç gardiyan içeri girip tutukluyu götürürken, arkadaşımla birlikte polis merkezinden çıktık ve Baker Sokağına dönmek için bir araba tuttuk.

YEDİNCİ BÖLÜM

SONUÇ

Perşembe günü hakimlerin karşısına çıkmamız konusunda hepimiz uyarılmıştık ama Perşembe günü geldiğinde, şahitliğimizi gerektirecek bir durum kalmamıştı. Daha yüce bir Hakim, söz konusu meseleyle bizzat ilgilenmiş ve Jefferson Hope, kendisine ilâhî adaletin uygulanacağı mahkemenin önüne çıkarılmıştı. Yakalandığı günün gecesi, anevrizması baş göstermiş ve sabaha karşı, hücresinde, yere serili bir halde yatarken bulunmuş. Yüzünde mutlu bir ifade varmış, sanki hayatının son anlarında, dolu dolu geçen geçmişini hatırlamış ve gözü arkada kalmamıştı.

“Gregson ve Lestrade, ölüm haberini alınca öfkeden deliye dönecekler,” dedi Holmes, ertesi akşam olay hakkında konuşurken. “Sanırım, gazetelerde kendilerinden övgüyle bahsedilmeyecek!”

“Jefferson Hope’un yakalanmasıyla pek âlâkaları olduğunu sanmıyorum,” diye cevap verdim.

“Bu dünyada yaptıklarınızın hiçbir önemi yoktur,” diye karşılık verdi arkadaşım, sert bir şekilde. “Önemli olan, insanları yaptıklarına nasıl inandırabileceğindir. Neyse,” deyip biraz duraksadıktan sonra, neşeli bir şekilde sözlerine devam etti. “Bu soruşturmayı kaçırmamakla iyi ettim. Bugüne kadar böyle bir dâvâyla hiç karşılaşmamıştım. Basit olduğu kadar çok eğitici birkaç yönü olan bir dâvâydı.”

“Basit mi?” diye haykırdım.

“Aslında başka türlü de nitelendirilebilir,” dedi Sherlock Holmes, şaşırmama gülerek. “Soruşturmanın son derece basit olmasının en iyi kanıtı, başka hiçbir yardıma başvurmadan, yalnızca birkaç basit tümdengelimden yola çıkarak üç gün içinde suçluyu yakalamış olmamdır.”

“Bu doğru,” dedim.

“Sıradan olmayan bir şeyin, bir engel olmaktan öte, bir yol gösterici

olduğunu size çoktan söylemiştim. Bu tür bir sorunu çözerken, en önemli şey, olayların ardında yatanlar hakkında mantık yürütebilmektir. Bu, çok faydalı ve kolay bir yoldur ama, insanlar bu yola pek başvurmazlar. Hayatın gündelik olaylarında ise ilerisi hakkında mantık yürütmek daha faydalı olduğundan, diğer yol unutulur. Sentez yoluyla mantık yürüten elli kişi varsa çözümlemelere vararak mantık yürüten bir kişi vardır."

"İtiraf etmeliyim ki," dedim, "Söylediklerinizden pek bir şey anlamadım."

"Zaten anlamanızı da pek beklemiyordum. Bakalım daha açık nasıl anlatabilirim. Pek çok insana bir olaylar zincirini anlatın, size sonucun ne olacağını söyleyeceklerdir. Akıllarında, bir araya getirdikleri bu olaylardan yola çıkarak, bir şeylerin olup biteceğini söylerler. Fakat bir sonucu söylediğinizde, kendi bilinçaltı akımlarından yola çıkarak, o sonuca ulaşmalarını sağlayan adımların neler olduğunu söyleyebilecek insan sayısı azdır. Olayların ardında yatanlar hakkında mantık yürütmekten ya da çözümlemelere gitmekten kastettiğim güç budur."

"Anlıyorum," dedim.

"Bu dâvâ, yalnızca sonucunu bildiğimiz fakat geri kalan her şeyi kendi başımıza bulmamızı gerektiren bir dâvâydı. Mantık yürütürken yola çıktığım noktaları size anlatayım. Her şeye en başından başlayacağım. Sizin de bildiğiniz gibi, eve doğru yürürken aklımda hiçbir düşünce yoktu. Doğal olarak, işe yolu incelemekle başladım ve size önceden de açıkladığım gibi, tekerlek izlerinden yola çıkarak bir arabanın tüm gece boyunca orada durduğunu anladım. Tekerleklerin bıraktığı dar izler yüzünden arabanın özel bir araba değil de bir yolcu arabası olduğu fikrine vardım. Londra'daki arabalar, genellikle hususi arabalardan daha dar oluyor.

"Bu, aklımda beliren ilk düşünceydi. Ardından, bahçenin çamurlu topraklı patikasından yavaşça yürüdüm, ki bu patika, birtakım düşünceler edinmem için birebirdi. Hiç şüphem yok ki, yol sizin gözünüze ayaklar altında çiğnenmiş sulu çamur gibi gözükmüştü ama alışkın gözlerim sayesinde, yerde gördüğüm her izin bir anlamı olduğunu biliyordum. Dedektiflik biliminin, ayak izlerini takip etme diye çok önemli fakat bir o kadar da ihmâl edilmiş bir dalı vardır. Bunun üzerinde her zaman için çok durmuşumdur ve bu, pratik yapa yapa bende bir içgüdüye dönüşmüştür. Polis memurlarının ayak izlerini gördüm. Fakat, bahçeden ilk geçen adamların ayak izlerini de

fark ettim. Orada diğerlerinden önce bulunmuş olduklarını söylemek kolaydı çünkü onların ayak izleri, sonradan gelenlerin ayak izlerinin altında kalmıştı. Böylece edindiğim ikinci düşünceden yola çıkarak, gece gelen ziyaretçilerin iki kişi olduğu, birinin uzun boylu bunu adımlarının uzunluğunu ölçerek saptamıştım ve diğerinin de çizmelerinin bıraktığı küçük ve zarif izlerden yola çıkarak iyi giyimli olduğu sonucuna vardım.

"Eve girince, bu düşüncem doğrulandı. İyi çizmeli adam, karşımda yerde yatıyordu. Öyleyse, cinayeti uzun boylu adam işlemişti, tabii ortada bir cinayet varsa. Ölü adamın vücudunda herhangi bir yara izi yoktu ama yüzündeki ıstırap dolu ifade, kendisini bekleyen sonun ne olduğunu önceden gördüğüne işaret ediyordu. Kâlp rahatsızlığından ya da herhangi bir doğal sebepten ölen insanların yüzünde asla, böylesine ıstırap dolu bir ifade göremezsiniz. Ölü adamın dudaklarını kokladıktan sonra, biraz acı bir koku duydum ve zehrin adama zorla içirildiği sonucuna vardım. Zehirin zorla içirildiğine göstereceğim bir diğer kanıt da, yüzündeki nefret ve korku dolu ifadeydi. Bu sonuca, eleme yöntemini kullanarak varmıştım çünkü başka hiçbir hipotez, gerçeklere bir açıklama getiremeyecekti. Bunun hiç duyulmadık bir düşünce olduğunu söylemeyin. Zor kullanılması sonucunda kurbanın zehir içmesi, suç tarihinde yeni bir olay değildir. Odessa'daki Dolsky41 ve Montpgellier'deki Leturier42 dâvâları, bir zehirbilim uzmanının aklına gelen ilk dâvâlardır.

"Ve büyük soruya geldik: cinayetin sebebi neydi? Cinayetin amacı hırsızlık değildi çünkü kurbandan hiçbir şey alınmamıştı. Siyasi bir cinayet miydi? Yoksa, cinayetin nedeni bir kadın mıydı? Karşı karşıya kaldığım sorular bunlardı. Siyasi katiller, işlerini yapıp sıvışırlar. Fakat bu cinayet önceden tasarlanmıştı ve suçun faili, cinayet sırasında orada olduğunu göstermek için odanın her yanında, kendinden izler bırakmıştı. Bu, kasten yapılmış bir yanlış olmalıydı, siyasi bir cinayet, böylesine izler bırakılarak, plânlı bir şekilde gerçekleştirilemezdi. Duvardaki yazı, düşüncelerimi haklı çıkardı. Dâvâ kesinlikle bir çıkmaza girmişti. Fakat, yüzük bulununca her şey açıklığa kavuştu. Hiç şüphe yoktu artık: Katilin, yüzüğü, kurbana ölü ya da kayıp bir kadını hatırlatmak için kullandığı belliydi. Bu noktada, Gregson'a, Cleveland'e çektiği telgrafta Bay Drebber'ın, önceki yaşantısıyla ilgili önemli bir noktaya değinip değinmediğini sordum. Olumsuz bir cevap verdiğini hatırlarsınız.

“Sonra odayı dikkatlice incelemeye başladım, ki bu incelememin sonucunda katilin boyu hakkındaki düşüncem doğruluk kazandı ve Trichinopoly purosuyla tırnaklarının uzunluğu gibi yeni ipuçları edindim. Etrafta boğuşma izi olmadığı için, yerdeki kanın, heyecanlanan katilin burnundan fışkırdığı sonucuna vardım. Kan izlerinin onun ayak izleriyle uyuştuğunu gördüm. Hiç kimse, çok asabi bir mizaca sahip olmadıkça, duyduğu heyecan yüzünden böyle tepki vermeyeceği için, katilin büyük olasılıkla çok güçlü ve yüzüne ateş basmış bir adam olduğunu düşündüm. Sonradan gelişen olaylar, haklı olduğumu gösterdi.

“Evden ayrıldıktan sonra, Gregson’un ihmâl ettiği işleri yapmaya koyuldum. Cleveland’deki polis merkezine çektiğim telgrafta, Enoch Drebber’ın, evliliğiyle ilgili sorular sormakla yetindim. Cevap oldukça kesindi. Drebber, Jefferson Hope adında, bir zamanlar karısına aşık olan eski bir düşmanın tehditleri yüzünden, yasal korunma talebinde bulunmuştu ve aynı Hope, o sırada Avrupa’da bulunuyordu. Cinayeti çözmeme yarayacak ipucunun elimde olduğunu biliyordum. Geriye kalan tek şey, katili yakalamaktı.

“Eve doğru Drebber’la yürüyen adamın, arabayı süren adamdan başka hiç kimse olamayacağı sonucuna varmıştım. Yol üzerindeki izler, atın sağda-solda dolaştığını gösteriyordu. Peki, sürücü evde değilse neredeydi? Katil, kendini ele vermişti. Londra’da birini takip etmek için araba sürücüsü olmaktan daha iyi yol yoktur. Tüm bu düşünceler, beni, kaçınılmaz bir şekilde, Jefferson Hope’un, Metropolün sokaklarından birinde olduğu sonucuna itti.

“Bir araba sürücüsü olduysa, işini bitirdikten sonra, bu mesleğe hemen son vereceğini düşünmek mantıklı değildi. Dikkatleri üzerine çekmemek için, böyle ani bir değişikliğe gitmeyecekti. Takma adla dolaşmasına hiçbir gerek yoktu. Gerçek adının bilinmediği bir ülkede adını neden değiştirecekti ki? Bu yüzden köprü altı çocukları dedektiflik birimini kurdum ve aradığım adamı ortaya çıkartıncaya kadar, onları sistemli bir şekilde Londra’daki her atlı araba sahibine gönderdim. Ne kadar başarılı oldukları ve onların yardımından ne kadar çok ve çabuk faydalandığım, hafızanızda hâlâ canlıdır. Stangerson’un öldürülmesi, hiç beklenmedik bir olaydı ama aynı zamanda, önüne geçilmesi de çok zordu. Yalnız, bu ikinci cinayet sayesinde, varlığından önceden şüphelendiğim haplar hakkında, ipuçları elde ettik.

Gördüğünüz gibi, her şey, kusursuz bir mantıklı olaylar zincirinden ibaret.”

“Muhteşem!” diye bağırdım. “Yetenekleriniz halk tarafından da takdir görmeli. Bir yazı hazırlayıp yayınlatsanız, fena olmaz. Bunu siz yapmazsanız, sizin yerinize ben yapacağım.”

“Dilediğinizi yapmakta serbestsiniz, Doktor,” diye cevap verdi. “Bakın!” diyerek sözlerine devam etti, bir gazete uzatarak,” Şuraya bakın!”

Gazete, o günkü Echo’ydu ve işaret ettiği paragrafta, gündemde olan cinayetle ilgili bir noktaya değinilmişti:

“Enoch Drebber ve Joseph Stangerson adındaki iki Amerikalıyı öldürmekle suçlanan jefferson Hope’un, cezaevindeki beklenmedik ölümü, halkı büyük bir heyecana sevk etmiştir. Mormon inançlarının sebep olduğu ve çok eskilere dayanan bir aşk kavgası sonucu işlenen suç hakkında otoriteler tarafından bilgilendirilmemize karşın, dâvânın ayrıntılarını büyük bir ihtimâlle asla öğrenemeyeceğiz. Kurbanların her ikisinin de gençlik yıllarında Ahir Zaman Azizlerinden oldukları ve ölen mahkûm Hope’un da, Salt Lake’den geldiği elimizdeki bilgiler arasında. Dâvâ, dedektif polis gücümüzün ne kadar başarılı olduğunu göstermiş olması açısından çok büyük bir önem taşımaktadır ve bu başarı tüm yabancılara, kavgalarını kendi vatanlarında halledip, bu kavgalarını İngiliz topraklarında asla sürdürmemeleri konusunda iyi bir ders vermiştir. Zekice tertiplenmiş olan, bu yakalama operasyonunun tüm başarısını ünlü Scotland Yard görevlilerinden Bay Lestrade ve Bay Gregson’a borçluyuz. Katil, dedektifliğe biraz yeteneği olan ve yukarıda adı geçen dedektiflerin vereceği eğitimle onların seviyesine biraz olsun erişmiş bulunan, amatör bir dedektif olan Sherlock Holmes’un, dairesinde yakalanmıştır. Düzenlenecek nişan töreninde, iki dedektifin de, gösterdikleri üstün hizmetlerden dolayı ödüllendirilmeleri bekleniyor.”

“Bu dâvânın daha en başında, böyle olacağını size söylememiş miydim?” diye bağırdı Sherlock Holmes, bir kahkaha atarak. “İşte Kızıl Soruşturmamızın sonucu: Onlara birer nişan verecekler!”

“Aldırmayın,” diye cevap verdim; “Tüm gerçekleri günlüğüme kaydettim ve birgün halk bunları öğrenecek. Bu sırada, başarınızın bilincinde olarak kendinizi memnun hissetmelisiniz, tıpkı bir zamanlar bir Romalı cimrinin dediği gibi -

“Halk beni istediği kadar ıslıklasın, vız gelir bana! Ben evimdeki çekmecemde bulunan değerli şeyleri seyrederek, kendimi alkışlıyorum.”

- SON -

[1] Candahar : Afganistan’ın güneyinde ticari ve stratejik öneme sahip bir kasaba. ikinci Afgan Savaşı sırasında, ingilizler tarafından işgâl edilmişti. (y.n.)

[2] Maiwand : Candahar’ın yaklaşık seksen kilometre güney-batısındaki bir köy olan Maiwand’ın önemi, Afganistan Emirinin, isyancı kardeşini cezalandırmak için 27 Haziran 1880’de gönderilen ingiliz Birliğinin ağır bir bozguna uğramasından gelir. (ç.n.)

[3] Jezail : Asya kökenli yerlilerin ürettikleri ve kullandıkları uzun namlulu, ağır tüfek. (ç.n.)

[4] Ghazi : islâm dinini benimsemiş kıdemli asker. (ç.n.)

[5] Peshawur: Hindistan’ın güney batısındaki ingiliz kolonilerinin merkezi. (ç.n.)

[6] Strand : Londra’nın en kalabalık ve önemli caddelerinden biri. (y.n.)

[7] Teşrih Odası : Otopsi odası. (y.n.)

[8] Bunsen Lâmbası : Kimya laboratuvarlarında, özellikle ısıtma amacıyla kullanılan bir tür gaz lâmbası. (y.n.)

[9] Hemoglobin : Dokulardan karbondioksit alıp akciğerlerde oksijenle değişimini sağlayarak, kana kırmızı rengini veren madde. Alvuyarlarda bulunan demirli bileşik. (y.n.)

[10] Pipet : Fr, Sıvıları soluklu içine çekip kaptan kaba aktarmaya yarayan camboru, tıbbî malzeme. (y.n.)

[11] Belladon, Belladonna : it. Güzelavrat otu da denilen bir bitki, Botanik. (y.n.)

[12] Mendelssohn-Bartholdy Felix : (1809-1847), Hamburg’da doğmuş, ünlü bir Alman besteci. En tanınmış yapıtı, Lieder Ohne Wortes (Sözleri Olmayan şarkılar)’ıdır. (y.n.)

[13] Öklit : Yunanlı büyük matematikçi. (y.n.)

[14] Edgar Allan Poe : Amerikalı şair, yazar. (ç.n.)

[15] Dupin : Edgar Allan Poe’nun öykülerinde adı geçen ünlü dedektif karakteri. (y.n.)

[16] Fenomen : Olay, Olgu. (ç.n.)

[17] Gaboriau : Dedektif romanının kurucusu, Fransız romancı. (ç.n.)

[18] Lecoq : 1866-69 yılları arasında yayımlanan bir roman dizisi için Emile Gaboriau tarafından yaratılmış dedektif karakteri. (ç.n.)

[19] Scotland Yard : ingiliz Emniyet Teşkilâtı. (y.n.)

[20] Redingot : ing. Arkası yırtmaçlı etekleri uzun çift sıra düğmeli resmi erkek ceketi. (y.n.)

[21] Mason: Fr, Masonluk Derneği üyesi, belli bir zümrenin çıkarları için, birtakım kardeşlik ilkelerini benimseyen kimse. (y.n.)

[22] Boccaccio : italyan romancı ve şair (1313-1375). (ç.n.)

[23] Decameron : Boccaccion’un ünlü eseri (y.n.)

[24] Trichinopoly Purosu: Güney Afrika’nın, Trichinopoly şehri yakınlarında yetiştirilen siyah tütünden yapılan puro. (ç.n.)

[25] Holland Grove : Londra’nın güneyindeki Brixtone Sokağı’nın doğusundaki kısa bir sokak. (ç.n.)

[26] De Jure inter Gentes : Toplumların yasaları üzerine düşünceler üreten kişi 1643 yılında ingiltere’de çıkan iç Savaş sonucunda, giyotinle başı gövdesinden ayrılarak idam edilmişti. (ç.n.)

[27] Charles I : ingiltere Kralı. (ç.n.)

[28] Houndstich : Londra’da bir sokak.

[29] Daily Telegraph : 1855’te çıkan ve sabahları yayımlanan bir Londra gazetesi. (ç.n.)

[30] Vehmgericht : Almanya’da, 14. ve 15. yüzyıllarda, siyasi karmaşa ve iç huzursuzluklar döneminde etkinlik gösteren gizli bir örgüt.(ç.n.)

[31] Aqua Tofana : 17. yüzyılın sonlarına doğru Sicilyalı, Tofana adındaki bir kadın tarafından bulunan zehire verilen ad. (ç.n.)

[32] Carbonari : 19. yüzyılın başlarında italya’da ve Fransa’da ortaya çıkan gizli siyasi örgüt. (ç.n.)

[33] Brinvilliers Markiz : Yakalanıp asılmadan önce, kendi ailesinin bireylerini Aqua tofana zehiriyle öldüren Fransız katil. (ç.n.)

[34] Malthus : (1766-1834) Tanınmış ingiliz siyaset adamı ve iktisatçı. (ç.n.)

[35] Daily News : 1846’da kurulan bir Londra Gazetesi. (ç.n.)

[36] Pawnee : Amerika kıtasında yaşayan bir Kızılderili kabile adı. (y.n.)

[37] Karaayak : Amerika kıtasında yaşayan bir Kızılderili kabilesi. (y.n.)

[38] Zion : Mormon’ların inancına göre, “Tanrı’nın evinin bulunduğu dağın” olduğu yerdir. (y.n.)

[39] Poligami : Fr, çok eşlilik. Mormon inancı birden fazla kadınla evlenmeyi zorunlu kılmaktadır. (y.n.)

[40] Anevrizma : Bir kaza ya da hastalık sonucunda vücudun belli bir bölgesinin zayıf düşmesi sonucunda kan basıncına bağlı olarak görülen damar genişlemesine patalojide verilen ad. (ç.n.)